

**LUDMILA
VAŇKOVÁ**

In memoriam

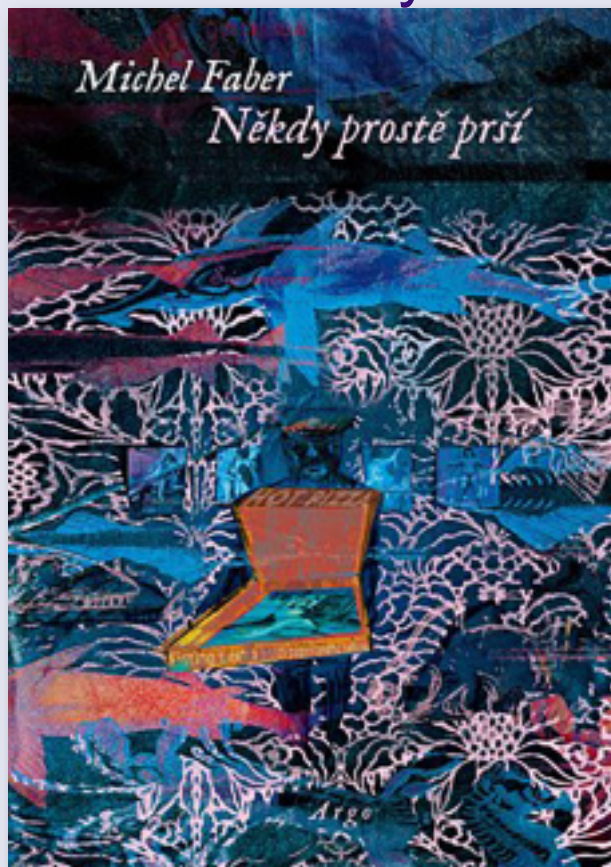
<https://youtu.be/Fsj1XKYQSRA>

KNIHY

8. 2. 2022

Nakladatelství
ARGO vydává

348 Kč

Více uvnitř

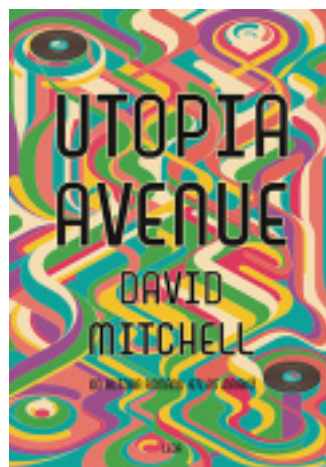
internet. knihkupectví: www.kosmas.cz

Více uvnitř

399 Kč

www.euromedia.cz

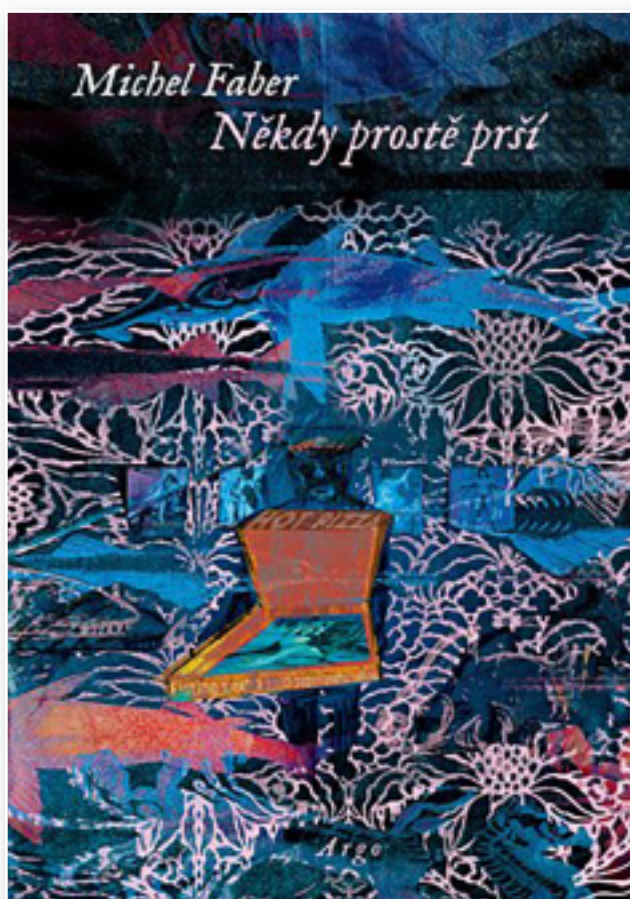
498 Kč

více uvnitř

www.leda.cz

UVNITŘ: Michel Faber: NĚKDY PROSTĚ PRŠÍ (rozhovor); Helen Cooperová: ŠPINAVÁ TAJEMSTVÍ (rozhovor); David Mitchell: UTOPIA AVENUE (rozhovor); Diane Chamberlainová: PROLHANÉ MĚSTEČKO (rozhovor); Victor Sebestyen: LENIN (rozhovor); Sigi Bigstain: (ŠVEJK) AFGHÁNSKÝM VETERÁNEM, (ŠVEJK) MANŽELSKÁ ANABÁZE (rozhovor), Jiří Cingroš SÁM SOBĚ DOKTOREM; EUROPEAN ENTERPRISE AWARDS 2021 – ocenění pro DENÍK KNIHY

Další novinky, videa, rozhovory, recenze, aktuality na: <https://www.denik-knihy.cz>

Michel Faber NĚKDY PROSTĚ PRŠÍ

Nové vydání výrazného debutu Michela Fabera. Stačilo mu psát si dvacet let do šuplíku, učít se řemeslo a nakonec se nechat svou ženou přesvědčit, že už by nemusel psát jen pro sebe. Povídkou *Někdy prostě prší* na první pokus vyhrál soutěž lana St Jamese a téhož roku triumfoval povídkou *Ryby v Macallanově ceně*. Nadějného autora si záhy povšimlo edinburské nakladatelství Canongate a roku 1998 mu vydalo stejnojmennou sbírku povídek *Někdy prostě prší*, za niž obdržel Cenu ondřejského kříže za nejlepší prvotinu. Ve své povídkové sbírce prokázal Michel Faber výjimečně živou fantazii, lásku k jazyku i podivuhodnou všestrannost. Jeho povídky jsou hravé a zároveň hluboce dojemné, satirické, a přitom upřímně lidské. Setkáme se v nich s Bohem, který najde Zemi na skládce, s láskou v sexshopu i s rybami, které plují ve vzduchu a číhají v uličkách.

Michel Faber bývá přirovnáván k lanu McEwanovi či Roaldu Dahlovi.
Přeložil Viktor Janiš

Vázaná, 264 stran, 348 Kč, ISBN 978-80-257-3497-1, EAN 9788025734971

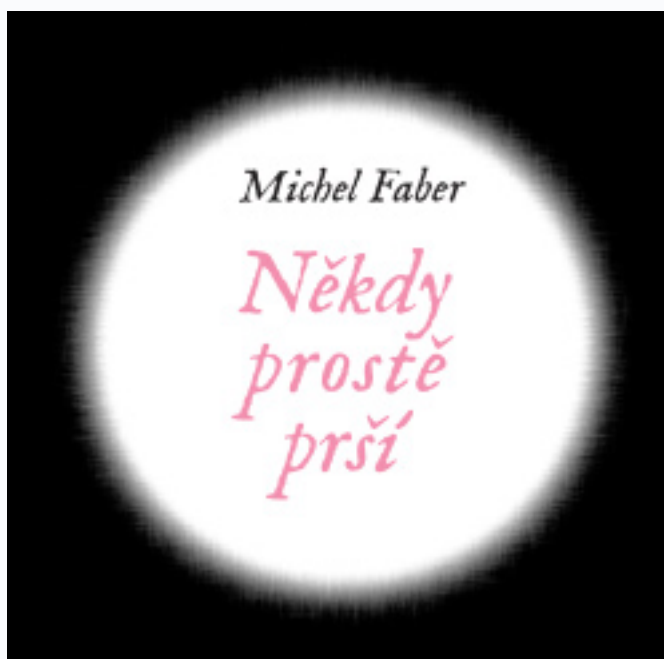
Zakoupit můžete zde

<https://www.kosmas.cz/knihy/290142/nekdy-proste-prsi/>

Ukázka z knihy a rozhovor s autorem na následujících stranách

Distribuuje: Kosmas, Za Halami 877, 252 62 Horoměřice, tel.: 226 519 383,
e-mail: odbyt@kosmas.cz, internet. knihkupectví: www.kosmas.cz

Když se Frances Strathairnová vrátila domů, našla na stole uvařenou večeři.

„První den v nové práci,“ prohodil její partner. „Říkal jsem si, že budeš vyčerpaná.“

Můj vztah s tímhle mužem je v krizi, připomněla si Frances a políbila ho na rty. O tom se nedá pochybovat.

Ale přirozeně se o tom pochybovat dalo. Úplně utahaná se svezla na gauč a snědla výbornou večeři. Její vlastní recept, dokonale okopírovaný.

„Tak co děti?“ zeptal se.

Otázka se netýkala jeho či jejich dětí: takový pár oni nebyli. Ptal se na její žáky v Rothereyské základní škole.

„Těžko říct, na to je moc brzy,“ odpověděla.

Ze všeho nejdřív dohlédla na to, aby si pořádně uklidili. Holínky vyrovnané v úhledných řadách. Kabátky na háčcích. Učebnice srovnané od největší po nejmenší. Všechny pastelky ořezané.

Ne že by byla na pořádek nějak vysazená: jen jako profesionálka věděla, že po něm touží samy děti. Byla jejich novou učitelkou a dosadili ji narychlo – je tedy nutné uzavřít smlouvu. Potřebovaly ukázat, že jsou hodné a užitečné; potrebovaly, aby jim předvedla svou autoritu.

Nejvíce ale potrebovaly, aby život šel dál, a to co nejrušněji.

„Za další: máte všichni gumu?“ zeptala se Frances.

„Jestli má někdo gumu menší než tahle, dostane ode mě novou,“ usmála se a zvedla celou tašku zbrusu nových obřích kvádrů pryže od firmy Faber-Castell, které si vždycky nosila do nové třídy.

Zavládl úžas, protože všem dětem došlo, že na ten báječný dárek mají nárok.

Koutkem oka Frances zahlédla učitelku, která stála ve dveřích do vedlejší třídy a bezpochyby uvažovala, jestli Frances skutečně stojí za trojnásobek platu obyčejného učitele.

„A teď si všichni prohlédněte sešity a vyberte si stránku, na které je váš nejlepší krasopis. Až budete mít vybráno, položte sešity otevřené na té stránce všichni na podlahu sem... Ne, ne jeden na druhý – všechny musí být vidět.“

Okraj k okraji, jako cihly ve zdi. Ale nechte mezi nimi úzkou

mezírku. Tak je to správně... Nechte místo i ostatním.

Výborně... Výborně...“

Frances si dřepala, čímž dětem naznačila, že s nimi může hrát na jejich úrovni, a zároveň jim svou velikostí i roztaženou aureolou sukně připomněla, že je něco jiného. Ačkoli ji v tomto okamžiku jejich krasopis příliš nezajímala, zaregistrovala, že v něm nikdo nápadně nepokulhává: s Jenny MacShanovou, která je učila až do minulého týdne, to asi nebylo tak zlé.

Ráno druhého dne se ukázaly dvě děti, které první den nepřišly. To bylo dobré znamení: možná zapracovala šeptanda mezi matkami.

Frances si přečetla omluvenky: malá Amy měla žaludeční nevolnost a Sam zase musel k doktorovi. Nejspíš strach, který by mohl narůst do nevladatelných proporcí, kdyby jim rodiče dovolili zůstat doma déle. Přivítala Amy a Sama ve třídě a dala jim gumy. Na rytmus vyučování si zvykali pomaleji než ostatní, a tak se Frances mimo jiné rozhodla, že slohovky odloží až na zítřek.

I sama Frances si zvykala na nový dům na kopci nad vesnicí Rotherey jen pomalu. Naposledy bydlela v jednom sešlém bytě halabala vybaveném narychlo shromážděným nábytkem. Tam se jí to líbilo: kdysi, ještě než v rámci reformy přesunuli chovance do vlastních domovů, sloužil jako pavilon psychiatrické léčebny pro pracovní terapii. Byt si zachoval pár charakteristických rysů: prapodivnou šmouhu na zdi, zvláštní umělohmotná udělátka, jimiž se zaslepovaly elektrické zásuvky, rákosový koš na prádlo upletený nejistou rukou.

Tenhle útulný a zcela zaměnitelný dům v Rotherey patřil obci; předtím v něm žil policista s manželkou a ti ho z úcty zachovali v celé jeho prefabrikované nedotčenosti. Ani si na záchod nedali plakát s nápisem „HLEDÁ SE ZLOČINEC, MRTVÝ NEBO ŽIVÝ“. „Z anonymity tohoto baráku mi naskakuje husí kůže,“ postěžovala si svému partnerovi Nickovi.

„No a... mám teda něco změnit?“ nabídl se. „Mám čas.“

Času měl skutečně víc než dost – odevzdal totiž disertační práci a do státnic si bude užívat vědecké dovolené.

Frances si ale nedokázala představit, že by s tímhle domem mohl něco nadělat. Spíš chtěla, aby se změnil on.

„Pojďme do postele,“ vzdychla.

Příští noc ovšem zůstala vzhůru.

„Na jak dlouho, co myslíš?“ zeptal se jí, čistě aby si vyjasnil, jak to s tím spaním bude.

„Na tak dlouho, jak to bude potřeba,“ odpověděla.

Tak jako se vším, ani tentokrát mu nevadilo spát sám; byl tak hrozně, tak hrozně, tak hrozně vychovaný. Kdyby ji tak raději dotáhl nahoru do ložnice a opíchal ji. Bůh ví, že by to od něj bylo bezohledné a jí by to přišlo úplně nevhod: dnes v noci neměla na sex čas, protože musela prostudovat ty dětské slohovky: jedenáct reakcí, které si musí zřetelně zapamatovat, jedenáct taktik, které musí do rána naplánovat – a navíc se přirozeně potrebovala aspoň trochu vyspat. A přece toužila po tom, aby jí ten rozvrh naboural, anebo aby aspoň sebral odvalu to zkusit.

V klíně jí ležely úvahy dětí na téma „O mně, mojí škole a mé učitelce“. Ke každé si připnula tu nejlepší identifikační fotografii, jakou byla s to najít na školních snímcích z předávání cen, závodů sportovních družstev, vánočních koncertů.

První úvaha návrhu byla od Fiony Perryové, té blondýnky s drobnýma ouškama, co nosila trička o několik čísel větší.

Naše škola se jmenuje Rothereyská základní škola. Má tři třídy, nejstarší děti jsou šestáci a sedmáci a s těmi já jsem ve třídě. My už děláme ty těžké věci. Příští rok jdu na akademii v Moss Banku. Naše paní učitelka říká, že teprv tam začne opravdická zábava. Naše paní učitelka už ve škole není.

Když jsem jí viděla naposled, musela odejít domů, poněvadž brečela. Další den jsem zůstala doma, protože mně bolelo břicho (snědla jsem nějakou špatnou rybu). Ale moje nejlepší kamarádka Rachel tvrdí, že naše třídní tentokrát prostě ztratila hlavu a už se nevrátí. Máme novou učitelku a to jste vy, paní Strathairnová, která teď čtete tuhle úvahu!

Frances obrátila stránku, ale víc už toho Fiona na srdci neměla, a tak obrátila list lícem dolů a položila ho vedle sebe na gauč. „Špatná ryba“ – usmála se smutně. Kvůli špatné rybě může žák chybět ve škole přesně v ten den, který mohl navždy změnit jeho život. Fiona Perryová podle všeho ve středu chyběla vcelku náhodou; ale do večera jejím rodičům, stejně jako rodičům jejích spolužáků ze školy zavolali, že všechny děti mohou zůstat doma, dokud se za paní MacShanovou nenajde náhrada. Ve své slohovce se malá Fiona už bez sebemenšího zaváhání snažila nově přichozí učitelce zalíbit; paní MacShanová jednoduše zmizela z jejího mladého života, jako kdyby ji někdo vygumoval tou krásnou novou gumou.

Moje škola se jmenuje Rothereyská základní, napsal Martin Duffy. Já už sem v poslední dvojtřídě s velkýma dětma. Když sem byl malej, bydlel sem v Boltonu. Moje máma říká, že se mě to co se stalo s paní Macshanovou, nijak netejká a měl bych to pustit z hlavy. Spousta lidí se mě na to ptala tak 1000krát a někdy jim to řeknu a někdy ne. Ale vždycky když začnu vyprávět, tak se nemůžu moc rozpomenout, protože když paní Macshanová začala brečet, tak mi to bylo trapný a zakryl sem si oči a moc sem toho neviděl.

Takže tak to bylo.

Jako tečka za slohovou prací se ozvalo spláchnutí záchodu.

To se Nick šel naposled vyčůrat, než se uloží ke spánku.

Chtělo se jí zařvat: To si neuvědomuješ, že je náš vztah v krizi?!, což byl nápad natolik absurdní, že se mu nahlas zasmála. Zaslechl její smích a zašel za ní; zápěstí měl pořád mokrá, jak se narychlo utíral ručником.

„Něco legračního?“ chtěl vědět. Jeho smysl pro humor na něm byl to nejlepší – nebo přinejmenším jednou z těch jeho lepších stránek. Stál tam, do půl těla nahý, na prsou se mu leskly četné kapky vody a její stolní lampička vytvářela kolem jeho těla auru. Hrdlo jí sevřela lítost, že už s ním záhy nebude, protože ho vyžene a postará se, aby se už nikdy nevrátil.

„Pojď ke mně,“ zamumlala. Poslechl.

Pomiluje se s ním rychle, tady na gauči, pak se zase vrhne do práce. Když se svlékala, uvažovala, co Martin Duffy doopravdy viděl skrz svých deset prstíků umatlaných kvasnicovou pomazánkou od snídaně. Zakryt si oči, to je společenské gesto, kterým se od okolí domáhal potvrzení nepřijatelnosti toho činu...

Sklouzla zadkem přes okraj gauče, aby do ní Nick mohl vkleče vniknout. Každopádně, opravdu toho Martin Duffy moc neviděl? Pochybovala o tom. Možná na něm bude muset zapracovat, pokud se prokáže, že jeho vnějšková odolnost je obranný mechanismus. Je ve vesnici nový, tím pádem od začátku zranitelný, ačkoli to mu na druhou stranu bránilo k Jenny MacShanové

přilnout... Teď ale Frances musela uznat, že jejímu klitorisu se nedostává náležitěho tréní, obzvláště s tím zatraceným kondomem, a že jí záda opakovaně odírá kovový zip jedné podušky.

„Pojďme nahoru,“ navrhla.

Po orgasmu usnula, opojená endorfiny a přítulena k jeho zádům. Škola je v pohodě a moje stará učitelka je taky v pohodě.

Víc toho Greg Barre ve své úvaze nenapsal. Který to vlastně je? Nedokázala si ho zařadit, dokonce ani s pomocí fotografie – pravda, taky to byl rozmazaný záběr z vánoční hry: šmouha vatových plnovousů a lepenkových křídel.

„Co tě napadne, když se na to dítě podíváš?“

Podala Nickovi fotku přes stůl se snídaní. Přesvědčil se, že nemá prsty upatlané od margarínu, a vzal ten malý čtvereček za okraje.

„Je stydlivý,“ usoudil po chvíli.

„Proč?“

„Ve vánočních hrách se role mlčících pasáčeků vždycky dávají stydlinům. Ta holka vepředu je určitě ta, co říká: ‚Šli jsme za hvězdou,‘ nebo tak nějak. Zato po tom klukovi se jen chce, aby se táhl za ní – nanejvýš aby předal dar.“

Usmála se na něj a on se k ní natáhl s fotkou. Byl to úsměv, při kterém se dívali z očí do očí, zdaleka nejdůvěrnější okamžik za několik dní. Je vnímavý, to každopádně.

Pokud jde o cizí lidi.

„Byl by z tebe dobrý táta,“ zavrnila. Nabuzené tělo ji pořád ještě příjemně brnělo.

„Nezačínejme o tom znovu,“ odsekl.

Cosí se jí znepokojivě mihlo před očima. Byla to fotografie malého Grega. Ještě si ji od něj nevzala zpět, a Nick je najednou otrávený a mává před ní fotkou, jako kdyby ho už teď obtížila dítětem, které on nechtl.

Do školy se z domu dalo dojít pěšky, což byla svým způsobem škoda. Kdyby dojížděla zdaleka, dostala by na sedadle spolujezdce drahocennou šanci přečíst další úvahy. Jak mohla večer nad prací usnout? Je jako ti neschopní muži, na které si ženy vždycky stěžují ve čtenářských poradnách.

„Dobré ráno, paní Strathairnová!“ pozdravily ji děti sborově, když vešla do třídy.

Byla pro ně „paní“. Pro své žáky byla vždycky „paní“, z čistě profesních důvodů. Soudila, že děti jí věří více, pokud ji mohou pokládat za tradiční manželku a matku, jako by byla vyslancem ze světa dětských knížek, kde se s rodinnými rovníci nedá hýbat. Přestože se mezi svými vrstevníky chovala nekonvenčně a jako suverénní feministka, když viděla, že je to potřeba, byla s to okamžitě a ochotně udělat kompromis. Snad právě díky tomu dostávala přednost před svými kolegy, přinejmenším v ďábelsky choulostivých situacích, jakou je například tahle.

Takřka okamžitě odhadla, které děti jsou mazlivé, a přitáhla si je k sobě jako návnadu na ostatní. Měla nadání vyzařovat bezpečí a vytvářet dojem, že pořádek bude znovu nastolen. Tímto darem vládla dávno předtím, než se dala na dlouhá studia.

Už teď se k ní děti mačkaly a šeptaly jí do ucha, jen aby se mohly opřít o její měkké rameno. Zrovna o tyhle se zas tak nebála, ale stejně se je usilovně snažila okouzlit: pomohou jí najít cestičku k ostatním.

„Rachel? Ty prý umíš zacházet s kopírkou v kanceláři.“

Mohla bys mi udělat deset kopií od tohohle moc důležitého dokumentu, prosím?“

Rachel (Já si s moc dětma nehraju mnohem radši pracuju) odkvačila k posvátnému Přístroji, nadýmala se pýchou nad důvěrou, která v ni byla vložena, a chystala se vkročit do zakázané zóny a zkrotit záhady techniky. Frances už měla v oku skupinu jako celek, její napětí i bezpečnostní záklopky, její třaskaviny s ohnivými vlasy i změkčovačla s nevinnými kukadly. Šok z posledního dne, který strávily s paní MacShanovou, stravoval děti různým tempem; Frances odhadovala, že první se zhroutí

Jacqui Coxová či Tommy Munro, a to při nějakém dramatickém incidentu, který na první pohled nebude mít s jejich učitelkou žádnou spojitost. Jacqui (klasická skleníková květinka, které velmi záleželo na tom, aby jí ostatní žáci nekomolili jméno) ve své úvaze napsala: Mám svou učitelku moc ráda a jinou bych nechtěla, aspoň ne nastálo. Má všechny moje staré práce a to ona napsala všechny moje vysvědčení a ví, proč napsala, co napsala. Takže až se vrátí, bude dávat pozor, abych nezlobila. Tommy Munro, neohrabaný a nervní chlapec s překvapivě dlouhými řasami a na svůj věk velkou hlavou, napsal velice podobnou slohovku, jak mu jen jeho omezenější schopnosti dovolovaly: Moje stará učitelka je v pořádku a všechno vstátní je taky v pořádku.

Jenže jeho stará učitelka vůbec nebyla v pořádku a Tommy zápolil s nemožně nespravedlivými nároky, které na něj kladlo linkování okrajů a slepování kartónů.

Emoce si v té své ptačí hrudi držel pevně zašpuntované.

Jako zázrakem se čtvrtého dne nestalo nic neobvyklého, přinejmenším nic, s čím by si neporadil každý obyčejný učitel. Jen vášnivá hádka o to, kdo má dovnitř přinést skládací židličky, když začalo pršet – třídní kráska Cathy Cotterillová, zdrcená zodpovědností. I když měla tvář rudou jako rak a šklebila se rty nateklými jako po včelím bodnutí, zanedlouho se zase bude usmívat od ucha k uchu. Patřila k tomu typu lidí, kteří intuitivně dokážou přežít. Ve své úvaze věnovala okolnostem odchodu paní MacShanové dvě věcné věty, načež se jala plnit stránku balastem typu: Nehraju fotbal, mnohem rači skáču panáka. V pondělí mám tělák, ale v něm moc nevinikám a tak dále. Její vztek byl už od přírody pomíjivý a co do rozsahu omezený: jakožto emocionální výbušnině jí chyběla roznětka.

Frances uplatnila svou autoritu, jako by to byla tělesná dovednost: rozvázně vzala za poletující konce hádky a natočila si je kolem malíčku. Řev utichl, hrozba chaosu byla beze stopy zažehnána a během deseti minut jí už celá třída seděla u nohou, očarovaná jejím výkladem a fotografiemi z knihy o albínech.

Frances měla slušnou řádku podobných knížek: dost zvláštních na to, aby pro děti byly příslibem mrazení v zádech z něčeho abnormálního, dost informativních, aby naplnily jejich hlavičky křupavými cereáliemi faktů, a dost nepodstatných, aby nepředstavovaly žádnou hrozbu. Pohled na bílé australské domorodce s růžovými očima ohromil i takového Tommyho, zatímco

chytřejší děti vraštily čelíčka nad subtilnějšími zákony genetiky. Venku se od deště zatáhlo, a tak i děti samotné vypadaly ve světle zářivek trochu jako albíni, na což Frances poukázala a děti to ocenily potlačovaným pištěním, v němž se nervozita mísila s potěšením.

„Třeba je to nakažlivé,“ škádlila je. Když vyučování skončilo, vyzvedli příbuzní nebo sousedi v autech i ty děti, které to jinak neměly do školy daleko. Všechny krom Harriet Fishlockové a jejího bratříčka Spika z první třídy.

(Frances se nechtělo věřit, že by se doopravdy mohl jmenovat Spike, ale tak mu všichni říkali.)

„Nevím, jak dostanu Spika domů,“ povzdychla si Harriet a pomohla svému bráškově do umaštěného pláště s kapucí, „aby nebyl úplně promočený.“

Harriet bydlela v otrřískané přívěsové kolonii za vsí spolu se svou matkou alkoholičkou a otčímem, který dokázal obstarat náhradní součástky do auta, když bylo potřeba.

Ve vesnici se povídalo o sexuálním zneužívání a jejich složka na sociálce měla desítky stránek.

„Mám deštník,“ nabídla se Frances. „Úplně boží ohromný deštník. Můžu tě doprovodit až k benzínce.“ Viděla té dívce na tváři, jak v duchu rychle uvažuje: ano, od benzínky nejsou otlučené přívěsy vidět: ano, odpověď zněla ano.

Šli spolu rothereyskými ulicemi a clonou líjaku viděli obchody a domy jako přes mléčné sklo. Všechno bylo nezřetelné a světle šedé, jako ohromné moře s fata morgánou vesnice, která se mihotá na vlnách a skrz niž pomalu proplovávají reflektory aut jako vzdálené lodi. Aby se pod deštníkem co nejlépe skryli, Spike a Harriet šli Frances každý po jednom boku a po nějakých deseti minutách Frances překvapilo a potěšilo, jak se jí Harriet tápavě chytla za ruku.

U kraje vesnice blikalo v šeru křiklavé červené světlo: policejní auto zaparkované před domem MacShanových. Policisté tam očividně byli každý den, přestože si člověk těžko dokázal představit, čeho tam v téhle pozdní fázi chtějí dosáhnout. Snad si mysleli, že se David MacShane vrátí pro poštu nebo nakrmí psa. Déšť teď bičoval krajinu úplně nemožně, jako by byl rozzuřený, a bušil do látky deštníku, až jim zaléhalo v uších.

Naštěstí nefoukal vítr, takže se Frances dařilo udržet ochrannou klenbu rovně nad nimi, zatímco všude kolem nich se od okrajů deštníku hlučně odrážely provazce vody.

„To je hrozný!“ vykřikla Harriet.

„Ne, není!“ zavolala Frances. „Tady pod deštníkem jsme v bezpečí a nebude pršet věčně!“

Prošli kolem benzínky; Frances nic neřekla. Dobře si uvědomovala, že překračuje Rubikon důvěry a brzy zahlédne přívěsovou krajinu na protějším břehu.

„Tady bydlíme,“ pronesla Harriet, když se kemp objevil v dohledu. Déšť ustával a mrholení se mihotalo nad bezútešným vrakovištem nepojízdných obytných přívěsů jako zrnění v televizi.

MICHEL FABER SE NARODIL v roce 1960 v nizozemském Haagu. V roce 1967 se s rodinou přestěhoval do Austrálie, kde později studoval mimo jiné filozofii a angličtinu. Po promoci v roce 1980 zastával několik příležitostných zaměstnání a své vzdělání si rozšířil o zdravotnické obory. V polovině devadesátých let se přestěhoval do Skotska. V roce 1996 vyhrál soutěž Macallan Short Story Competition s povídkou 'Fish'. Jeho vítězství vzbudilo pozornost společnosti Canongate, která v roce 1998 vydala jeho první sbírku povídek *Some Rain Must Fall*. První román *Under the Skin* následoval o dva roky později a dostal se do užšího výběru na Whitbread First Novel Award. Velký úspěch sklidil svým viktoriánským souborem *The Crimson Petal and the White*, která vyšla v roce 2001, dvacet let poté, co ho začal psát jako student v Melbourne. Faberův román *The Fire Gospel* je součástí série mýtů od Canongate, týká se Thea Griepenkerla, kanadského akademika, který v Iráku objeví několik pergamenů napsaných Malchusem, zmíněným v Novém zákonu, které zpochybňují Kristovo božství. Poté, co ho jeho vydavatel donutí změnit si pseudonym na Grippen, jsou pergameny vydány jako kniha, která má obrovský úspěch. V mnoha zemích ho ale proslavil zejména román *Kvítek karmínový a bílý* (Argo 2014).

Snad všichni autoři chtějí svým dílem něco sdělit, vyvolat určitý pocit... Vy nejste určitě výjimkou...

Říká se o mně, že jsem cílevědomý spisovatel, který pečlivě přemýšlí o tom, na jakých úrovních chce, aby každá jeho kniha fungovala, a jaká budou jeho témata. Moje příběhy vždy začínají pocitem, který chci ve čtenáři vyvolat, nastavit stav jeho mysli nebo ducha, ve kterém bych si přál, aby ho provázel při čtení a hlavně, aby mu vydržel i po dočtení poslední stránky a uzavření knihy. Jakmile vytuším, že takový stav nastal, vymyslím děj a zabydlím ho postavami.

Když jsem například psal „*Ryby*“, chtěl jsem v lidech vzbudit určitý druh úcty. Pak jsem začal přemýšlet o tom, jak děti mohou najít kouzlo a zábavu v surrealistických a obtížných situacích, protože nemají rigidní představu o tom, co je „normální“. Vyrostl z toho příběh a nakonec se stal jakousi alegorií o válce a o náboženském fanatismu. Ale to vše přišlo, když jsem vymýšlel detaily – původním záměrem bylo jen vyvolat úžas.

Podobně je to u knihy „*Někdy prostě prší*“ („*Some Rain Must Fall*“). V tomto případě jsem chtěl vytvořit stav něhy, toho, jak moc všichni potřebujeme někoho, kdo nám řekne, že všechno bude v pořádku, i když víme, že některé věci nelze nikdy napravit. Přesná drásavá nota, kterou jsem chtěl čtenáře zasáhnout, mi byla jasná jako klávesa na klavíru. Potom bylo třeba najít příběh, který by to zprostředkoval.

Dá se říci, že je to vaše tvůrčí metoda?

Postupuji tak často, střídám různé postavy, takže „autorský“ pohled dává událostem jiný sklon podle toho, s jakou postavou jsme v tu chvíli. Čtenář tak pochopí, že když autor uvede některá „fakta“, mohou se později ještě ukázat jako subjektivní a nespolehlivá. Snažím se ponechat prostor všem, aby si vytvořili vlastní názor. Tato technika může některé lidi vést k závěru, že dekonstruuji představu o autorovi, což je v pořádku a zajímavé. Chci jen nabídnout maximální vhled do svých postav a poskytnout čtenáři maximální potěšení, když o nich můžou přemýšlet. To samozřejmě neznamená, že vždy uspějí - tato technika bude bezpochyby některé lidi obtěžovat.

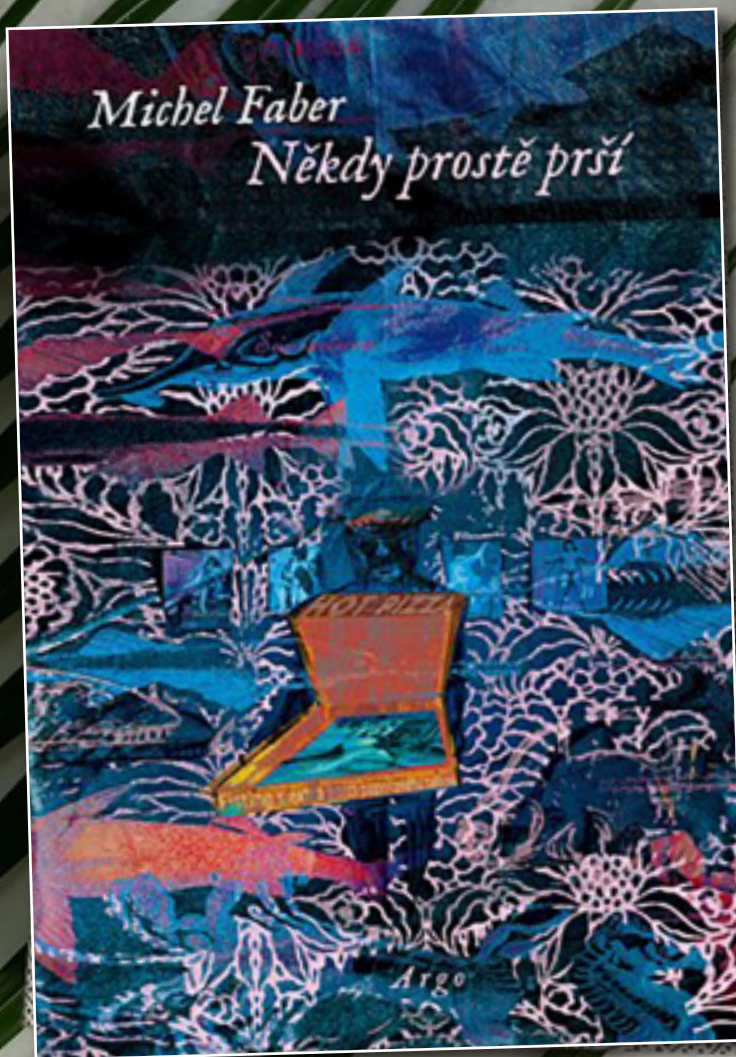
Do jaké míry si plánujete koncept nového románu, než usednete ke psaní?

Psaní je technická dovednost, získá stejně jako se mechanik naučí sestavit motor auta, nebo truhlář postavit stůl. Pokud budete dostatečně cvičit, zjistíte, jak lze rychle a efektivně dokončit určité úkoly a vyhnout se chybám. Vaše dovednosti se zefektivní. Umělec může zvolit ze dvou způsobů. Může vydávat stále více a více uměleckých děl, protože má techniku pod kontrolou. Nebo si může vybrat projekt, který je sám o sobě komplikovaný.

Třeba Eric Clapton působí na první pohled jako kytarista, který hravě zvládá určitý druh bluesového popu. Mohl by vydávat album těch věcí každý týden; umí to i ve spánku. Ale když Clapton vystoupí s partou avantgardních jazzových muzikantů, stane se něco zajímavějšího – pro něj i pro publikum. A pak pochopíte, proč je považovaný za jednoho z nejlepších kytaristů všech dob. Já se bojím, že budu jako spisovatel samolibý nebo znuděný. Útěchu nacházím v hudbě, ke které jsem přitahován. Poslouchám hlavně avantgardní věci. Skladby, které úplně nechápu, které jsem ještě neslyšel, ale mám z nich nesmírné potěšení... Chci lidem nabídnout jako autor podobný zážitek. Tolik bych se styděl, kdyby si čtenáři mohli koupit nejnovější knihu Michela Fabera a už před jejím otevřením věděli, co drží v ruce.

Co tedy dělá literaturu zajímavou, myslíte že to je její intelektuální rozměr?

To by nestačilo. Jedním ze způsobů, jak se intelektuálové definují, vychází z jejich schopnosti čerpat potěšení z věcí, které většina lidských bytostí považuje za nudné. K tomu je třeba něco říct. Pokud zobecňujete literaturu, musíte zahrnout všechny její žánry, vše, co lidé rádi čtou. A je nevyhnutelným faktem, že naprostá většina lidí chce vzrušení – velké vzrušení. Strašně intelektuální román, ve kterém introspektivní akademik zápasí s nudou středního věku nebo dilematem, zda se zúčastní konfe-

rence nebo ne, nebo nějakým jiným, nevzruší masu.

A buďme upřímní, taková kniha nemá dlouhou životnost. Bude mít obdivné recenze v literárních médiích a může být nominována na nejprestižnější ceny, ale za padesát let si na ni nikdo nevzpomene. Pokud to s vytvářením příběhů, které zůstanou smysluplné, myslíte vážně, musíte být upřímní a vyjít vstříc v tom, co se lidem líbí. Vždy hledám fúzi mezi hluboce vážnou literaturou, a literaturou, která zve lidi, aby se s ní bavili a přemýšleli o ní.

Mnohdy se zdá, že jsme zahlceni ší-

lenstvím a kru-tostí. Jsou tyto pocity blízké vašemu srdci a myslíte na to, že je vaše dílo i obžalobou většiny současné fikce (a určitě filmu, televize a médií)?

Toto je komplexní problém. Lidé byli vždy fascinováni násilím a špatným chováním – to je základ velké části světové literatury. A samozřejmě se používá vražda jako narativní „háček“, i když ji čtenář může považovat za něco složitějšího. Možná si dělám iluze, ale doufám, že alespoň někteří z lidí, kteří si koupili mé knihy, protože si mylně představovali, že jim to přinese laciné vzrušení z kontaktu s násilím, a pak byli odvedeni na cestu do mnohem humánnější a podnětější, že na mě úplně nezanevřeli. Myslím si, že v době, kdy je tolik lidí znečitlivěných a cynických, je o to důležitější, aby fikce byla znovu citlivější a přiměla je znovu přemýšlet.

Vaše sbírka povídek Netrapte se tím, že prší (Some Rain Must Fall) obsahuje témata od surrealistických/futuristických přes současné osobní až po bizarní scénář života po smrti. . . máme polskou dívku v Anglii, americkou teenagerku v Bharatě, týraného domorodce. . . je to úžasné rozmanité a každý příběh je malý klenot. Doporučuji to přátelům.

Doufám, že jsou stále vaši přátelé!

Ještě jsem o žádného nepřišel!

Titulní příběh se zaměřuje na učitele–psychologa základní školy, který je přivolán k řešení krizových situací ve třídě. Můžete nám přiblížit vznik a vývoj tohoto příběhu?

Fascinuje mě, jak někteří lidé dokážou překonat rychle hrozná události, zatímco jiní se s nimi nikdy nevyrovnejí a odnášejí si trvalé následky. Na duchovní obnově, na schopnosti dávat a přijímat útěchu, je něco tajemného. Moje zmatení nad tím vedlo ke vzniku tohoto příběhu. Někteří lidé předpokládají, že to bylo inspirováno tragédiemi v Dunblane ve Skotsku, zde na základní škole Dunblane poblíž Stirlingu ve Skotsku 13. března 1996 Thomas Hamilton zastřelil šestnáct žáků a jednoho učitele a zranil patnáct dalších, než se zabil. Jde o nejsmrtelejší masové zabíjení v britské historii. Nebo Columbine v USA, kde dva náctiletí studenti, Eric Harris (18) a Dylan Klebold (17), ve škole zastřelili dvanáct studentů a jednoho učitele a zranili dalších 24 lidí. Po útoku oba spáchali sebevraždu. Masakr na Columbine High School je čtvrtým největším masakrem na americké škole v dějinách. ale napsal jsem to dříve, než se tak stalo.

Vaše povídka „Ryba“ ze stejné sbírky je jednou z těch, které se často dávají za vzor novým autorům jako příklad originality. Čtenář akceptuje, že žraloci plavou vzduchem, žádné zdůvodnění není žádoucí ani potřebné. Žánrové fikce, jako je sci-fi a fantasy, mají často tendenci zabřednout do „vysvětlování“...?

Princip „ukaz, neříkej“ je zvláště důležitý v příběhu, který zkoumá psychologii dítěte, protože děti musí zpracovat svět tak, jak ho najdou, bez návodu k použití. Děti musí neustále přijímat bizarní situace, protože nemohou změnit způsob, jakým ten podivný širý svět funguje. Žraloci plující vzduchem, násilnický otec, matka přicházející o práci – to vše jsou srovnatelně nesmlouvavé jevy... Čím více se spisovatel snaží donutit čtenáře, aby považoval něco za úžasné a zvláštní, tím bude čtenář podezřelejší a neubrání se nudě. Čtenář potřebuje cítit, že podivnost, krása nebo hrůza v příběhu jsou nezávislé na realitě. Zásadní je iluze.

Řekl jste, že píšete od té doby, co jste se seznámil s angličtinou. Jak dlouho se tím živíte?

Asi čtyřicet let. Před tou dobou jsem sice psal příběhy, ale musím přiznat, že jsem se na tom nesnažil vydělat. Praní a žehlení je mnohem spolehlivějším zdrojem příjmů než nabízení příběhu k uveřejnění.

Jak se díváte na vydavatelské monopoly?

Jediná věc, která může zvrátit triumf řetězců a značkové nevyraznosti, je ve volbě alternativ. Antimonopolní legislativa je dobrá věc, ale z dlouhodobého hlediska monopolům jejich moc nebere a nutí spotřebitele kupovat produkt. Nemá cenu chtít, aby existovalo malé feministické knihkupectví nebo antikvariát, v němž si nikdo nic nekoupí. Nemá cenu mluvit o tom, jak životně důležití jsou malí nakladatelé, pokud většina knih, které si koupíte, jsou masové bestsellery od obřích korporací. To je jako stěžovat si na McDonald's a jíst Big Mac. Pokud bude naše kultura připravena spotřebovávat méně odpadu, nezávislí maloobchodníci a nezávislí vydavatelé budou prosperovat.

Příklad: megakorporace, která natočila skličující Star Wars: Skrytá hrozba, do něj investovala obrovské množství peněz a předpokládala, že miliony lidí budou na film stát fronty jako ovce, bez ohledu na to, jak špatný je to film. Kdyby lidé zůstali doma, společnost by zkrachovala – a bylo by o jednoho dodavatele odpadků méně! Lidé měli moc, ale nevyužili ji.

Troufl byste si něco poradit začínajícím spisovatelům?

Netrapte se tím, co je zrovna v módě. Napište příběhy, které si přejete, aby existovaly, pro své vlastní potěšení. Pamatujte, že lidské bytosti a svět jsou vždy divnější a smutnější, a zábavnější a složitější, než se navenek zdá, takže se toho snažte při psaní věrně držet. Přepisujte pokorně a svědomitě. Nečekejte bohatství a slávu; snad se jen těšte na to, až ovládnete své umění.

(Ze zahraničních pramenů)

Helen Cooperová ŠPINAVÁ TAJEMSTVÍ

Emma ze svého přízemního bytu na předměstí Londýna často slyší každodenní život zdánlivě dokonalé rodiny nahoře. Až jednoho dne uslyší něco znepokojivého: dívka Freya zmizela a policie vyslyší její rodiče Steph a Paula. Mají nějaké nepřátele? Chtěl by jim někdo ublížit nebo vyhrožovat? Zmizení Freyi se rozkřikne a ovlivňuje nejen její rodiče, ale i všechny obyvatele domu, včetně Emmy a instruktora v autoškole Chrise, který jako poslední dívku viděl, než zmizela. Situace se vyhrocuje a na povrch vyplouvají různá nepěkná tajemství a další zločiny, které jasně ukazují, že minulost nás vždycky dožene a že některé domovy mohou být postaveny na lžích.

Přeložila Jana Vlčková

Vázaná, 368 stran, 399 Kč, ISBN: 978-80-249-4652-8,
EAN: 9788024946528

Vydává Ikar

Zakoupit můžete zde

<https://www.knizniklub.cz/knihy/438085-spinava-tajemstvi.html>

Ukázka z knihy a rozhovor s autorkou na dalších stránkách

PROLOG

Připadá mi zvláštní – a nevhodné – postávat v jejím pokoji, když není doma. Zpod nakvap odhozené přikrývky vykukuje pomačkané prostěradlo. Náramek z kočičího zlata, dárek ode mě, se choulí úplně vzadu na nočním stolku. Kde jsou ty časy, kdy ho ani nesundala ze zápěstí! V tomhle světle vypadá lacině jako ubohá tretka pro děti. Propadám se hanbou.

Otáčím se na místě a očima tékám po fotografiích a nábytku. Zdá se mi, že je vidím poprvé, a neumím říct, co vlastně hledám. Místnost mi náhle připadá cizí. Uzavřená. Vzpomínám si, že kdysi mezi mým a jejím výsostným územím neexistovaly žádné hranice.

Nemělo by to být mezi dětmi a rodiči normální?

S pocitem viny vytáhnu zásuvku nočního stolku a spatřím černý kartáč na vlasy, krabičku léků proti bolesti a starý časopis. Přejdu ke skříni a prsty sklouznou po šatech a slušivých sukničkách, které už nikdy neobleče. Přičichnu k měkkým látkám, v nichž uvízla její vůně jako vzpomínka.

Zrovna když se chystám odejít, cosi na dně skříně upoutá moji pozornost. Chomáč světle modré látky nacpaný do zadního rohu.

Natáhnu se po něm, zvednu ho, ale když zjistím, co držím v ruce, leknu se tak, že jej vyděšeně odhodím. Narazí do zrcadla a spadne na podlahu. Zase to uvidím: zaschlou velkou tmavě červenou skvrnu na předním dílu trička.

Jsem jako v mrákotách. Srdce mi buší. Rozprostřu tričko na koberec a zírám na zaschlou krev. Přejedu po ní konečky prstů. A právě v ten okamžik si uvědomím, že musím něco udělat. To byl ten moment, kdy se dalo všechno do pohybu.

ČÁST PRVNÍ

EMMA

Kdyby nebylo hlučného křečka a tři bezesných nocí, možná by se Emma do komory pod schody ani nepodívala a nejspíš by nezaslechla vystrašený hlas přicházející seshora.

Tak především – co jí to napadlo pořídít si křečka? Hlodavci jsou pro osmileté děti, které loudí na rodičích nějaké zvířátko, a ne pro zlomené třicátnice s modrými vlasy. Skutečně se domnívala, že jí tenhle sněhobílý tvoreček s očima tmavými jako korálky přinese útěchu? Přes den spal zavrtaný v doupetí z rozcupovaného papíru, ale sotva si Emma šla lehnout, ožil, rachotil ve svém běhacím kolotoči a zaplavoval její malý byt nepolevujícím hlukem.

Vytvářel podivný soundtrack k jejím myšlenkám. Valil se kolem ní stále dokola. Včera v noci přenesla klec do obývacího pokoje a vrátila se do postele, přesto jí křeččí jogging nedal pokoj. Přestěhovala ho do kuchyně. Pořád ho slyšela. Proto se Gilbertovým novým domovem stala ponurá komora pod schody, kde mu dělaly společnost ohmatané knížky o designu a neprodané staré značkové klobouky.

Bylo šest večer – doba, kdy se její noční tyran chystal na snídání. Emminým kvartýrem se počínalo rozléhat všelijaké cvakání a šumění, jak se byt začínal vytápět a chystal se na noc. Na polovinu března bylo chladno. Zima se odmítala vzdát, a tak Emma zatáhla závěsy, a i na své poměry se nadmíru brzy převlékla do pyžama. Zrovna sypala Gilbertovi do misky slunečnicová semínka, když se ozval hlas, ze kterého jí stýdla krev v žilách. Byl tak jasný a zdál se tak blízko, jako by byl v komoře spolu s ní, jako by se z Gilberta stal břichomluvec.

„Kde jsi?“ zeptal se hlas.

Emma se mimoděk napřímila a praštila se o zkosený strop. Tenhle kultivovaný hlas znala – znala jej mnohem lépe než jeho majitelku, Steph Harlowovou, sousedku seshora. Steph a její rodině patřila dvě horní patra přestavěného georgiánského domu.

Emma si pronajala malý byteček v přízemí se vstupními dveřmi vmáčknutými do kouta společné chodby. Byl tu i suterénní byt, v němž bydleli manželé Chris a Vicky, ale ti měli samostatný vchod a Emma se s nimi moc často nevidala, ani je neslyšela. Zato si nepříjemně často bývala vědoma života nad sebou. Slýchala kroky a splachování toalety a po ránu zvýšené hlasy: FREYO, už musíme jít, zlato! MAMI, kam jsi dala všechny moje věci? A teď jako by jí Steph ječela rovnou do ucha. Nejspíš zafungovalo nějaké pravidlo akustiky a násobilo zvuk přenášený mezi dvěma byty a do téhle kóje.

„Proč máš vypnutý telefon?“ čertila se Steph. „Začínám mít strach, Freyo. Zavolej mi hned, jak si poslechněš tuhle zprávu.“

Tak tohle Emma dobře chápala. Věděla, jak se člověku svírá břicho, když se nemůže s někým spojit. Představila si Steph s mobilem přitisknutým k uchu a se svěšenou hlavou. Melírované vlasy jí padají do čela a druhou rukou si nepřítomně uhlašuje kostým v barvě holubičí šedi. Takovou ji Emma zná, s takovou se občas potká na společné chodbě – pohrouženou do prohlížení došlé pošty anebo do čtení esemesky. Sotva zaregistruje, že není sama, okamžitě se probere z transu a nasadí vřelý úsměv. Pochválí Emmě nejnovější experiment s vlasy a neopomene se zmínit, jak báječně ladí s ručně vyrobenými náušnicemi a botami ze secondhandu.

Zvolá něco jako: Nikdy by mě nenapadlo tohle zkombinovat!

Na to Emma zblekotá: Vy ani nemusíte. Od hlavy až k patě jste přímo ztělesněním klasické elegance!

Což je zcela nepopíratelně pravda a opravdu je co závidět. Steph nepotřebuje hromadu doplňků, aby uspěla – bohatě vystačí se svou výškou, nápadnými lícními kostmi a vznešeným dojmem, který se kolem ní vznáší. Ale Steph mávne nad každým komplimentem rukou a pospíchá do práce, anebo naopak za rodinou dřív, než s ní Emma stačí navázat skutečný rozhovor. Zbyde jí jen závan parfému v prázdné chodbě a přetrvávající zvědavost. Co je zač ta žena, se kterou téměř deset měsíců sdílí vstupní dveře? Netušila, čím si Steph vydělává na živobytí, ale předpokládala, že je úspěšná.

Neměla ponětí, kolik je jí let, ale odhadovala, že nanejvýš čtyřicet. Zajímalo by jí, jestli je čtyřicítka bod zlomu, kdy člověk přestane dělat bláznivé věci jako kupovat si asociální křečky, anebo všeobecně působit chaos ve vlastním životě.

Steph ztichla. Zatuchlým vzduchem se neslo tiché dunění. Emma si představila, jak její sousedka nervózně přechází sem a tam a tepe podlahu podpatky drahých bot. Natáhla ruku a dotkla se nízkého stropu, jako by mohla ucítit vibrace. Trhla sebou, když se hlas Steph ozval znovu: „Paule, zvedni to! Ozvala se ti

Freya?“

Nyní jí před očima vytanula představa Paula Harlowa. Vysoký, atletické postavy, tak pětapadesát let. Vlasy barvy písku má o odstín

tmavší, než je smetanový melír jeho manželky a téměř bílý culík jeho dcery. Často se prohnal kolem Emmy, když si oba šli po ránu zaběhat k Temži, a jeho mohutná sluchátka způsobila, že jeho vážný a odhodlaný obličej vypadal jako sevřený v kleštích. Krátce jí kývl na pozdrav, když přibíhal z druhé strany, a Emma se přinutila narovnat a snažila se nevypatat tak vyčerpaně, jak se cítila.

Potom je tu Freya. Puberťačka, která se zjevně nevrátila ve stanovený čas, čímž narušila rodinnou rutinu, odehrávající se každý večer. Freya se dala zablédnout jedině v letu. Nohy měla jako gazela a buď doháněla autobus, anebo klusala s otcem po břehu řeky a vždycky v pohodě strčila Emmu do kapsy. Energií přímo sršela.

Na hlavě jí poskakoval platinový culík a jiskřilo na něm slunce, na zádech zase batoh značky Fred Perry. Emma vždy spolehlivě poznala, kdy se řítí nahoru či dolů po schodech. Brala je po dvou anebo přískokem, a jeden z rodičů za ní ironicky volal: „Neobtěžuj se, Freyo, já ty tašky všechny odtahám...“

Emma musela přiznat, že vždycky nenápadně vykoukne z okna, když Harlowovi odjíždějí nebo přijíždějí. Začala si všímat různých kombinací, v nichž odcházejí nebo přicházejí domů: Freya–Paul, Steph–Freya, Paul–Steph – anebo všichni tři najednou. S nákupními taškami či bez nich, popřípadě s jídlem přineseným z restaurace (páteční odměna), anebo čerstvým chlebem, který provoní celou budovu.

Jasně, je to tak – Emma se nemá čím zabavit. Kdysi rušné dny náhle zívají prázdnotou, zato Harlowovi, jak se zdá, nevědí, co radostí dělat dřív.

Proto teď cítí tep až v uších? Proto dychtivě lapá každé rozčilené slovo své sousedky? Zauštil papír a Gilbert vystrčil růžový nos ze svého hnízda, jako by se probudil a také ucítil napětí, vznášející se ve vzduchu. Emmu napadlo, jestli by neměla doběhnout nahoru a nabídnout pomoc. Tváře jí hořely, když si představovala, jak vysvětluje, že se zrovna křčila v komoře pod schody, když náhodou zaslechla, jak Steph telefonuje. Přitáhla si župan blíž k tělu. Kroky slábly a ozvalo se tiché zadunění, jako by Steph přešla na druhou stranu bytu a zavřela dveře.

STEPH

Po každé z dlouhých směn na letišti Heathrow na Steph ulpěla specifická vůně salonku pro cestující z první třídy. Někdy to byl parfém některého ze zdvořilých a zajímavých cestujících anebo vanilková vůně drahého krému na opalování. Během náročnějších dnů uvizly v jejím kostýmu stopy potu anebo šampaňským prosycený dech arogantního cestujícího, který se postavil příliš blízko.

Dnes byl salonek narvaný netrpělivými VIP cestujícími a Steph, coby manažerka, cítila povinnost převzít za ně odpovědnost. Její profesionální úsměv dostával trhliny, když spolu s whisky a tmavým espressem roznášela informace o zpožděném letu. Cestou domů uvízla v dopravní zácpě a zdálo se jí, že make-up klouže z její tváře jako roztavená maska. Hlava jí pukala bolestí.

A pak zjistí, že Freya není doma.

Steph si byla jistá, že dcera neřikala nic o tom, že by šla za kamarády. Dnes nemá volejbal ani atletický kroužek. Znala rozvrh své dcery tak dobře jako svůj vlastní a prosila ji, aby jí vždycky hlásila, kde právě je. Nedávno se na tom dohodly. Steph (teoreticky) přestane být přespříliš starostlivá matka, když jí Freya slíbí poslat alespoň esemesku pokaždé, když se někde zdrží. Je jí sedmnáct.

Překypuje energií a cvičí s ní hormony. Už to není malá holčička, která při sportovních soutěžích, kterých se účastní, hledá mezi diváky tváře svých rodičů, aby se pak doma na pohovce vklínila mezi ně a usrkávala

po lžičkách horkou čokoládu, připravenou podle Stephina „tajného receptu“. Teď si Steph musí připomínat, že má nechat svou dceru dýchat a žít.

Nepřehání to trochu? Copak je tak neobvyklé, aby si vypnula mobil? Znovu se podívala na hodiny. Za deset minut půl sedmé.

Nedokázala přestat se psaním zpráv a rozčilení mařilo její pokusy zůstat nad věcí. Odpověz mi, Freyo... Pomalu se nadechla a zadržela vzduch v plicích. Když se v práci potřebovala uklidnit, postavila se k obrovskému oknu a sledovala startující letadla. Stoupala k obloze a nějakým zázrakem s sebou odnášela její frustraci, zatímco ona zůstávala dole a pod nohama měla pevnou zem.

Přešla k vysokému oknu v obývacím pokoji a kochala se poklidnou vyhlídkou. Slunce na obzoru zalévalo panorama města jemnou růžovou září. Hleděla na siluetu střech a rozsvěčující se okna, jak se lidé vraceli do svých domovů. Pohled na známou výseč čtvrti Kingston upon Thames, hovíci si na rozhraní zimy a jara, jí na chvíli uklidnil. Ale jak se nakláněla, aby viděla na ulici, dychtivá zahlédnout nabručenou Freyu, jak pospíchá domů s tím, že jí nejel autobus a vybil se jí mobil, sevřel se jí žaludek. Zvedl se vítr a rachotil dvěma řadami stromů lemujících ulici. Za několik týdnů budou překypovat barvami, ale teď vypadají jako kostlivci.

Ani Paul nezvedal telefon. Poslední dobou chodí cvičit místo třikrát v týdnu čtyřikrát. Pomáhá mu to zbavit se napětí z práce v kanceláři. V tomhle je jako Freya. Je jako dítě, které potřebuje utahat, úplně si vybit baterky, a teprve tehdy vydrží být v klidu. Ačkoliv Steph nebyla tak sportovně založená jako její manžel a dcera, chápala Paulovu potřebu nebýt jen přikován k pracovnímu stolu.

Ona byla při práci pořád v pohybu a snažila se vzbuzovat dojem, že všechno běží hladce, přestože neustále řešila dodávky vína, nedostatky personálu a krize spojené s cateringovými službami.

V tomhle bodě uzavřela dohodu sama se sebou a se svým splašeným srdcem. Převlékne se, nalije si drink, nakrájí zeleninu, a jestli se Freya do té doby neukáže nebo neozve, začne obvolávat její kamarádky.

Vítr lomcoval okenními rámy a skučel nad střechou přestavěného podkroví, které někdy v žertu nazývali „střešním apartmá“. Steph honem zatahla všechny závěsy a krátce čerpala útěchu z měkké těžké látky milosrdně halící tmavnoucí sklo. V kuchyni steaky, vytažené ráno z mrazničky, vytvářely krvavé loužičky na jídelním pultu. Na hodinách na troubě blikaly číslice. 18:50. Steph se napila vína a vytáhla z chladničky chřest a zelenou papriku. Potom porušila vlastní dohodu. Položila zeleninu na pracovní desku, ale nenakrájela ji. Místo toho se natáhla po telefonu a pustila se do vytáčení.

Jako první samozřejmě zvolila Jess, i když telefonovat nejlepší kamarádce zřejmě nic podstatného nepřinese. Naopak to může být pořádná dřina. Jess je úplně jiná než Freya, je mnohem nezodpovědnější, a kdykoliv se s ní Steph pokoušela mluvit, mívala dojem, že každé z nich jde o něco jiného. Steph vyťukala číslo pevné linky, připravená jít rovnou k věci. Sluchátko zvedl Jessin otec a vyštěkl: „McKENZIE!“ Zdálo se, že je zklamaný, že mu nevolá klient, který se mu měl ozvat, a předal telefon dceři s připomínkou, aby mu dlouho neblokovala linku.

Steph si připadala, jako když mluví s ozvěnou. Jess opakovala poslední dvě slova z každé věty, kterou Steph pronesla, a obohatila je o stoupavou intonaci.

„Není doma?“

„Se neozvala?“

„Vypnutý mobil?“

Nakonec se dozvěděla, že dnes neměly žádnou společnou hodinu, a tak Jess Freyu od rána neviděla. Chodí spolu jen na jeden povinný předmět,

ekonomiku, a to v pondělí a ve středu. Dnes je čtvrtek, a to znamená, že Freya měla psychologii a tělocvik.

Jess zkontrolovala Snapchat. Freya se naposledy přihlásila v devět hodin sedmnáct minut dopoledne: Ani nevím, z čeho mám být víc vedle... Jestli z předem neohlášeného testu nebo jasně zeleného proteinového koktejlu, který mi vybuchl v batohu.

„Celý den má vypnuté sledování,“ dodala Jess, jako by Steph věděla, jak Snapchat funguje.

„Opravdu?“ zbystrila Steph. „Co to znamená?“

„Poslední dobou si to vypínáme všichni. Dám vám vědět, jestli se přihlásí.“

„Ano, ano, buď tak hodná, prosím.“ Steph ukončila hovor a pustila se do dalšího. Žádná z Freyinych kamarádek o ní neslyšela, alespoň ne z těch, na které měla Steph číslo. Nikdo si nevzpomínal, že by odcházela ze školy, ale Zadie, spoluhráčka z volejbalu, se nechala slyšet, že často spěchala na autobus ve tři čtvrtě na čtyři, aby se nemusela mačkat v tom, co jede ve čtyři hodiny a pět minut a bývá natřískaný.

Kam by Freya šla bez některé z kamarádek? Teď by se Steph spokojila i se stručným: Návrat v 8. Ani by jí nenaštvalo, kdyby na konci chyběl křížek, značící pusu. Steph zakončila každou zprávu frází Mám tě ráda! nebo Miluju tě!, ale dcera jí poslední dobou vyznání lásky neoplácela. Dospívala a bylo to v mnoha směrech těžké, dokonce i v takových, kde by to Steph nikdy nečekala.

Nakonec zatelefonovala do školy a vyčítala si, že to neudělala dřív. Snad tam ještě někdo bude. Pracovník ostrahy vyloudil všechny klasické chápavé zvuky a pak se pokusil dohnat odcházející sekretářku. Uspěl. Steph jí přemluvila, aby se vrátila do kanceláře a prověřila, zda se Freya zúčastnila všech plánovaných hodin. Ukázalo se, že se na vyučování dostavila. Steph se rozplývala v dících a s vděčností to až přeháněla, ale když zavěsila, náhle nevěděla, jestli má být v klidu nebo ne. Zírala na svůj osvědčený Rodinný kalendář + organizér (kvůli kterému se jí Freya často posmívala), jako by se v něm mohlo skrývat něco navíc kromě toho, co už dávno ví: Freya autoškola (poledne) a Paul posilovna. Freya pod zápis načmárala obrázek Mini Cooperu – což byla další narážka na vytoužené autíčko. Steph ho začínala také kreslit – do rohů bankovek, které dávala dceři na cvičné jízdy. Dávala jí tím najevo, že když bude mít štěstí, přání se jí splní a dostane ho k osmnáctým narozeninám.

Třeba se něco dozví od učitele autoškoly. Freya se před ním mohla zmínit o tom, kam má po škole namířeno. A Chris bydlí v suterénním bytě o dvě patra níž. Steph vzpomínala, jak se k nim před rokem a kousek s manželkou nastěhovali. Tehdy je napůl žertem přivítala s tím, že mít v domě instruktora autoškoly se bude hodit, až se dcera začne sápat po volantu. Když Freya dovršila sedmnáctý rok, spolu s Paulem cítila jako svou povinnost svěřit dceru do Chrisovy péče. Tou dobou si už stačil vybudovat solidní pověst, protože naučil řídit několik dětí ze sousedství. Ale poslední dobou to mezi nimi skřípalo. Steph se mimoděk přikročila, když si vzpomněla na poslední rozhovor, který s Christem vedla. Stačilo si představit, že ho bude žádat o pomoc, a začala se ozývat někdejší plachost a sklon vyhýbat se společenským kontaktům, s nimiž roky bojovala. Dopila víno a napřímila se v ramenu.

Nějaký trapný moment snadno přežije, jen když jí pomůže vystopovat Freyu.

Natáhla se pro první kabát, který jí přišel pod ruku, a oblékla si ho. Ukázalo se, že je to Paulův nepromokavý plášť. Zamkla dveře bytu a seběhla po schodech. Dole v hale zůstala stát. Po pravici měla dveře Emmina bytu a před sebou ty vstupní. Opět ji přemohla nervozita. Kamenná dlažba zapříčinila, že tu byla pořád zima.

Stoupla si na dlaždici, která se roky viklá. Důvěrně známým způsobem se naklonila pod její botou a přinesla jí tím zvláštní útěchu.

Steph se vzpamatovala a vyšla z domu.

Ulicí se vznášela vůně večere připravované za tucty rozsvícených oken, zahalených závěsy. Prošla brankou z tepaného železa, chránící Chrisův a Vickyin oddělený vchod. Vchod pro služebnictvo, podotkl uštěpačně Chris, když se poprvé setkali. Zrovna snášel matrace po úzkém schodišti. Nyní se zdálo, že je pod nimi větší temno než všude okolo, jako by tma natekla na mrňavý dlážděný dvoreček před suterénními dveřmi. Trochu tu byly cítit páchnoucí kanály, nad čímž by náročnější obyvatelé ulice povytáhli obočí. Steph stiskla tlačítko, zvonek se rozdmčel, a zatímco čekala, doléhala k ní tlumená hudba. Možná Pink Floyd. Zrovna se chystala znovu zazvonit, když vtom se dveře otevřely a objevil se v nich Chris v džínách a šedivé mikině. Byl o něco mladší než Steph, měl krátké tmavé vlasy, podmanivé oči a na tvářích a bradě skoro pokaždé strniště. Při vzácných příležitostech, kdy byl dohledka oholený, si lámala hlavu, co je na něm jinak. Teď se jeho vlasy a kůže leskly, jako by vylezl ze sprchy.

Držel se krok nebo dva od ní, jako by očekával další pokárání. V mezeře mezi nimi se ježila vzpomínka na poslední rozhovor, který spolu vedli. Došlo k němu zhruba před měsícem. Ráno se setkali na ulici, kde oba po mrazivé noci škrábali námrazu z oken svých aut. Steph neměla v úmyslu ho konfrontovat, ale něco jí ponouklo. Špatně spala, zábly jí prsty a měla náladu pod psa.

Připadá mi, že Freya poslední dobou nedělá nic jiného, než jezdí v autoškole, přistihla se uštěpačně říkat hlasem nabroušeným z ledového vzduchu. Pokusila se svá slova zlehčit a o něco veselejším tónem dodala: Mám pocit, že jí peníze na cvičné jízdy dávám už několik měsíců. Dejte mi vědět, až bude připravená jít ke zkouškám.

Chris se zarazil a odloupl led z loga svého námořnicky modrého vozu. Dech se mu srážel do bílých obláček, ale na slova čekala marně. Zdálo se, že významně pohlédl na její BMW, zvolna vystupující z vlastní bílé vrstvy.

Nakonec prohlásil: Už se to blíží.

Steph slyšela, jak skřípe zuby a drtí každý náznak srdečnosti. Z toho, co jsem viděla, soudím, že je celkem schopná, poznamenala.

Doufám, že z nás schválně netaháte prachy.

Chris se zarazil a Steph zalitovala své prostořekosti. Týdny přemýšlela o tom, že je Chris možná schválně ždíma a účtuje si zbytečné lekce, a Paul s ní souhlasil, pochopitelně tím svým napůl nepřítomným způsobem. Ale sotva svoje podezření vyslovila nahlas, okamžitě o něm začala pochybovat.

Takhle já nepodnikám, odpověděl Chris mnohem zlostněji, než očekávala. Vždycky jí připadal milý a vlídný a zdravil ji s plachým úsměvem. Proč ji zčistajasna

napadlo kalit vodu? Proč to jednoduše nenechá být?

Teď se na něho pokusila co nejvstřícněji usmát, jako by k vzájemné roztržce nikdy nedošlo. „Omlouvám se, že vás obtěžuji, Chrisi. Vy jste dnes jezdil s Freyou, že?“

„V poledne. Bylo... něco v nepořádku?“

Steph zrudla. „Ne, ne. Jenom mě napadlo, jestli se před vámi nezmínila o svých dalších plánech. Ona...“ hrdlo se jí sevřelo, „... ještě není doma.“

„Aha.“ Přejel si dlaní přes nakrátko ostříhanou hlavu. „Ne, nic neříkala.“

„A připadala vám v pořádku? Vrátila se zpátky do školy?“

„Podle mě byla v pohodě. Jo, vysadil jsem ji před školou.“

Steph se zarazila. Cítila, že by měla položit víc otázek, ale myšlenky klopýtaly jedna přes druhou. „Promiňte. Vyvětráte si kvůli mně z bytu všechno teplo.“

Když stoupala po schodech vzhůru, zavolal za ní: „Mohl bych se projet po okolí a podívat se po ní?“

Steph se zastavila téměř na úrovni chodníku. Podívala se na jeho auto zaparkované těsně za jejím. CHRIS WATSON AUTOŠKOLA. Představila si, jak se plíží po okolí a jeho světlomety krájí tmu ve snaze nalézt její dceru. Hotová scéna z televizního dramatu. Najednou se zachvěla.

„Ne,“ odpověděla a ohlédla se po něm. „Děkuji vám za laskavost, ale... určitě se brzy ukáže.“

„Určitě.“ Chris přikývl a s nakrčeným čelem sledoval, jak odchází. Steph pospíchala ke vchodovým dveřím. Náhle se jí bolestně zastesklo po Paulovi. Nejspíš se ve fitku sprchuje a snaží se pustit z hlavy všechny starosti. Netuší, jak je rozčilená a neklidná. Zalovila v kapse po klíčích. Nemohla se dočkat, až bude zpátky u telefonu. Vtom jí po zádech přeběhl mráz tak prudce, až se ohlédla.

Nic zvláštního. Jenom ulice, kde bydlí od chvíle, kdy Freya začala chodit do „velké“ školy. Okna ve tvaru poloviny šestiúhelníku vytvářela podél terasy a zábradlí z černého železa, které za běžných okolností nevypadá tak zubatě, geometrickou vlnu.

Jak dobře znáte své sousedy? Jak dobře znáte sami sebe?
To jsou zastřešující otázky, kterými se zabývá tento debut
Helen Cooperové.

Helen Cooper vystudovala tvůrčí psaní, v roce 2014 se dostala do užšího výběru na Bath Short Story Prize a v roce 2018 skončila na třetím místě v Leicester Writes Short Story Prize.

Špinavá tajemství (The Downstairs Neighbor) je její první román.

Vždy mě zajímá, co stojí za příběhem, který se stane hlavní dějovou linkou určité knihy. Nejinak tomu bylo i v případě Špinavého tajemství od Helen Cooperové.

Prvotní nápad, který mě začal pronásledovat, byl obraz souseda ve společném domě, jak zaslechne něco nečekaného ze sousedního bytu. Zažehla to kamarádka, která mi vyprávěla, že objevila (náhodou!), v jejím bytě je jedno místo, odkud slyší své sousedy v patře zcela zřetelně, křišťálově čistě. To mě opravdu zasáhlo – představa, že bych měla na jednu sluchátko do života někoho jiného. Zdálo se mi to jako skvělý motiv příběhu. Každý občas slyší nebo vidí úryvky ze života svých sousedů, ale já jsem začala přemýšlet, co kdyby ty záblesky byly znepokojivé, až by to vedlo k posedlosti naslouchat. To se pak stalo úvodní scénou knihy.

Autor často najde postavu, místo nebo téma, které chce prozkoumat více do hloubky. Bylo to i ve vašem případě?

Ještě před tím, než jsem vyslechla sousedy, jsem přemýšlela o jejich původu, co zamlčují, s čím se v žádném případě nechtějí světit, což mohlo souviset i s životy vašich rodičů předtím, než byli vašimi rodiči, nebo vašeho manžela, než jste byli spolu.

Je zajímavé, jak se mohou blízcí zdát, jako by to byli jiní, nepoznatelní lidé, než se jejich životy spojily. A všichni máme pravděpodobně věci ze své minulosti, které bychom si raději nechali pro sebe!

Zdálo se, že tyto dvě myšlenky spolu souvisejí – jak dobře znáte své sousedy a jak dobře znáte své nejbližší –, takže se to stalo hlavním tématem, které jsem chtěla prozkoumat. Bylo to ideální pro psychologické napětí, opravdu, protože tam bylo tolik různých (a zlověstných!) směrů, kterými jsem se mohla vydat. Rozhodla jsem se vytvořit sousedství postav, které měly vlastní životy, ale které

žily vedle sebe, a neměly potřebu klást nějaké otázky. Samozřejmě jsem pak potřebovala kata-lyzátor, který by narušil jejich soužití. Zmizení Freyi, teenagerky z bytu v nejvyšším patře, změní vše pro obyvatele jejího domu. Chtěla jsem, aby to vyvolalo podezření a konflikty nejen mezi sousedy, ale i v rámci rodin žijících na každém patře.

Chci trochu mluvit o domě, do něhož jste zasadila děj své knihy. Je to starý dům postavený v georgiánském stylu. Je rozdělený do tří bytů a obývají ho tři různé rodiny. Můžete to popsat blíže? Je skutečný? A jak se pod jednou střechou může stát tolik věcí, které jsou pro nás překvapivé?

S každou verzí, kterou jsem napsala, se dům stával důležitějším. Chtěla jsem, aby se mé postavy pohybovaly na předměstí, a tak jsem dům umístila do Kingston-Upon-Thames v jihozápadním Londýně, kde žila moje sestra. Nejprve jsem si při psaní představovala dvoupatrovou budovu své sestry (bydlela v přízemním bytě jako moje postava Emma), ale jak se pozemek zvětšoval, zvětšoval se i dům a skončila jsem vysokým georgiánským městským domem, trochu jako ten, ve kterém teď bydlí moje máma a táta. Má čtyři podlaží, včetně suterénu a podkrovní, a původní kamenné podlahy a špaletová okna, které jsem si při psaní ráda představovala. V knize je to předělané na tři byty – takže i když je dům docela velký, působí intimně a klaustrofobicky, což jsem pro tento příběh chtěla.

V dřívějších verzích všechny mé hlavní postavy žily ve stejné čtvrti, ale pouze dvě rodiny v jednom domě. Moji redaktori mi pak navrhli, aby všechny postavy románu bydlely pod jednou střechou – ten nápad se mi líbil. Uvědomila jsem si, že dosáhnu ještě intenzivnější atmosféry.

Jakmile jsem všechny přesunula k sobě, vznikl velký prostor pro to, aby se slyšeli, viděli, sledovali se a naráželi do sebe. Bylo zábavné mít možnost přiblížit si tři rodiny v různých patrech jednoho domu

a porovnat realitu jejich životů s úsudky jejich blízkých sousedů. A máte pravdu, připadá mi to docela voyeuristické – ta představa nahlížet skrz okna nebo poslouchat venku za dveřmi. Bylo skvělé si pohrát s mylnými představami, které mohou kolem nich vznikat.

Dalším zajímavým aspektem je, jak se dům stal pro knihu tak trochu symbolem. Moje britské i americké nakladatelství umístilo obrázky domu na přebaly knih, přičemž Putnam vybral ten, který mi opravdu silně připomínal dveře v domě mých rodičů! A Hodder nechal od modeláře postavit miniaturní verzi domu, aby ji vyfotografoval na obálku. Můj velmi talentovaný přítel, který vlastní pekárnu Paisley Pig, také udělal dům z dortu, aby oslavil můj den

Kingston-Upon-Thames

aby oslavil můj den zveřejnění – s čokoládou místo tajemství uvnitř zdí!

Měla jste s některými postavami – nebo jejich osudy – při psaní potíže?

Nejtěžší postavy na psaní byly ty s největšími tajemstvími! Bylo těžké najít rovnováhu mezi tím, jak čtenář cítí jejich emoce a jejich skutečnými životy, ale sám žije v očekávání tajemství. Navíc jsem se snažila vytvořit scénář, ve kterém by si čtenáři nebyli jisti, komu nebo čemu věřit. Byla jsem masivně ovlivněna romány jako *My Cousin Rachel* od Daphne Du Maurier. Na její postavy musíte neustále měnit názor. Bylo pro mě velkou

výzvou pokoušet se o něco podobného a udržet jakousi nejednoznačnost a zároveň zajistit, aby se postavy cítily dostatečně autenticky a dobře se s nimi dalo spojit. Ale opět mi pomohlo, že sousedé bydleli v těsné blízkosti, protože jsem mohla pracovat s jejich úsudky k sobě navzájem. Ve druhé polovině románu, jsem se snažila zbavit postavy jejich maskování a ukázat jejich skutečné motivace. Někteří z nich v tu chvíli skutečně ožili, takže mým úkolem bylo vrátit se a ujistit se, že se v dřívějších kapitolách cítí dobře.

V knize se rozvíjí několik témat. Naplánovala jste si je dopředu?

Některá témata, jako je ovládání a ochrana; nezávislost a svoboda jsem promýšlela. Jiná se vyvíjela během psaní a některá jsem si uvědomila, až když jsem skončila! Mám vynikající editory. Mají tendenci odhalovat motivy, které se vznášejí, a povzbuzovat vás, abyste je posunuli dále. Miluji tuto fázi – když jsou děj a postavy na svém místě a vy se vracíte a hledáte příležitosti, jak zvýraznit svá témata.

Pokud jde o ústřední záhadu knihy, tak důkladně plánuji, abych věděla, kam mířím, a mohla cestu správně nasměrovat. Ale vždycky se objeví

věci, které v praxi nefungují. Musela jsem naplánovat oblouk každé postavy a uvědomit si věci, které jsem o nich jako jednotlivci potřebovala prozradit, ale také jsem musela zvážit celkový sled událostí a tempo příběhu jako celku. Hodně jsem přepracovávala a provedla několik docela zásadních změn v původní zápletky, což vyžadovalo hodně rozuzlení různých dějových linií, protože jsou tak propletené!

Takže i přes spoustu plánování bylo nutné knihu několikrát rozebrat a znovu pečlivě složit!

(Ze zahraničních pramenů)

David Mitchell

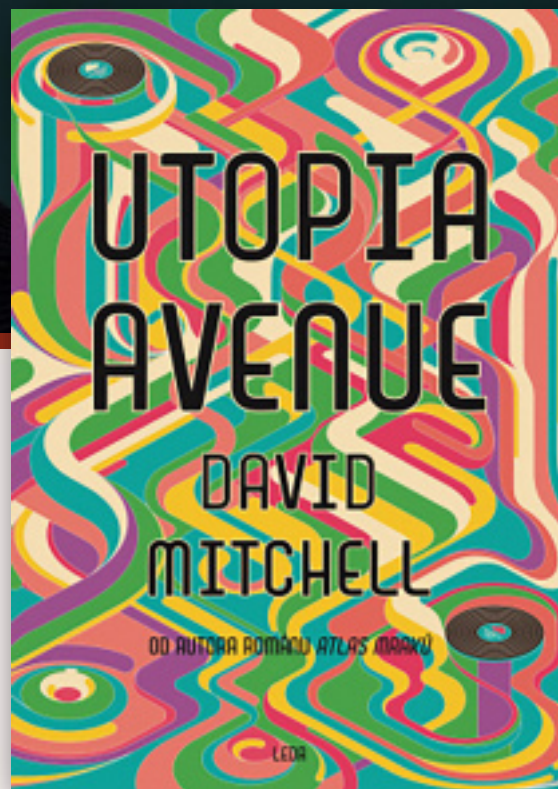
UTOPIA AVENUE

Nejnovější román Davida Mitchella přichází jako samostatný, osobitý příběh, zároveň ale i jako další díl „nadrománu“ jež autor píše po celý dosavadní život. Tématem a stylem se od závratného mnohovýznamového Atlasu mraků nebo od Tisíce podzimů Jacoba de Zoeta liší, je pevně a s příjemnou konkrétností zasazen do šedesátých let – jde o román o dospívání.

UTOPIA AVENUE není ani zdaleka jen mistrně odporovaným portrétem hudební scény v Soho na přelomu 60. a 70. let. Autora zajímá, odkud se berou nápady a jak potom putují světem – popová hudba mu k tomu nabízí ideální příležitost. „Myslím, že většina spisovatelů závidí hudebníkům přímý kontakt s publikem a okamžité ocenění,“ říká v jednom rozhovoru, „musí to být nádherný pocit! Ať vymyslím jakkoli skvělý výjev, ať napíšu jakkoli dokonalý odstavec, nikdy, nikdy, nikdy tuhle drogu neokusím. Když před publikem přečtete něco nového, co se vám opravdu povedlo, je to jen dost slabá náhražka“. Kdo v románu UTOPIA AVENUE dospívá, je hudební skupina stejného jména, „nejpodivnější britská kapela, o které jste v životě neslyšeli“, a román líčí nejen její vzestup, ale i pád. V první části kapela získává úspěch, nadšené fanoušky a pořádný kus proslulosti... jenže nikoli spravedlivý díl štěstí. Mitchell s dokonalým vcítěním odkrývá pod tlustou vrstvou slávy i její skrytou tvář: z cesty svedené ambice, poraněné duše, lidské ztráty i působení náhod.

Stylově jde o prózu záměrně snadnou, až nenáročnou: tak mimořádně čtivý román dokáže napsat jen málokterý autor. Text ožívuje pozoruhodný smysl pro zachycení detailů, jako když „neukotvená oblaka plují jako vraky bez kormidel...“, nebo když se při večeři „mušle podávané v podlouhlé míse z hráškově zeleného porcelánu se zvenku černají domodra a zevnitř našedle svítí jako oblázky...“. Přeložila Petra Martínková

Vázaná, 640 stran, 498 Kč, ISBN 978-80-7335-710-8, EAN 9788073357108

Zakoupit můžete zde

<https://www.leda.cz/Titul-detailni-info.php?i=835>

Ukázka z knihy a rozhovor s autorem na dalších stránkách

www.leda.cz

UTOPIA AVENUE

ANEB CESTA DO TRAMTÁRIE

DAVID MITCHELL

Zanechte vši naděje

Dean prokluše okolo Divadla Fénix, div neporazí slepce v černých brýlích, za rohem na Charing Cross Road předežene šnečí mámu s kočárem, šlápne do louže humusu a za dalším rohem pro změnu stoupne na zmrzlý marast. V tu ránu mu ujedou nohy. V letu stihne zahlédnout, jak si škarpa prohazuje místo na planetě s nebeskou bání. Hlavou mu ještě probleskne, to bude sakra bolet, a už bere žebry, kolemem i kotníkem o dlažbu. A taky že to bolí. Ani pes po něm neštěkne. Do háje s celým Londýnem. Knírač makléřského stříhu s naraženou bouřkou se nad nataženým zarostlým klackem ušklíbne a jde si zase po svých. Dean se nejjistě postaví. Z bolístek si nic nedělá, jen se modlí, aby nikde nepovolila žádná kost. Pan Craxi totiž nemocenskou nevyplácí. Aspoň že může hnout zápěstím i rukou. Respektive obojím. Prachy. Honem zkontroluje, jestli je v suchu vkladní knížka výjimečně založená desítkou pětilibrovek. Ten poklad má pořád v kapse bundy. Takže klídek. Pajdá dál. Za prosklenou fasádou kavárny Gioconda na protější straně ulice uvidí Ricka Wakemana alias Hotovku. Docela by si s ním dal kafčo, cigárko a pokec ohledně nahrávací frekvence, jenže zrovna v pátek dopoledne se platí nájem a madam Nevittová už na něj u sebe v budoáru číhá jako zbytnělá tarantule.

Tenhle týden to Dean i na svoje poměry zvládá s přehledem. Peněžní poukázka od Raye dorazila s chlupem včera a vyinkasovat ji ho právě stálo slabou třičtvrtěhodinku čekání ve frontě. Šmajdá tedy dál okolo Hudebního vydavatelství Lynch & Lupton, kde mu prve jmenovaný sdělil, že jeho songy jsou až na pár Canců absolutní bláboly. I kolem Hudební agentury Alf Cummings, kde mu pan majitel málem sáhnul do rozkroku a k tomu zabroukal: „Oba víme, jak ti můžu prospět, ale čím se revanšu-

ješ ty, hajzlíku jeden rajcovní?“ A taky míjí studio Bouda na houby, kde měl s kapelou nahrávat demo, než ho kluci z Křížníku Potěmkin vyšoupli.

„Pomoc, prosím vás, já...“ Chlap celý rudý chytí Deana pod krkem a sipá: „Já už...“ Pomalu se skládá jako v posledním tažení. „To se nedá vydržet...“

„Jen klid, člověče, tak si tu sedněte na obrubník. Kde přesně vás to bolí?“ Chudák křiví rty, až mu teče z obou koutků. „Na prsou...“

„No jo, tak vám... seženeme pomoc.“ Rozhlíží se, ale žádný kolemjdoucí ani nezvolní krok. Každý jen se zvednutým límcem a kloboukem sraženým do čela za běhu odvrací pohled.

Chlap zakvílí a nalehne na Deana. „Aaaa-uuuu.“

„Člověče, vy byste podle mě potřeboval záchranku, tak –“

„Co je tady za problém?“ Nově přichází, zhruba Deanův vrstevník, má na hlavě krátký sestřih a na sobě praktický flaušák. Okamžitě se postiženému zadívá do očí a povolí mu kravatu. „Já jsem nějaký Hopkins. A doktor k tomu. Kývněte prosím, jestli mě vnímáte, vážený pane.“ Chudák křečovitě zalapá po dechu a trhne hlavou.

„Dobrá.“ Hopkins se otočí k Deanovi. „To je váš pan otec?“

„Ani náhodou, vidím ho prvně v životě. Údajně ho bolí na prsou.“

„Tedy na hrudi, že ano?“ Hopkins sundá rukavici a sáhne postiženému na krkavici. „Silná arytmie. Odhadoval bych to na akutní infarkt, vážený pane.“

Chlapovi v návalu bolesti povylezou bulvy z důlků.

„Tamhle v kafáči mají telefon,“ vyhrkne Dean. „Zavolám rychlou.“

„Ambulance to pravidelně nestíhá,“ prohlásí Hopkins.

Provoz na Charing Cross Road je vyložená tragédie. Neznáte čistě náhodou Frith Street?“

„To zrovna jo – vedle Soho Square, je tam i klinika.“

„Přesně tak. Hned tam skočte a vyřídte, že jeden pán u trafiky v Denmark Street dostal infarkt a doktor Hopkins potřebuje šupito presto odvoz. Budete si to pamatovat?“

Hopkins, Denmark Street, odvoz. „Jasně.“

„Jste moc hodný. Já tady zatím pánovi poskytnu první pomoc. A vy sebou hodte, prosím vás, jinak máte toho nebožáka na svědomí.“

Dean pádí přes Charing Cross Road do Manette Street, pak okolo knihkupectví Foyles a průchodem u hospody Pod Herkulovými sloupy. Tělo na kolizi s dlažbou prozatím pozapomnělo. Jeho majitel míjí popeláře zvrhávající svoje nádoby do kukavozu na Greek Street a peláší prostředkem ulice na Soho Square. Na náměstí v poklusu vyplaší hejno holubů, taktak že si karambol začerstva nezreprizuje, a už se žene po schodech rovnou do vrátnice kliniky. Portýr si čte Daily Mirror. Titulní strana bulváru hlásá: ZAHYNUL REKORDMAN DONALD CAMPBELL. Dean ze sebe vychrlí zařívaný vztek: „Mám vyřídít od doktora Hopkinse... Infarkt na Denmark Street... Potřebuje odvoz, a fofrem...“

Zřízenec vykukne zpoza novin. Jinak brvou nehne. Ani knírem plným drobků nezapraská.

„Chlap tam dodechává,“ zadrmlí Dean. „Copak neslyšíte?“

„Aby ne. Dyt' mi hulákáš rovnou pod nos.“

„Tak tam někoho pošlete! Jste přece špitál, ne?“

Zaměstnanec si urputně zahudrá pod vousy. „Než ses s tím felčarem potkal, vybral sis z účtu solidní balík, co?“

„No jo. Celou pajsku. A co?“

Vrátný si ometá zadobenou klopou. „A ten pakl ti pořád ještě říká pane, mladej?“

„Co by ne.“ Dean sáhne do bundy pro vkladní knížku. Jenže hmatne do

prázdná. To snad ne. Prohledá veškeré kapsy. Kolem vezou pacienta, jen to vrže. Kluk vyvaluje bulvy. „Kurňa – já ten ranec asi v tom kalupu vytrousil...“

„Smůla, hochu. Skočils na špek.“

Vybaví si, jak na něj ten chlap nalehl... „To ani omylem.“

Regulérní infarkt. Fakticky. Ten týpek se normálně složil.“

Znova se prošacuje. A zase nic.

„Akorát si lžeš do kapsy,“ ucedí portýr. „Od listopadu seš tu už pátej. Mezitím se to provařilo. Jakmile je řeč o nějakým Hopkinsovi, ze žádného špitálu v centru Londýna nepošlou ani lapiducha. Co se někde zbytečně honit.“

„No ale...“ Zachránci se dělá nanic. „Ty dva –“

„Chceš říct, že ty dva na zloděje rozhodně nevypadali?“

Přesně to chtěl. „Jak mohli vědět, že jsem se zrovna napakoval?“

„Jak bys na to šel ty, kdybys koukal po pěkně nadtý prkenici?“

Dean zauvažuje. Jasně, tam v bance. „Sledovali, jak si vybírám prachy, a pak se na mě pověsili.“

Zřízenec se zahryzne do zapečeného párku. „Trefa, Sherlocku.“

„Akorát že... já ty prachy vytahoval hlavně na basketu a taky...“

Rozpomene se na paní Nevittovou. „No nazdar!“

A zbytek na nájem. Z čeho to teď zamáznou?“

„Můžeš si stěžovat na fizlárně, ale moc růžově si to nemaluj. Starej mazák vidí všude kolem Soho cedule s nápisem: Zanechte naděje, kdo vstupujete.“

„Moje bytná je ukrutná herdekbaba. Bez pardonu mě vyhodí.“

Zaměstnanec nemocnice si lokne hnědého životabudiče.

„Tak jí vysvětlí, že sis hrál na samaritána. Pro dobrotu na žebrotu. Třeba se nad tebou ustrne, co my víme.“

Paní domácí trůní u vysokého okna. Zatuchlý budoár zavání přiškvařeným špekem. Krb je podle všeho mimo provoz. Na sekretářii leží v pohotovosti účetní kniha. Pletací dráty o sebe dokola ťukají. Ze stropu visí věčně zhasnutý lustr. Původně květované tapety zašly jako divočina za šera. Z pozlacených rámečků se na svět dál mračí hned tři nebožtíci manželé naráz. „Dobřejtro, paní Nevittová.“

„To jdete s křížkem po funuse, pane Mossi.“

„No, totiž, teda...“ Má sucho v krku. „Okradli mě.“

Jehlice přestanou kmitat. „No, to je ale pech.“

„Ani moc ne. Akorát jsem si vybral peníze na nájem, jenže si mě vyčíhali dva prevíti v Denmark Street. Tutově mě sledovali, jak ten paklík inkasuju, a šli najisto. Normální loupež za bílého dne.“

„Hotová černá kronika. Jen to hodit na papír.“

Baba to bere, jakože jí lakuju, říká si.

„Tím spíš je škoda,“ káže paní domácí dál, „že jste nevydržel u toho Brettone. V královský tiskárně jste měl svoje jistý.“

Navíc ve slušný čtvrti. V Mayfairu člověk takhle na ráně není.“

Zato tam byl jeden jak pes u boudy, myslí si Dean. „Už jsem vám přece vysvětloval, paní Nevittová, že takový místo prostě nebylo to pravý ořechový.“

„S tím na mě rozhodně nechodte. Já jsem tu přes činži.“

Takže po mně chcete, abych vám počkala?“

Málem už si oddechne. „To bych vám byl fakt moc vděčný.“

Bytná zatne pysky a zasupí. „No tak tentokrát vám projednou poshováím –“

„Moc děkuju, paní Nevittová. Vůbec nevím, jak bych vám –“

– do dvou hodin. Ať nikdo nemůže říct, že nemám pochopení.“

To mě ta ježibaba zkouší? „Do dvou... odpoledne... dneska?“

„Do banky a zpátky to krásně stihnete. Jenom si už napodruhý dejte ces-

tu větší pozor.“ Dean zažívá návaly zimnice, horečky a žaludeční slabosti zároveň. „Momentálně jsem fakt na nule, ale v pondělí dostanu vejplatu. A hned potom se s váma vyrovnám.“

Paní domácí obratem zatáhne za šňůru visící ze stropu.

A ze sekretáře si hned podá ceduli: POKOJ K PRONAJMUTÍ – ČERNOŠÍ & IRČANI AŽ SE NEHLÁSÍ – K DOPTÁNÍ UVNITŘ.

„To snad nemusíte, paní Nevittová. To vážně není třeba.“

Madam vývěsku mezitím vystaví do okna.

„Kde budu dneska asi tak spát?“

„To si vyberte. Sem už ale nepáchnete.“

Prachy fuč, a teď i kutloch. „Tak si aspoň vyberu kauči.“

„V případě nedoplatku propadá. Máte to tu všude na dveřích. Nedlužím vám ani vindru.“

„Víšíte mi o dost víc, paní Nevittová.“

„Ani zlámanou grešli. Sám jste to podepsal.“

„Do úterka, maximálně do středy za mě najdete náhradu.“

Zálohu nemůžete jen tak shrábnout. To už si dovolujete moc.“

Pletařka si zase hledí práce. A tyká mu jako klukovi. „Já z tebe hnedka cejtíla šupáka na sto honů. Přitom jsem sama sebe umlouvala. Nene, jen mu dej šanci. Dyt' i v královský tiskárně vzali tohohle cucáka na zácvik. No tak jsem to s tebou zkusila. A jak to dopadlo? Solidní místo u Brettone jsi vyměnil za popovou kapelu. Nechal sis narůst háro. Vyhazovals za kytáry a pámbuví co ještě. Na zadní kolečka jsi nemyslel.“

A teď že prej já si dovoluju. Příště už si nic nakukávat nebudu. Co vyrostlo na ulici, to už se z bláta nevyhrabe. Jéje, pane Harris...“ Ve dveřích budoáru se zjeví gumák vegetující na penzi u madam v podnájmu. „Tady –“ metrnice loupne očima po Deanovi „– tohle individuum od nás odchází. Z fleku.“

„Klíče,“ houkne veterán na Deana. „Oba.“

„A co moje věci? Ty my taky seberete, jo?“

„Sbal si svoje saky paky,“ odsekne bytná, „a spánembohem. Jestli v cimře ještě do dvou něco zůstane, bude to ve tři na krámě u Armády spásy. Tak sebou mrskni.“

„Himlhergot,“ zasoptí Dean a tykáni matroně oplátí: „Doufám, že to taky brzo zabalíš.“

Madam ani nemrkne a dál cvaká pletacími dráty. Bývalý spolunájemník drapne mladíka za límec.

Dean se div neudusí. „Dyt' mě uskrtiš, ty šmejde!“

Penzionovaný zupák ho doslova vynese na chodbu. „Mazej se spakovat a pak vystřel! Jinak ti teprv pořádně zvednu mandle, ty jedna máničko lemounská buzerantská...!“

Aspoň že mám fleka. Dean napěchuje kafe do kapsle, nasadí ji do objímky a zatáhne za páku. Kávovar značky Gaggia pouští páru. Osmihodinová šichta nebere konce. Kotrmelec na ledovce stále cítí. Venku padla tma a mrzne, zato v kafirně Etna na rohu D'Arblay a Brewer Street je pěkně teplo a veselo. Sídlištní študáci a mladoši vůbec se baví, ořukávají a dohadují. Drsní frajirci se tu srocují a pak si vyrážejí do klubů zatrsat. Zachovalí seladoni okukují, komu z holobrádků by se zrovna hodil do páru solventní páprda. Zpustlejší štramáci si dávají kofein na kuráž a potom zaskočí na prasečinky někam do bijásku nebo rovnou do hamepzu. Slezla se tu dobrá stovka týpků, uvažuje Dean, a všichni do jednoho až po toho nejposlednějšího joudu mají na noc kam jít. Od začátku směny se modlí, aby mu na place padnul pod ruku někdo, u koho si to může pro dnešek vybrat někde bokem na kanapi. Jenže tuhle iluzi postupem času vzdává, až se s ní rozloučí úplně. Z jukeboxu vyhrává „Devatenáctý kolaps“ od Rolling Stones. K tomuhle fláku kdysi s Kennym Yearwoodem dával dohromady akordy. To si ještě říkali

Gravediggers neboli Hrobařici a byla to vcelku brnkačka. Z hubice italského kávovaru bryndá do hrnku kafe na dva prsty pod okraj. Vycvakne kapsli a lógr klep ne do kýblu. Mezitím kolem propluje pan Craxi s nákladem špinavého nádobí. Vydoluj z něj fóřsus, ukecává se už popatnácté. Jinak si ani neškrtněš. „Pane Craxi, můžu vás –“

Pan šéf se obrátí, aniž ho registruje: „Pru, vypucuj ten čurbes v lokále. To je škandál!“ Kolébá se dál. Vykoukne za ním host zaparkovaný na baru mezi kávovarem a dávkovačem mléka do kafe. Proplešlý třicátník, podle všeho intoš, na sobě pepita sako a na nose apartní okuláry s modrými hranatými skly. Možná bukál, ale v Soho jeden nikdy neví.

Odlepi zasklený kukuč od čtení – pročítá zrovna hudební revui – a bez mrknutí ho po mladíkovi hodí. Krčí čelo, jako by si dotčený objekt nedokázal zaškatulkovat. Někde v putyce by na něj Dean beze všeho vypálil: Kam vejráš? Jenže tady radši koukne zase jinam, pustí si studenou vodu a propláchně kapsli. Cizí pohled cítí dál. Třeba si myslí, že mi pad do oka.

Vtom se přihne Sharon s další objednávkou. „Dvakrát preso a dvakrát kola na devítku.“

„Jasan, po dvou kusech, ať devítka vydrží.“ Otočí se, znovu spustí italský stroj a cappuccino vmžiku dostane bílou čepici.

Sharon si jde k němu za bar dosypat cukr. „Promiň, ale na rovinu ti říkám, že ke mně se nemůžeš nakvartýrovat ani do zejřka.“

„To neva.“ Ještě stříhne napěněnou čepici kakaem a šoupne ji kolegyni na bar. „Už jen tím dotazem jsem si dovolil fakt hodně.“

„Moje bytná je něco mezi kágebačkou a abatyší. Kdybych tě k sobě chtěla propašovat, tak po nás skočí a hned že: ‚Tohleto je slušnej barák, žádněj hambinec.‘ Pak vyrazí dveře i se mnou.“

Dean pro změnu láduje kapsli na espresso. „Jasně. Fakt se nic neděje.“ „Neskončíš ale pod mostem, že ne?“

„To rozhodně nehrozí. Obvolám kámoše.“

Sharon se rozzáří. „V tom případě...“ zacvrliká a pěkně se u toho nakrucuje „... mě těší, žeš začal u mě. Jestli pro tebe můžu něco udělat, stačí říct.“

Tahle sladounká, ale přece jen těstovitá buchtička s kukadly jako dvě scuknuté rozinky ho zrovna dvakrát neláká... jenže kdo se dal jednou na vojnu, musí bojovat. „A nemohla bys mě aspoň symbolicky založit? Než budu brát?“

Buclatá spolupracovnice ho napíná. „Ledaže bych si to pak vybrala v naturáliích, co ty na to?“

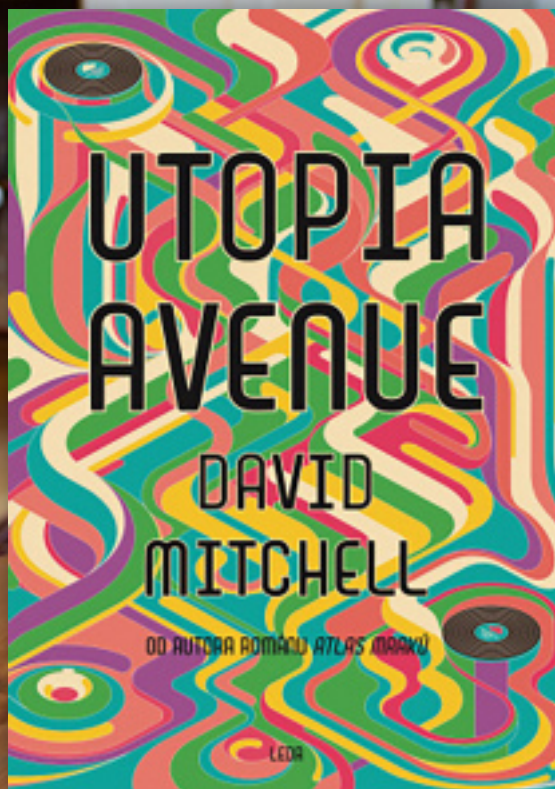
No jo, buchetka koketka. Zubí se na ni, jak umí. Mezitím odzátkuje lahvinku kokakoly. „Jen co se zas pochlapím, vrátím ti to i s úrokama. Kapitálnima.“

Baculka jen svítí a hoch se málem stydí, že mu sliby jdou od pusy tak snadno. „Možná bych i něco do zálohy měla.“

Akorát si na mě vzpomeň, až budeš jako popová hvězda v balíku.“

„Patnáctka je furt na suchu!“ huláká pan Craxi po londýnsku se sicilským akcentem. „Třikrát horká čokoláda! K tomu žužu! Kde to vázne!“

...

Knihy je portrétem scény

Dětství prožil David Mitchell ve městě Malvern ve Worcestershire v Anglii. Sám říká, že bylo obyčejné a bez příhod. Vzrušení se dočkal, když se ve čtyřia-dvaceti letech zamiloval do Japonky a přestěhoval se do Hirošimy. O šest let později vydal svůj první román *Ghostwritten* (1999), který spisovatelka a literární teoretička A. S. Byatt prohlásila za jednu z nejlepších prvotin, kterou četla. Byla poctěna cenou Johna Llewellyna Rhyse za nejlepší literární dílo britského autora nebo autora z Commonwealthu, kterému bylo méně než pětatřicet let. Časopis *Time* ho v roce 2007 po vydání jeho čtvrtého románu *Černá labuť zelená* (2006) zařadil jako jediného romanopisce na seznam sta nejvlivnějších lidí světa. Navzdory obdivu čtenářů i kritiků zůstává Mitchell skromný, zdvořilý a přátelský. Touží se smát a překypuje chlapeckým nadšením.

Po návratu z Japonska v roce 2002 se Mitchell usadil v Clonakilty, přímořském městě v hrabství Cork v Irsku. S manželkou mají dceru a syna.

Utopia Avenue (osmý autorův román) je do značné míry knihou s nadpřirozeným podtextem a mnoha narážkami na předchozí autorovy knihy, ale je to také jedno z mála skutečně přesvědčivých fiktivních zobrazení hudebního průmyslu. Jak vás napadlo napsat knihu z hudebního prostředí?

Je to už víc než deset let, kdy jsem začal tušit, že jednoho dne budu psát nějaký rockový román. Chodil jsem na hodiny kytary a klavíru, abych rozuměl hudebním termínům, mluvil jsem s hudebníky, abych zjistil, co vědí jen muzikanti, a četl jsem spoustu memoárů a biografii. Věděl jsem, že musím být přesvědčivý autentický hudebník, který napíše pravdivý román. Hrozím se pomýšlení, že se najdou hudebníci, kteří si to přečtou a pomyslí si: „Pěkný pokus, ale nic víc.“

Pojal jste svou kapelu jako situační komedii...

Mám rád sitcom ze sedmdesátých let *Dad's Army*. Díky němu jsem poznal mikrokosmos tehdejší britské společnosti. Šel jsem za jednotlivými členy, kteří měli skutečné protějšky, a pak je dal dohromady. So Elf je v blízkosti Sandy Denny, Jasper's v blízkosti Syd Barrett, Dean je v blízkosti Ray Davies a Griff je v blízkosti Ginger Baker. Pak jsem potřeboval Levona [manažera], aby byl kurátorem této nepravděpodobné kapely, která se nemohla dát dohromady tak, jak to dělá většina kapel.

Nevybírejte jen čtyři chlapy, řídil jste se tím?

Myslím si, že romány mohou být smíšené nebo pouze chlapecké či dívčí. Pokud v okolí nejsou vůbec žádné ženy, testosteron trochu stoupne. *Espedair Street* od Iaina Bankse a *The Ground Beneath Her Feet* od Salmana Rushdieho [oba romány o rockové hudbě] mají v sobě ženskou energii. Všechny kapely se hádají, ale kapely, kde je jedním z hlavních členů žena, se budou hádat jinak, a to se mi zdálo zajímavější.

Držel jste se tedy skutečného světa...

Nechtěl jsem román zasadit do paralelního vesmíru.

Takže Elf se setkal se Sandy Denny a Jasper se Sydem Barrettem. Navíc jsou to zatraceně zajímaví lidé. Mít Davida Bowieho jako nervózního umělce v jeho raném období, obávajícího se selhání, je zajímavý prvek. Demytologizuje a umocňuje jejich úspěchy jako umělců. Jsou to křehké, nejisté lidské bytosti jako vy a já, a navzdory tomu dosáhli závratných uměleckých výšin.

Není to jen portrét kapely. Je to portrét scény – abych použil termín Briana Ena – ze šedesátých let. Producenti, manažeři, inženýři, hudebníci, vydavatelé... Všechno, co vedlo ke vzniku hitů. Jinak by tito lidé z pozadí zůstali v pomíjivých podobách někde hluboko v zapomnění. Chtěl jsem, aby kniha byla portrétem scény, která umožnila, aby se *Utopia Avenue* odehrála ve své době a na konkrétním místě.

Není určitě náhodou, že jste se soustředil na cestu kapely směrem vzhůru...

Ne, dlouhý, pomalý, chaotický pokles je totiž v podstatě docela nudný příběh. I když se vám kapela až tak nelíbí, první dvě třetiny memoárů jsou vždy zajímavé. Odkud jsou její členové a jak probíhá jejich výstup na vrchol. Takže *Utopia Avenue* je relativně bez

drog, relativně profesionální, relativně harmonická kapela.

Vyhýbáte se přílišným popisům hudby...

Pokud se snažíte popsat hudbu, jakkoli jste vynalézáví spisovatelé, je to trochu jako popis snu někoho jiného: máte asi čtyři věty a pak vás to začne nudit. Je tam jedna scéna, kdy přítel navrhl situaci, kdy nemůžete slyšet hudbu, ale dokážete popsat tváře lidí, kteří ji slyší. To je chytrý nápad. Mnohé z podobných scén jsou cestami z úzkých, do kterých mě dostalo psaní románu o hudbě.

Vraťme se k názvu kapely...

Díky bohu za funkci najít a nahradit. Je zvláštní, jak to působí, když použijete správné jméno postavy. Okamžitě se cítí opravdovější. V mém případě to bylo podobné. Dlouhou dobu se kapela jmenovala *The Way Out*. To se zvrhlo, protože moje máma řekla, že to zní jako podpurná skupina pro lidi, kteří se chtějí zabít. Někdy je pro mladého muže moudré poslouchat matku.

Myslím, že hudební průmysl byl na konci šedesátých let přátelštější, pokud jde o potenciální cíle, kam směřujete příběh, ale stále to byl chaos, dotýkající se etiky, loajality, zacházení s hudebníky jako s lidmi... Třeba víme všechno o Rolling Stones nebo jiných kapelách, ale také nás nepřekvapí, že se na takové legendy nalepilo množství mýtů a mystifikací a že není nikdo, kdo by to ověřil. Byl to problém i pro vás?

Noel Redding, vlevo, s Jimi Hendrixem a Mitchem Mitchellem, v roce 1967. Fotografie: K & K Ulf Kruger OHG/Redferns

V jistém smyslu jsem se o to nemusel starat. Mytologii považuji za jakousi perlu, kterou na štěrku navrství čas... Doufám, že se mi podařilo ukázat, že písně jsou produkty tvorby. Sice máte například zafixované vzory folk-rockových akor-

dů, které fungují jako jakési madlo, ale pokud se ho budete držet příliš pevně, nebude to originální. Musíte tedy vymyslet, jak se vzorů zbavit. Šlo mi také o to ukázat, že rockové hvězdy jsou jen lidé.

Rocková biografie se podobá fikci – má aspekt reality versus fantazie. Nyní, pokud odhalujete legendy, musíte z toho, co se stane, udělat něco, o co by stálo usilovat – ať už jde o úspěch nebo sebevědomí postav nebo pocit uspokojení při dosažení cíle. Měl jste to na mysli?

Při psaní beletrie potřebujete, aby čtenáři chtěli zůstat s vámi. Základní metodou, jak toho dosáhnout, je vzít na cestu své postavy. Zná ji mnoho čtenářů – jistě všichni hudební fanoušci – a to je dobře i špatně. Dobře, protože jde o svět, o kterém víme. A špatně, protože cesta už je opotřebovaná, takže z ní musíte sejít, aniž byste rezignovali na cíl na „Mount Fame“.

Portréty, které používám [slavní hudebníci z reálného světa se často objevují v celém vyprávění]. Ale většinou je to v době, kdy ještě nebyli slavní. S Davidem Bowiem se setkáváme například v roce 1967, dříve než byl skutečnou hvězdou. A pak byla spousta dalších lidí, kteří se neprosadili.

Většina portrétů je docela krátká, i když mezihra s Francisem Baconem trvá mnohem déle, a to nebyl hudebník... Nabízel se však umělci, na něž jste mohl pohlédnout i z detailnější perspektivy. Například Brian Jones jako reprezentant Stones? Pokud byste do toho zahrnuli Micka Jaggera, a jemu se to nelíbilo, mohl z toho udělat povyk, předpokládám...

To je pravda. Nemůžete pomlouvat nebo urážet mrtvé! Ne, že bych to chtěl dělat, ale ušetřil jsem si tím jednu právní komplikaci.

Myslím, že součástí vytváření mýtů nebo jejich důsledkem je to, že zapomínáme, o jak mladé lidi vlastně šlo. Platí to třeba o Beatles....

To je pravda. Tak krátká kariéra v porovnání s mnoha jinými kapelami, a změnili celou planetu. A možná to není náhoda. Možná, když nevíš, co neumíš, tak to prostě uděláš.

S portréty jsem chtěl, aby byly víc než jen obličej a jméno, protože to by pak byly karikatury celebrit, ale nechtěl jsem se pouštět do hagiografie a dávat rockovým hvězdám nadpřirozené vlastnosti. Takže to bylo moje pravidlo, s výjimkou, jak jste zmínil, Francise Bacona.

Proč?

Pro mě je to jeden z nejzáhadnějších lidí té doby. Je to velmi slavná osoba, ale ne příliš známá, pokud to dává smysl?

V Baconově mezihře získáme mnohem více pocitu z Levona [Frankland, manažer Utopia Avenue], než se mi do toho okamžiku podařilo. Do té doby měl svá tajemství a ve skutečnosti se o něm moc nedozvíte. A v tomto sledu odhaluje nejrůznější věci a také ukazuje, kde jsou jeho hranice. Velká část příběhu je sestavena z pohledu skladatele, se zaměřením na skladatele kapely – Deana, Elfa, Jaspera – takže ty tři opravdu dobře poznáte. Nicméně náklady na tuto výhodu, ten opakující se třítaktní motor, znamenaly, že jsem musel dát Levonovi a Griffovi vlastní krátké kapitoly.

Některé prvky knihy mají obecnější platnost. Bylo pro vás důležité dodat tak příběhu vyváženost?

„Kůň před vozem“ je klišé, které funguje. Ale neměl jsem plán takového druhu: anglo-nizozemský aristokrat; dcera bankovního manažera; dítě z dělnické třídy, aby rozšířil demografickou skupinu mého románu... nejsem tak chytrý! Byl bych bohatší muž, kdybych takto uvažoval! Byl to způsob, jak se vyhnout tomu, aby postavy pocházely ze stejného prostředí, nebo nepoužít klišé ze setkání Beatles na střední škole nebo Hollies na základní škole. Díky tomu je Levon zajímavější. Je to také umělec – není skladatel, ale Utopia Avenue je jeho umělecké dílo a ingredience vybíral ručně s pečlivostí, mazaností a vypočítavostí. Takže pokud se zde někdo snaží oslovit širokou demografickou skupinu, nejsem to já, ale Levon!

Pro čtenáře je vždy zajímavé porozumět myšlení autora. V určitém okamžiku je to projekt pro vás; v určitém okamžiku je to domácí úkol – a pak se to začne formovat do umění a postavy vám začnou říkat, kam mají jít...

Domácímu úkolu předchází jakási amorfni touha vytvořit svět a napsat knihu, která se v něm odehrává. Ale to je pro mě záhada – proč tato kniha a proč konec šedesátých let...

Není to tak, že by konec šedesátých let byl vaším osobním prožitkem. Pokud dobře počítám, toto období si nemůžete pamatovat, je to doba vašeho narození...

To je správně. A přesto vás některé epochy přitahují více než jiné; některé druhy vyprávění více než jiné. Myslím, že odpověď je v temných hlubinách psychologie, a proto „Proč?“, nemám tušení."

Myslím, že psaní písní vyvolává podobné otázky. V kapele máte různé styly a touhy každého skladatele říci v textech něco jiného. Žijí ve stejném časovém rámci, ale nevidí věci stejným způsobem.

Je součástí mé práce, abych zaznamenal rozdíly v pohledu na skutečnost. Fikce je ze své podstaty nerealistická. V ideálním případě by

Murakamiho, který drží několika se opakujících postav a jmen, a také z Náměščíků od Hermanna Brocha. O tom druhém si pamatuji jen málo, kromě toho, že postavy, které jsme důvěrně znali z jedné části, vcházejí do jiných částí vyprávění jako strozí polozizinci. Tento aspekt románu mě zaujal. Poprvé jsem si uvědomil, že když se postavy kříží mezi mými romány, přinášejí si s sebou svou emocionální zátěž – zátěž, kterou by zbrusu nová postava nemohla mít, pokud jí nenapišete vlastní příběh.

Nebezpečí bylo a je jasné: co kdyby někdo nečetl Atlas mraků? Narativní

fiktivní svět měl odrážet rozmanitost a rozsah světa.

Když už mluvíme o výzvách a nedostacích slávy, kterým postavy čelí v knize, musí přijít na to, kde jsou, co jsou ochotny obětovat a tak podobně. Pokud jde o vaše vlastní zkušenosti v tomto ohledu: v roce 2007 jste byl na seznamu 100 nejvlivnějších lidí časopisu Time; máte dvě nominace na Bookerovu cenu; čas od času jste byli v centru pozornosti Hollywoodu s Atlasem mraků a dalšími projekty. Jak užitečná je pro vás sláva, i když ji sám nevyhledáváte?

Myslím, že ve světě literární fantastiky mám nízkou až střední úroveň... Rozhodně bych to nenazval proslulostí a váhám, zda tomu říkat sláva. Mimo tento svět literatury jsem známý jako britský komik, se kterým sdílím jméno, takže nemůžu tvrdit, že jsem dosáhl takové úrovně slávy, o které mluvíte. Víím, jaké to je vejít do místnosti, kde každý ví, kdo jsi, ale ty v podstatě nikoho neznáš. Mám také zkušenost z druhé ruky ze všech knih, které jsem četl. I z toho jsem mohl čerpat. Takže možná ano – do určité míry – moje vlastní zkušenost byla nápomocná při vytváření prvního setkání se slávou mých postav. Ale nedělám si iluze o tom, že jsem tak slavný jako Salman Rushdie, Kazuo Ishiguro, Margaret Atwoodová je další. Nikdy jsem nebyl tak slavný, jak se ke konci stává Utopia Avenue. Nebo alespoň já to tak vidím. Možná se mýlím – možná jsem slavnější, ale ve skutečnosti o tom nepřemýšlím a ani si to nepřěji. Je mi to docela nepříjemné.

Nemyslím si, že sláva je dobrá pro romanopisce. Potřebujeme se dostat k mateřštině vyprávění. Jsme trochu jako novináři v tom, že potřebujeme lidi uklidnit a umožnit jim, aby vám mohli říkat věci, které by normálně lidem neřekli. A pokud jste slavný; pokud jste značka – pokud jsou ve stavu: „Ach můj bože, nemůžu uvěřit, že tu mluvím s touto osobou? Páni, to se fakt děje! Sním?“ Jednou z nejviditelnějších nevýhod slávy je, že z vás docela snadno udělá idiota; docela snadno nafukuje ego.

Zaujal mě celý váš kumulativní projekt „nadrománu“, jak jste jej dříve nazval, rostoucí propojení a vazby mezi vašimi dosavadními i budoucími romány. Můžete určit, kdy tento projekt vznikl? Bylo to postupné uvědomování si toho, co děláte, nebo jste vždy zamýšlel vytvořit tento propletený, množící se příběh? Co vám jako romanopisci nabízí takové maximální psaní, které uzavřená vyprávění možná nedovoluje?

„Nadromán“ vyrostl ze série náhodných objevů. Po své první knize Ghostwritten jsem si prostě myslel, že by bylo hezké vložit jednu nebo dvě věci z toho do dalšího díla. Nápad jsem si vypůjčil od Haruki

koherence Knihy B nemůže být závislá na přečtení Knihy A. To je pravidlo. Už to tak bývá, nechci zasvětit svá tvůrčí léta psaní dílů jedinému mamutímu dílu velikosti Tanec s hudbou času Anthonyho Powella, tisíce a tisíce stránek, které musíte všechny přečíst. Cítil bych se v pasti. Pokud jste se však setkali s „navrátilci“ z předchozích románů, jejich slova a činy budou mít trochu jinou váhu, než když jste je potkali poprvé, a tak vám čas, který s nimi strávíte, bude připadat trochu jiný.

Proč píšete? Co vás přimělo, abyste si sedl a vyprávěl příběh?

Pišu, protože mi to přináší zvláštní potěšení, které mi nic jiného neposkytuje. Den, kdy se nedostanu k počítači, mi připadá jako promarněný. Nic mě opravdu nepřimělo k tomu, abych do vyprávění zapojil slova: prostě jsem to chtěl udělat. To není erudovaná odpověď, ale je nejpravdivější.

Myslíte, že jste literární talent zdědil? Čím byli vaše rodiče?

Otec vyučoval umění na učitelské fakultě, později nastoupil do oddělení designu Royal Worcester Porcelain, kde navrhoval nádobí v limitovaných edicích – vzpomínám si na sérii se slavnými americkými loděmi, které lidé možná stále používají v Omaze nebo Santa Cruz. Maminka byla umělkyně na volné noze. Specializovala se na botanické obrázky pro reklamu, obaly a na pohlednice. Když mluvíme o svých rodičích, umělcích, lidé si představí bohémské prostředí a pomyslí si: Aha, tak tam nasál! Ale žili jsme jako běžní příslušníci střední třídy. Rodiče mi však nechtěně ukázali, že vydělávat si na živobytí díky uměleckému talentu není nemožné. A doma rozhodně nebyla nouze o knihy – máma byla vždy velká čtenářka, a stále je – a moje dětství bylo místem, kde čtení pro potěšení nebylo nikomu divné. Moji rodiče také zjistili, že mě mohou na hodiny umlčet tím, že mě nechají kreslit a pojmenovávat mapy imaginárních souostroví a kontinentů. Ty mapy, myslím, byly moje novely. Četl jsem Tolkiena, a byly to mapy, stejně jako text, co plavilo mou loď. Co se dělo za horami, kam se Frodo a spol nikdy nevydali? A co město na břehu moře? Jací lidé tam žili? Prázdná místa vyžadovala, abych se stal antropologem–tvůrcem.

Kde tvoříte?

V zadní ložnici, když je chladné počasí; v chatě na zahradě, když je hezky; při čekání v autě. Nejlepší je to brzy ráno, když se probudím, přemýšlím o scénách, které ten den potřebuji napsat. Večer a noc je pak dobrý čas na psaní, svět je tišší.

Co vás na psaní nejvíc baví? Co vás nutí se na stránku vracet, i když se může zdát, že to nikam nevede?

Radost ze zpracování toho, co chci říct, a jak to nejlépe vyjádřit, a hledání nápadů, obrázků a nevsedných kombinací slov.

K popsaným stránkám se vracím neustále, protože neexistuje vyprávění, které nikam nevede. Musíte zajistit, aby se děj rozvíjel, a aby to dobře dopadlo.

Zažil jste také nějaké „selhání“? Jak jste ho překonal? Nastartovalo to cestu novému úspěchu?

Úplně první rukopis, který jsem dokončil, mi nakladatel vrátil. Postupně jsem si však uvědomil, že jsem ještě nedozrál, a za odmítavý verdikt jsem byl vděčný, a o nějakém „překonávání“ jsem nepřemýšlel. Už jsem totiž pracoval na další knize, která se proměnila v můj první vydaný román.

Špatné recenze se mohou zdát jako selhání, ale naučil jsem se je „předem překonat“ tím, že je nečtu.

Zaseknout se v průběhu psaní může také vypadat jako dočasné selhání, ale to se běžně stává. Neúspěchem se učíte, a učení je způsob, jakým posléze uspějete.

Co bude dál pokud jde o vaše psaní? Které priority jste si stanovil na příštích několik let?

Dát dohromady sbírku povídek. Možná připravit televizní show a napsat další romány. Od jiných spisovatelů se tedy moc neliším.

Ovlivnila pandemie nějak vaše psaní? V pozitivním nebo negativním smyslu?

Pandemie mi umožnila spolupracovat s režiséry a scenáristy, kteří by jinak mohli být příliš zaneprázdnění. Stejně tak četba knih a rozhovory s lidmi, které jsem za starých časů nepotkal. Chybí mi však festivaly, autorská čtení a knižní zájezdy. Přál bych si vrátit zpět svět před pandemií..

(Ze zahraničních pramenů)

DIANE
CHAMBERLAINOVÁ

OD AUTORKY MEZINÁRODNÍCH BESTSELLERŮ

PROLHANÉ
MĚSTEČKO

V JEHO ZDECH JSOU VEPSANÁ DÁVNÁ TAJEMSTVÍ

Diane Chamberlainová PROLHANÉ MĚSTEČKO

Severní Karolína, 2018: Život Morgan Christopherové je vzhůru nohama. Když na sebe vezme vinu za zločin, který nespáchala, ocitne se na tři roky v nápravném zařízení. Její sen o kariéře umělkyně se zdá být navždy pohřbený – dokud se neobjeví tajemný návštěvník s návrhem, který ji může dostat na svobodu. Její úkol zní: obnovit starou nástěnnou malbu. Taková nabídka se nedá odmítnout, a tak pod vrstvami špíny najde obraz, který vypráví příběh malého města plný šílenství, násilí a spiknutí. Severní Karolína, 1940: Anna Daleová, umělkyně z New Jersey, vyhrála národní soutěž a má tu čest vytvořit nástěnnou malbu pro poštu v Edentonu. Je na světě úplně sama a po podobné práci dlouho toužila. Překvapí ji však, když se ocitne na místě plném predsudků, kde lidé za zavřenými dveřmi skrývají tajemství a kde odlišnost může znamenat smrt. Co se Anně Daleové přihodilo? Jsou snad ve vybledlé nástěnné malbě nějaké stopy? A pokud ano, dokáže je Morgan navzdory vlastním démonům rozpoznat?

Vázaná, 400 stran, 399 Kč, ISBN: 978-80-249-4566-8,
EAN: 9788024945668

Vydává Ikar

Zakoupit můžete zde

<https://www.knizniklub.cz/knihy/522952-prolhane-mestecko.html>

Ukázka z knihy a rozhovor s autorkou na dalších stránkách

www.euromedia.cz

Edenton v Severní Karolině

Prolog

Edenton v Severní Karolině

23. března 1940

Děti poznaly, že konečně začalo jaro, takže ačkoliv vzduch stále prosycovala štiplavá zima a tráva i plevel jim křupaly pod nohama, v očekávání teplejšího počasí pobíhaly po polích i lesích a povykovaly. Dva chlapci a mladší sestřička mířili k řece, protože voda je jako vždy přitahovala. Teprve tříletá holčička, která ještě neměla tak jistý krok jako bratři, o něco klopýtla a plácla sebou obličejem do studené vody. Starší bratr ji zvedl dřív, než se rozkvílela, a přitáhl si ji k tenké bundě předávané z jednoho bratrance na druhého. Sklopil oči, aby se podíval, o co zakopla, rychle uskočil a postavil sestru na zem. Chytil za ruku mladšího bratra a ukázal prstem. Ležel tam muž, zmuchlané oblečení měl nasáklé vodou a jeho obličej byl tak bílý a voskový jako svíčky, které jejich máma nechávala po celém domě pro případ, že by vypnuli elektřinu, což se stávalo snad obden. Mladší hoch couvl. „Je živý?“ zašeptal.

Holčička vstala a chystala se popojít blíž, ale starší bratr ji popadl za ruku a zastavil ji.

„Ne, není,“ vyhrkl. „Je po něm. A koukněte,“ ukázal na mrtvolu, „hlavu má úplně na maděru.“

„Pojďme odsud!“ Mladší chlapec se obrátil, rozběhl se zpátky, odkud přišli, a bratr, který popadl sestru do podpaží jako fotbalový míč, ho rychle následoval. Věděl, že se o tom před nikým nezmíní.

Nesvěří se mámě ani nikomu jinému. Protože i když byli malí, jednu věc už pochopili. Kluk s tmavou barvou pleti nalezen u mrtvoly bělocha? To by nikomu nepřineslo nic dobrého.

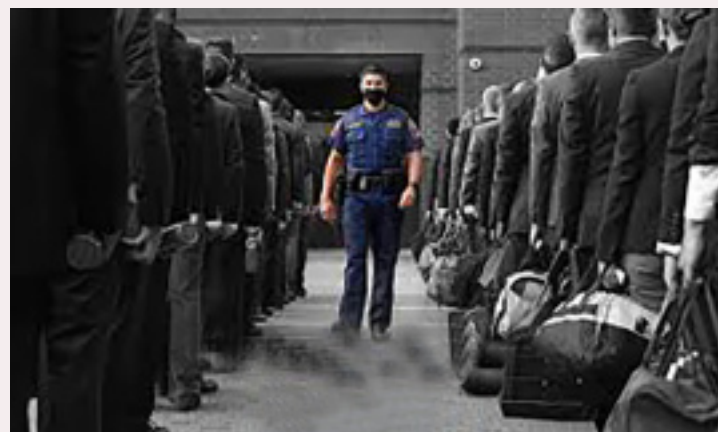
Morgan

Ženské nápravné zařízení Raleigh v Severní Karolině

8. června 2018

Na této chodbě mě vždycky zábly nohy, ať už byla kterákoliv část roku. Zdi byly ze škvárobetonových tvárníc a na podlaze bylo položené linoleum, jež mi vrzalo pod věžeňskými botami. Tady člověk nepoznal,

jaké je roční období. Nevěděl, že je červen, všechno kvete a blíží se léto. Každopádně se blížilo pro lidi venku. Mě čekalo druhé léto mezi škváro-betonovými zdmi a snažila jsem se na to nemyslet.

„Kdo to je?“ zeptala jsem se dozorkyně, která šla vedle mě. Žádné návštěvy jsem nemívala. Už jsem se vzdala čekání na to, až se ukážou moji rodiče, a smířila jsem se s tím. Otec sem přišel jednou, když jsem byla zavřená několik týdnů, ale ačkoliv nebylo ještě ani poledne, táhl z něj alkohol, jen na mě řval a potom proléval sentimentální opilecké slzy, kvůli kterým jsem se odjakživa cítila trapně.

Matka se nedostavila vůbec. Moje zatčení nastavilo zrcadlo jejím chybám a teď se mnou skončili stejně jako já s nimi.

„Nevím, bloncko,“ odpověděla dozorkyně. Byla tu nová, a protože jsem nedokázala přečíst visačku se jménem, která jí visela kolem krku, ani jsem nevěděla, jak se jmenuje. Zjevně však už pochytla mou věžeňskou přezdívku. A i když byla v našem nápravném zařízení nová, odhadovala jsem, že v práci s vězni žádný nováček není.

Pohybovala se po chodbě velmi nenuceně a prozrazoval ji vyhaslý, zrudlý a zatrpklý pohled v tmavých očích.

Zamířila jsem ke dveřím do návštěvní místnosti, ale chytila mě za paži. „Ne, ne,“ zavrtěla hlavou. „Tam ne. Mám tě odvést sem.“ Natočila mě k soukromé návštěvní místnosti a já okamžitě zostrážitěla.

Proč soukromá místnost? To nevěstilo nic dobrého.

Vešla jsem do nevelkého prostoru a uviděla u stolu sedět dvě ženy. Oběma bylo zhruba mezi čtyřicítkou a padesátkou. Neměly na sobě vězeňské uniformy. Byly oblečené v praktických kostýmech, jedna v námořnicky modrém a druhá ve světle hnědém. Bez úsměvu na mě pohlédly. Z jejich tmavých obličejů jsem nic nevyčetla. Dívala jsem se na ně, zatímco jsem si sedala na protější stranu stolu.

Všimly si úzkosti v mých očích? Naučila jsem se nikomu na tomhle místě nevěřit.

„O co jde?“ zeptala jsem se.

Žena ve světle hnědém kostýmu poposedla dopředu a úhledně si založila pěstěné ruce na stole. „Jmenuju se Lisa Williamsová,“ představila se. Měla na klopě malou brož ve tvaru domu a trochu mi připomínala Michelle Obamovou. Vlasy jí sahaly po ramena a obočí bylo dokonale tvarované. Ale pohotový úsměv Michelle Obamové jí chyběl. Tvářila se znuděně a znepokojeně zároveň. „A tohle je Andrea Fullerová. Právnička.“

Andrea Fullerová na mě kývla. Byla starší, než jsem si původně myslela, přes padesát, možná dokonce šedesát. Vlasy, seriózní afro účes prokvetlý šedi, měla ostříhané nakrátko. Používala syté červenou rtěnku.

Zavrtěla jsem hlavou. „Nechápu.“ Pohlédla jsem z jedné ženy na druhou.

„Proč mě chcete vidět?“

„Andrea a já jsme přišly, abychom vám nabídly příležitost, jak se odsud dostat,“ pronesla žena jménem Lisa. Pohledem zalétla k mému krajkovému tetování, které vykukovalo zpod krátkého rukávu světle modré vězeňské košile. Navrhla jsem si ten složitý vzor sama – černou krajku protkanou šňůrkami drobných perliček a drahokamů, jaké často zdobí víceramenné lustry. Lisa znovu zvedla oči k mým. „Příští týden si odsedíte minimální trest. Jeden rok, je to tak?“

Mírně jsem přikývla a čekala. Ano, odseděla jsem si jednoleté minimum, ale maximum byly tři roky a z toho všeho, co mi bylo řečeno, jsem odsud neměla odejít ještě dlouho.

„Pracujeme... Andrea a já... na vašem propuštění,“ dodala Lisa.

Bezvýrazně jsem na ni zírala. „Proč? Vůbec mě neznáte.“ Věděla jsem, že existuje nějaký program, v rámci něhož se studenti práv snaží osvobodit vězně, kteří se za mříže dostali omylem, ale zřejmě jsem byla jediná, kdo si myslel, že moje odsouzení byla chyba.

Andrea Fullerová si odkašlala a poprvé promluvila: „Máme důvod předpokládat, že jste jedinečně způsobilá k práci, kterou od vás Lisa požaduje. Propuštění závisí na vaší ochotě tu činnost vykonat a...“

„Ve stanovený čas,“ přerušila ji Lisa.

„Ano, ta práce musí být dokončena v daném termínu,“ přisvědčila Andrea. „Během té doby budete samozřejmě v podmínce a taky zaplatíte odškodnění rodině dívky, kterou jste zranila – rodině Maxwellových...“

„Počkat.“ Zvedla jsem ruku. Překvapilo mě, že se mi třesou prsty, a znovu jsem si ji položila do klína. „Pomaleji, prosím. Vůbec vás nestačím sledovat.“ Rozčilovalo mě, jak obě ženy přeskakovaly v rozhovoru sem a tam. K jaké práci jsem jedinečně způsobilá?

Tady ve vězení jsem pracovala v prádelně, učila se skládat povlečení do dokonalých obdélníků a myla nádobí v horké chlorované vodě, dokud mě nepálily oči. To byly jediné způsobilosti, které mě napadly.

Lisa zvedla ruce dlaněmi vzhůru, aby dala najevo, že se chystá do rozhovoru vstoupit. „Jde o tohle,“ prohlásila a upřela na mě pronikavý pohled. „Víte, kdo byl Jameson Williams?“

Všichni věděli, kdo byl Jesse Jameson Williams. To jméno mě okamžitě přeneslo do jednoho ze sálů Washingtonské národní galerie. Od té chvíle už uplynuly čtyři roky. Ne, vlastně pět. Bylo mi sedmnáct a jeli jsme se střední školou na výlet. Moji spolužáci se už chystali z muzea

odejít, ale já tam chtěla zůstat, uchvácená moderním uměním, a tak jsem se schovala na záchodě, než moje třída odešla z budovy. Nevěděla jsem, kam jdou, a bylo mi to jedno.

Chápala jsem, že si zadělávám na malér, ale s tím jsem se hodlala vypořádat později. Takže jsem byla sama, když jsem uviděla svůj první obraz od Jesseho Jamesona Williame. Doslova mi vyrazil dech, a tak jsem se posadila na jedinou lavičku v galerii, abych si ho důkladně prohlédla. Obraz byl nazván Pohled. Byl vysoký nejmíň sto osmdesát centimetrů a poměrně úzký. Muž a žena v černém společenském oděvu stáli zády k sobě na třpytivém stříbrném pozadí tak blízko, že nebylo možné oddělit jeho černé sako od jejich černých šatů. Oba měli hnědou pleť, ačkoliv žena byla o něco tmavší než muž. Muž měl pohled skloněný, jako by se snažil podívat na ženu za sebou, ale ona měla doširoka rozevřené oči a dívala se na návštěvníka – na mě –, jako by si nebyla jistá, zda na tom obraze vůbec chce být. Jako by prosila: Pomozte mi. Když se mi znovu podařilo nadechnout, hledala jsem na stěnách další díla Jesseho Jamesona Williame a několik jsem jich našla. Potom jsem si v muzejním obchodě prolistovala knihu o velikosti konferenčního stolu s jeho obrazy a litovala jsem, že si částku na cenovce ve výši pětasedmdesáti dolarů nemůžu dovolit.

„Je to jeden z mých oblíbených malířů,“ odpověděla jsem Lise.

„Vážně?“ Poprvé se usmála, nebo alespoň skoro. „To moc ráda slyším, protože to s mou nabídkou hodně souvisí.“

„Nechápu,“ pronesla jsem znovu. „Umřel, ne?“ Dočetla jsem se o jeho smrti v novinách ve vězeňské knihovně. Bylo mu pětadevadesát, rozhodně vedl plodný život, a přesto mě zaplavil pocit ztráty, když jsem tu zprávu viděla.

„V lednu,“ souhlasila Lisa a pak dodala: „Jesse Williams byl můj otec.“

„Opravdu?“ Zpřímá jsem se posadila.

„Posledních pětadvacet let života se věnoval pomoci mladým umělcům,“ pokračovala.

Přikývla jsem. Četla jsem o jeho dobročinné činnosti.

„Malířům, o kterých si myslel, že vypadají nadějně, ale mají potíže se školou nebo s rodinou, nebo se jen vydali špatnou cestou.“

Mluvila o mně? Viděl Jesse Williams někde moje obrazy a domníval se, že je v nich něco nadějného, co moji profesori přehlédli? „Vzpomínám si, že jsem četla o nějakém dospívajícím klukovi, kterému před několika lety pomohl,“ podotkla jsem, „ale nevím, kde jsem...“

„Bůhví, kolik jich bylo.“ Lisa netpělivě mávla rukou ve vzduchu.

„Zkrátka se zaměřil na nějakého mladíka – nebo na mladou ženu – a zajistil, aby měli podporu a peníze nezbytné k získání potřebného vzdělání. Vystavil jejich díla nebo udělal cokoliv jiného, co považoval za vhodné, aby je povzbudil.“ Naklonila hlavu. „Byl to velmi štedrý, ale i manipulativní muž,“ dodala.

„Jak to myslíte?“ nechápala jsem.

„Krátce před smrtí se začal zajímat o vás,“ vysvětlila mi Lisa.

„Měla jste být jeho příští projekt.“

„Já?“ Zamračila jsem se. „Nikdy jsem se s ním nesetkala. A navíc jsem běloška.“ Zvedla jsem pramen svých rovných světlých vlasů, abych jí to připomněla. „Copak nebyli všichni, kterým pomohl, Afroameričané?“

Lisa zavrtěla hlavou. „Většina ano, ale všichni rozhodně ne.“ Pokrčila rameny. „Abych byla upřímná, nemám tušení, proč si zvolil zrovna vás. Často pomáhal malířům ze Severní Karolíny, takže to je jeden důvod – pocházíte z Cary, vidíte? –, ale určitě tam byla i spousta dalších, které si nevybral. Nikdo neví, proč jste se v jeho samaritánském radaru ocitla právě vy.“

To nedávalo smysl. „Copak všechny plány, které se mnou měl... nebo s kýmkoliv jiným... nezemřely s ním?“

„Kéž by,“ utrousila Lisa a unaveně si odhrnula pramen vlasů, díky nimž mi připomínala Michelle Obamovou. „Můj otec stále všechno ovládá i z hrobu.“ Pohlédla na Andreu a zavrtěla hlavou, zatímco jsem čekala s rukama sepjatýma v klíně a váhala, jestli se mi tahle žena líbí. „Žila jsem s ním,“ pokračovala Lisa. „Byla jsem jeho hlavní pečovatelka a otec mi scházel před očima. Věděl, že se blíží konec, a tak se setkal se svou právničkou,“ kývla k Andree, „a zaktualizoval poslední vůli. Budoval v Edentonu galerii, uměleckou galerii, kde hodlal vystavovat vlastní obrazy i díla jiných umělců a některé studentské práce.“

„Hm,“ zabručela jsem. Pořád jsem byla zmatená. „Přál si tam vystavit nějaký můj obraz?“ Třeba to tak bylo. Nějak se o mně doslechl a chtěl mi dopřát kariéru – alespoň takovou, na jakou budu mít – tím, že vystaví mé dílo ve své galerii? To bylo směšné.

Jak by se o mně dozvěděl? Neuměla jsem si představit, že by na mě někteří profesori z univerzity Severní Karolíny pěli chválu. A co bych jeho galerii proboha nabídla? V hlavě jsem si projížděla své obrazy, které byly všechny v domě mých rodičů... pokud je už nevyhodili, což by mě nepřekvapilo.

„Není to tak jednoduché,“ pronesla Lisa. „Chtěl, abyste zrestaurovala starý velkoformátový obraz, mural z roku devatenáct set čtyřicet, a rozhodl, že se galerie nesmí otevřít dřív, dokud nebude umístěn ve foyer. Datum otevření je pátého srpna.“

To musel být omyl. Hledaly někoho jiného a já ucítila, jak mi šance na svobodu proklouzává mezi prsty. Zrestaurovat mural? Za dva měsíce? Zprv jsem neměla se zachováním uměleckých děl žádné zkušenosti a zadruhé jsem během necelých tří let na vysoké pracovala pouze na jednom muralu – jednoduché abstrakci metr dvacet na dva metry čtyřicet, který jsem malovala ještě s jedním spolužákem v prváku na vysoké. „Víte určitě, že myslel mě?“ zeptala jsem se.

„Rozhodně.“

„Proč... proč by si myslel, že jsem pro takový úkol ‚jedinečně způsobilá‘?“ vybavila jsem si tu frázi. „Jak vůbec věděl, že existuju?“

„Kdoví?“ pokrčila rameny Lisa, kterou otcova výstřednost zjevně popuzovala. „Vím jen to, že teď jste můj problém.“

Při jejím postoji jsem se naježila, ale pusy jsem nechala zavřenou.

Jestli mi ty dvě opravdu můžou pomoci, abych se odsud dostala, nesmím si je zneprátenit.

„Asi si myslel, že jste k tomu způsobilá na základě uměleckého vzdělání,“ vložila se do řeči Andrea. „Měla jste jako hlavní specializaci výtvarný obor, ne?“

Přikývla jsem. Ano, to jsem měla, ale s restaurováním to nemělo nic společného. Restaurování vyžaduje zcela odlišné schopnosti než malování obrazů. Navíc jsem v posledním ročníku nebyla zrovna nejhorlivější studentka. Místo studií jsem se nechala pohlítnout Treyem, který polykal všechnu můj čas i energii. Byla jsem do něj blázen, fascinovaná jeho pozorností a budoucností, kterou jsme spolu plánovali. Vyprávěl mi o zásnubním prstenu zesnulé babičky a naznačoval, že mi ho už brzy dá. Myslela jsem si, že je úžasný.

Budoucí právník. Milý. Nesmírně pohledný. Byla jsem hlupák. Ale měla jsem víc rozumu, než abych se o svém nedostatku způsobilosti zmiňovala před těmito dvěma ženami, když mluvily o tom, že mě odsud vysvobodí.

„Takže... kde je ten mural?“ zeptala jsem se.

„V Edentonu. Musíte se tam nastěhovat,“ odpověděla Lisa. „Ke mně. Můj dům – vlastně otcův dům – je velký. Nebudeme o sebe vzájemně zakopávat.“

Nevěřila jsem vlastním ušim. Nejenže mě pustí z vězení, ale budu bydlet v domě Jesseho Jamesona Williamse? Ucítila jsem, jak nečekaně hrozí, že mi vyhrnou slzy. Panebože, musím odsud vypadnout!

V minulém zoufalém roce jsem přišla k modřinám, pohmožděninám řezným ranám. Naučila jsem se bránit, to ano, ale v duchu se mi to přičilo. Nebyla jsem žádná rváčka. Moje spoluvězeňkyně se mi posmívaly kvůli mládí, křehké konstituci i platinovým vlasům.

Žila jsem v ustavičném strachu. Dokonce ani v cele jsem se necítila v bezpečí. Moje spoluvězeňkyně vůbec nemluvila, a to doslova. Nikdy jsem z jejich úst neslyšela jediné slovo, ale tvářila se pohrdavě.

Skoro jsem nespala a s jedním otevřeným okem jsem očekávala, že mě v noci podřízne ukradeným nožem.

Taky mě pronásledovaly noční můry o Emily Maxwelllové, ale předpokládala jsem, že ty si ponesu s sebou, ať půjdu kamkoliv.

„Budete na tom obraze pracovat v zatím nedokončené galerii,“ vytrhla mě Lisa z myšlenek. „Ve foyer je spousta místa. Právě tam ho chtěl otec vystavit.“

„Není namalovaný na zdi?“

„Ne, je na plátně a nikdy nebyl... pověšen, nebo jak by se to dalo říct.“

„Nainstalován,“ prohlásila Andrea.

„Správně,“ přikývla Lisa. „Nikdy nebyl nainstalován.“

„Kdo ho namaloval?“

„Anna Daleová,“ odpověděla Lisa. „Je to jeden z velkoformátových obrazů z období velké ekonomické krize. Víte, že během ní vláda najímala malíře, aby vyzdobili veřejné budovy uměleckými díly?“

Přikývla jsem, ačkoliv moje znalosti o takových podpůrných programech byly přinejlepším povrchní.

„Tenhle měl být určen pro edentonskou poštu. Ale Anna Daleová zešílela, nebo tak něco – nevzpomínám si přesně, co mi otec vykládal. Při práci na něm přišla o rozum, takže hotové dílo nebylo nikdy vystaveno. Otec ho vlastnil několik desetiletí a chce – chtěl – ho umístit do foyer. A musí se to stihnout do slavnostního otevření galerie.“

„Do pátého srpna,“ doplnila Andrea pro případ, že bych datum napoprvé přeslechla. Rozhodně jsem ho slyšela.

„To je ode dneška za necelé dva měsíce,“ namítla jsem.

Lisin dlouhý povzdech zněl znepokojeně. „Přesně tak,“ přitakala.

„Proto se do restaurování musíte pustit okamžitě.“

„V jakém je stavu?“ zeptala jsem se.

Lisa pokrčila rameny. „Ještě jsem ho pořádně neviděla. Celá ta léta byl stočený v rohu komory otcova ateliéru – je šíleně velký a těžký – a nevím, jak vypadá. Ale pokud od vás očekával, že ho dáte do pořádku, jistě je možné ho zachránit.“

Představovala jsem si, co skoro sedmdesát let udělá s velkým plátnem zastrčeným v komoře. Lisa potřebovala firmu, která se zabývá profesionálním restaurováním, ne malířku začátečnici. Ale já jsem se zas potřebovala dostat na svobodu.

„Dostanu za to zapláceno?“ Pohlédla jsem na Andreu. „Pokud musím hradit odškodnění...“

„Můj otec na ten projekt vyčlenil padesát tisíc dolarů,“ přerušila mě Lisa.

„Pro celou galerii?“ „Ne,“ zavrtěla hlavou. „Pro vás. Abyste ten obraz zrestaurovala. Padesát tisíc plus dalších několik tisíc na veškerý materiál, který budete potřebovat.“

Padesát tisíc dolarů? To bylo neuvěřitelné. I s titulem bych těžko našla zaměstnání, kde bych si vydělala tolik peněz za celý rok, natož za dva měsíce. Za dva měsíce práce, o které jsem neměla ani ponětí. Snažila jsem se působit sebevědomě. Jedinečně způsobilá?

To těžko. „Je to vaše propustka z vězení, Morgan.“ Andrea se naklonila dopředu a z rudě namalovaných rtů jí vycházela pomalá, zřetelná slova.

„Jestli svou část dohody splníte a dokončíte tu práci – kvalitní práci – do pátého srpna, dostanete se ven na podmínku a už sem nikdy v životě nemusíte vkročit. Být vámi, začala bych si o restaurování studovat, co se dá.“

Velké lži v malém městě

Diane Chamberlain dovedně proplétá dvě časové linie v románu Prolhané městečko. Velice pečlivě překračuje hranici mezi ženskou fikcí s tajemstvím a historickou fikcí.

Edenton je malé město v Severní Karolíně. Zasazen je sem i děj románu Prolhané městečko. Je pravda, že odtud také pochází inspirace k napsání románu?

Před mnoha lety jsem potkala ženu z Edentonu, která mě pozvala na návštěvu města a řekla mi, že tam určitě „najdu“ námět pro svůj další příběh. Malé město jsem si zamilovala. Fasinovaly mě desítky krásných starých domů a klidné nábřeží, ale inspiraci jsem zde nenašla. Když jsem však přišla s ústřední myšlenkou VELKÝCH LŽÍ V MALÉM MĚSTĚ – a seznámila

Diane Chamberlainová patří k nejznámějším a nejoblíbenějším americkým spisovatelkám. Narodila se v Plainfieldu v New Jersey, studovala na univerzitě v San Diegu a několik let působila v nemocnici jako sociální pracovníce. Od roku 1992 se věnuje výhradně psaní. Je držitelkou řady ocenění, mimo jiné ceny za celoživotní dílo udělované čtenáři časopisu Romantic Times. Žije v severní Virginii s manželem a třemi nevlastními dcerami.

se s tamější nástěnnou malbou z roku 1940 – okamžitě mi bylo jasné, že Edenton bude dokonalým prostředím. Pro mou knihu. A skutečně je.

Velkou roli hrají v románu Prolhané městečko vztahy mezi rasami. Morgan Christopher je běloška, ale její patronka Lisa Williamsová ne. Lisův otec Jesse Jameson Williams je také černoch. V roce 1940, kdy Anna Dale začala pracovat na nástěnné malbě, byl rasový problém v Edentonu dosti vyhrcozený. Jaká je situace nyní? Došlo k nějakým změnám?

Edenton měl a stále má velkou afroamerickou populaci. Většina může vystopovat své předky až do dob otroctví, takže vztahy mezi rasami se ve městě řešily v minulosti a nejinak je tomu i v současnosti. Když jsem zde pátrala pro potřeby knihy, dozvěděla jsem se o „skupině pro usmíření ras“, kterou v této oblasti založilo několik lidí. Kontaktovala jsem je a vyptávala se, jestli nevědí o někom, kdo by si

Edenton v Severní Karolíně

pamatoval, jak to tu vypadalo ve čtyřicátých letech. Pozvali mě na setkání skupiny, kam přišlo asi třicet nebo čtyřicet lidí obou ras. Šlo zjevně o přátele a bylo to ne-smírně dojemné. Ve skupině byli dva starší muži, kteří mi ochotně vyprávěli, jaké to bylo době Anny. Také jsem udělala rozhovor s bílým pánem, který měl encyklopedickou paměť a znal do detailu historii města. Svůj výzkum jsem si náramně užila.

Existuje duševní nemoc, která se spojuje s uměním. Trpěla jí matka Anny Daleové a měla také záchvaty melancholie. Anna to pozorovala a obávala se, aby to nebylo dědičné...

Psychiatrické studie prokazují souvislost mezi bipolární poruchou (zejména jejími manickými fázemi) a kreativitou. Myslím, že to byl případ Anniny matky. Jestli stejná nemoc hrozila i Anně? Nechám na čtenáři, ať si to rozhodne.

Máte nějaké obrázky, jak podle vás mohla vypadat nástěnná malba, o níž píšete?

Měla jsem mnoho informací o restaurování a potkalo

mě i štěstí, že jsem ve svém okolí znala konzervátorku. Umožnila mi podrobnou prohlídku jejího ateliéru a vysvětlila práci, kterou dělá. Nakonec jsem musela řešit problém, co vynechat, abych čtenáře nezahrmla přemírou detailů. Annina nástěnná malba ale existuje pouze v mých představách.

Co vás v současnosti nejvíce zaměstnává, samozřejmě kromě tvorby?

Hraji a zpívám s přáteli v mém kytarovém souboru. Dosud jsem neměla nějaký koníček, tedy kromě psaní. Je teď radost mít pár hodin každý týden, kdy vypnu, a myslím jen na to, kterou píseň bychom měli hrát příště. Pak je to pilates. Nepatřím k aktivním sportovcům, a když se u mě rozvinula revmatoidní artritida, dost mě to omezovalo. Ale před čtyřmi nebo pěti lety jsem objevila pilates – druh cvičení, které mohu dělat a užívat si ho, zjistila jsem, že mi pohyb dělá dobře. Miluji to. A nemohu zmínit rekonstrukci kuchyně, která mi bere hodně času. Tolik možností na výběr! Tolik práce. Tolik prachu!

To je dobře, samé příjemné starosti...

Ale to není vždycky. Někdy zažívám i hororové situace. Třeba náš Sheltie Cole je zlomyslný malý pejsek. Jedné noci ho zjevně bolelo břicho. Rychle jsme ho převezli na pohotovost k veterináři. Na rentgenu se ukázala jakási hmota v žaludku. Okamžitě ho operovali. Ulevilo se nám, když nám veterinář podal sáček s třiceti gumičkami do vlasů.

Nyní mám na té zásuvce v koupelně lepší zámeček.

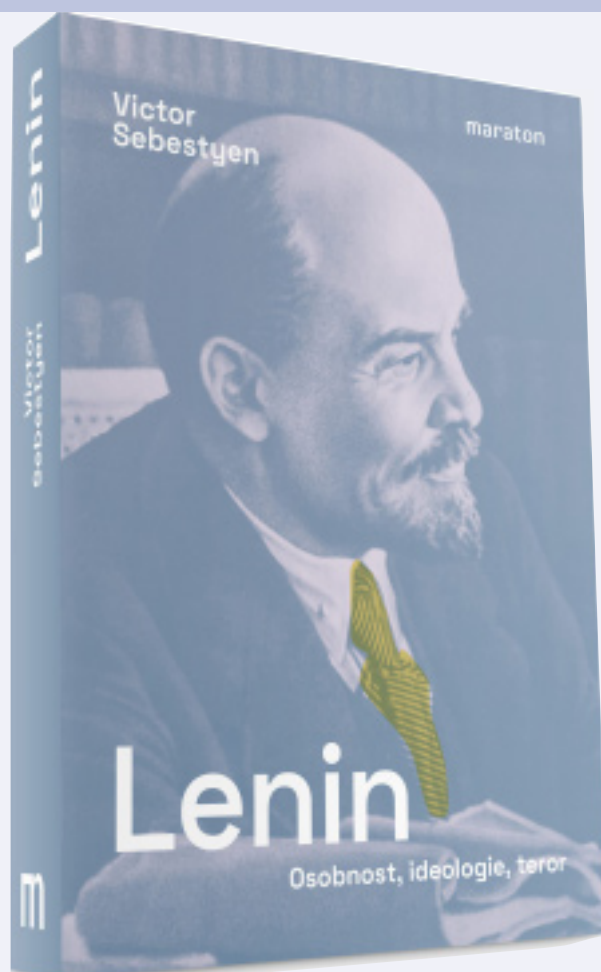
(Ze zahraničních pramenů)

Rodiče **Victora Sebestyena** (1956), rodáka z Budapešti, emigrovali z komunistického Maďarska po porážce protisovětského povstání. Ve Velké Británii Sebestyén pracoval pro řadu významných listů včetně *The Times* a svými články přispíval mimo jiné do *The New York Times*. Zajišťoval reportáže z východoevropských zemí v období pádu komunismu, z rozpadu Sovětského svazu a z balkánských válek.

Je autorem mnoha knih. Prvotina *Twelve Days* z roku 2006 je historií maďarského povstání v roce 1956; dočkala se širokého ohlasu a překladu do dvanácti jazyků. *Revolution 1989* (česky: 1989. Pád východního bloku) z roku 2009 je ceněným zpracováním pádu sovětského impéria. Zrodem poválečného uspořádání a světa studené války se zabývá kniha 1946. *The Making of the Modern World. Monografie Lenin* (2017) je jeho nejnovějším dílem a vyšla takřka současně anglicky a německy.

Victor Sebestyén LENIN

Osobnost, ideologie, teror

Sebestyénova kniha o Leninovi je vzorem politického životopisu pro široké publikum: historická přesnost se v textu vyváženě spojuje s beletristickou živostí a napínavostí, aniž by se autor musel uchýlovat k psychologickým spekulacím nebo pompézním generalizacím.

Výsostný homo politicus je v Sebestyénově portrétu předveden v úplnosti, včetně svých primitivních či monstrózních rysů, ale bez velkohubých ideologických soudů: Sebestyén rozhodně není Leninovým apologetou, má však k osobnosti portrétovaného dostatek respektu na to, aby výsledkem nebyl dvourozměrný žalovatelský plakát.

Plastický a velice čtivě napsaný portrét zachycuje nejenom Leninovu životní pouť a osobnost, jeho lidsky lepší i stinné stránky, ale v kontextu také ruské dějiny poslední čtvrtiny 19. století a první čtvrtiny 20. století, tedy především postupný, ale hluboký rozklad carského režimu, bolševickou revoluci, občanskou válku a rudý teror.

Přeložil Martin Pokorný

Brožovaná s klopami, 448 stran + 16 stran fotopřílohy, 498 Kč, ISBN 978-80-88411-00-0, EAN 9788088411000

Zakoupit můžete zde

<https://www.emaraton.cz/lenin-osobnost-ideologie-teror/>

Ukázka z knihy a rozhovor s autorem na dalších stránkách

www.emaraton.cz

Na oprátce

„Revolucionář je člověk oddaný své věci. Nemá žádné osobní zájmy, soukromé záležitosti, emoce, vazby, majetek ani žádné jméno. Vše je v něm podřízeno jedině myšlence, jedině vášni: revoluci.“
— Sergej Něčajev, Katechismus revolucionáře, 1869

Čtvrtého května 1887 pozdě večer bylo pět mladíků – všichni zhruba dvacetiletí – vyvedeno z cel v petrohradské Petropavlovské pevnosti, běžně označované za ruskou „Bastilu“, a spoutáno řetězy. Byli naloženi na parník kotvíci u nábřeží Něvy a přepraveni zhruba pětadvacet kilometrů do dalšího strašidelného symbolu carské moci, ošklivé a nedobytné Šlisselburské pevnosti, kterou o skoro dvě staletí dřív vybudoval Petr Veliký na jihozápadním pobřeží Ladožského jezera. Pouta jim eskorta odemkla až poté, co byli mladíci znovu vrženi do vlhkých cel.

Následující tři noci se na nádvoří pevnosti činili tesaři se stavbou šibenice. Věžňové ovšem přes tlusté zdi nic neslyšeli a o ničem netušili. Osmého května v půl čtvrté ráno je vězeňská stráž probudila, znovu spoutala a sdělila jim, že podle rozsudků vynesených při zvláštním zasedání státního senátu o tři týdny dříve budou nyní oběšeni. Jejich zločinem byl pokus o atentát na cara. Následně bachaři vypověděli, že pětice mladíků, studentů petrohradské univerzity, osvědčovala při oblékání a přípravě na smrt mimořádný klid.

Zhruba ve čtyři hodiny ráno byli po kamenném schodišti odvedeni na dvoranu pevnosti. Šibenice byly postaveny jen tři, takže dva mladíci museli počkat a před vlastní smrtí sledovat popravu soudruhů. Nejprve o život přišli dvacetiletý Vasilij Geněralov, student druhého ročníku ze středostavovské rodiny donských kozáků, jednadvacetiletý Pachomij Andrejuškin, nadaný student fyziky ze zámožné rodiny v Kubáni, a šestadvacetiletý student práv Vasilij Osipov, syn vojáka sloužícího v Tomsku. Všichni tři odmítli poslední pomazání, ale políbili kříž. Když jim byly přes hlavu přehozeny černé kukly a chlapci vystoupali k šibenici, zvolali hlasitě a jasně: „Ať žije Narodnaja volja.“ Posledními slovy na jejich rtech bylo pojmenování revolučního uskupení, k němuž příslušeli: Svoboda lidu.

Těla se několik minut houpala, zatímco zbylí dva mladíci stáli pod bedněním. Když pak byli vyvedeni pod šibenici, jeden vzteklym máchnutím ruky odstrčil kříž, který mu kněz nabízel; byl to třidvacetiletý syn bohatého charkovského kupce Pjotr Ševryjov. Druhý před odchodem na smrt, pouhých šest týdnů po jednadvacátých narozeninách, kříž políbil. Byl to Alexandr Iljič Uljanov. Sašův mladší, nyní sedmnáctiletý bratr Vladimir v den popravky skládal zkoušku z geometrie. Až do pozdního odpoledne následujícího dne se o popravách nikdo nedozvěděl. Matka do poslední chvíle věřila, že rozsudek smrti bude i v nejhorším případě zmírněn na doživotní žalář.

Vladimir shodně se zbytkem rodiny neměl tušení, že se hloubavý Saša,

za jehož hlavní zájem byly považovány přírodní vědy a jenž se zdál předurčen k oslnivé akademické kariéře, takto zásadně a nebezpečně zapletl do radikální politiky. Matce a starší sestře Anně bylo známo, že se seriózně vzdělává v oboru hospodářských a politických dějin, ale netušily o něm, že se angažuje jako aktivista nebo že se s aktivisty přátelí.

Alexander Iljič Uljanov (1887)

Ušlechtilé smýšlející Saša byl svými sourozenci takřka zbožňován. Byl zasněného a romantického vzezření, měl jemnou tvář a projevoval sklony k zámudčivosti. Už jako malé dítě byl až nudně slušný, tichý a zdrženlivý. Studoval s takovým zánícením, že bylo těžké ho přimět, aby se odtrhnul od knih a šel se najíst. V posledním ročníku gymnázia proměnil svůj pokoj v laboratoř. Na venkově chtěl sbírat vzorky hmyzu a liboval si v červech. Na vážnosti jeho úsilí být navenek řádným člověkem je až cosi svatouškovského a snobského. Podle všeho vůbec neměl smysl pro humor, natož aby vládl onou ironií, kterou bratr Vladimir naopak oplýval. Když se ho jedna sestra zeptala, jaký je jeho ideál ženské krásy, Saša zcela vážně odpověděl: „Nu, jako matka.“

Na petrohradské univerzitě Alexandra Uljanova mimo jiné krátce učil vynikající chemik Dmitrij Mendělejev, objevitel periodické tabulky. Popravou byl šokován, ale se Sašovými cíli nesympatizoval. „Tyhle proklaté sociální otázky, tohle – jak mám za to – zbytečně nadšení revoluci: kolik velkých talentů hubí?“ prohlásil, když se o popravě dozvěděl.

Vladimir Sašu v dětství vzýval, ale postupem let se vztah stal složitějším. Sašu sice nebylo povoleno kritizovat ani náznakem, nicméně Vladimirovi už podle všeho občas nebylo po chuti, jak jeho starší bratr všem dává kázání o spravedlnosti a slušnosti. „Když Volodě dosáhl onoho zlozomového věku, kdy je mladík zvlášť nabroušený a hádavý, byl – zvlášť po otcově smrti – velice drzý a sebevědomý,“ napsala Anna o mnoho let později. Alexandr mezi svými sourozenci odmítal strpět sebemenší prohršky, chyby či výkyvy nálady. Jednou oba bratři doma hráli šachy a Marija Alexandrovna Vladimira požádala, aby jí něco přinesl z vedlejší místnosti.

Vladimir vzdorovitě opáčil, že to snad může počkat, až dohrají partii. Požádala ho znovu – a tentokrát jí odpověděl vyloženě hrubě. Alexandr zvýšil hlas, což se u něj stávalo vzácně. „Volodě, buď okamžitě půjdeš a uděláš, co maminka chce, nebo s tebou už nebudu hrát.“ Vladimir zahanbeně splnil, co se po něm chtělo.

„Odlíšnost povahy obou bratrů se projevovala od dětství,“ napsala Anna. „Nikdy proto nemohli být skutečnými přáteli, přestože Volodě k Sašovi pociťoval bezmeznou úctu a obdiv. ... Bylo absolutně jasné, že každý má svou povahu a že to jsou naprosto odlišní jedinci.“ Saša se k Vladimirovi stavěl chladně. Několik měsíců před Alexandrovou smrtí se ho jednou Anna, taktéž studentka v Petrohradu, zeptala: „Jak máš rád našeho Volodu?“ Odpověděl: „Určitě je velice nadaný, ale moc si nerozumíme a nejsme si zvlášť blízcí. Vlastně si nejsme vůbec blízcí.“

Alexandr III.

Pokus o atentát byl směšně amatérský. Překvapivé bylo, jak blízko měli spiklenci k úspěchu. Do plánu zra-
jícího několik měsíců bylo zapleteno pat-
náct lidí – pošetile vysoké číslo, po-
kud jedním z cílů mělo být utajení – a jak se poslé-
ze ukázalo, mnozí o něm mluvili s dalšími sympatizanty.

Přesto se obávaná a domněle vševě-
douce politická policie Ochranka o spiknutí do-
zvěděla až několik dnů před stanoveným datem, navíc jen šťastnou náhodou: spiklenec

Vasilij Geněralov byl zatčen pro podezření

z něčeho naprosto odlišného a policie u něj objevila výbušniny a několik inkriminujících dopisů.

Peníze opatřil Saša prodejem zlaté medaile, kterou na petrohradské univerzitě vyhrál za pojednání o struktuře sladkovodních kroužkovců. Saša vymyslel a pomohl sestavit trojici bomb, které měly cara zabít, až bude 1. března – v den šestého výročí zavraždění Alexandra II. – vyjít z Zimního paláce na mši v katedrále Alexandra Něvského. Všechny potřebné informace si Saša zjistil v knihách v univerzitní knihovně, i když se nikdy nedozvíme, zda by bomby skutečně explodovaly.

Hlavním problémem bylo zajištění kyseliny dusičné, jež by posloužila jako rozbuška. Nakonec byla opatřena jako kontraband z Polska. Jeden z účastníků Sašova spiknutí měl následně sehrát v Leninově životě klíčovou roli. Mladíkem, který opatřil kyselinu dusičnou pro detonaci bomb, byl polský nacionalista Józef Piłsudski, ve dvacátých letech vojenský diktátor Polska. Piłsudski chtěl svou zemi osamostatnit od carského Ruska a po revoluci byl hrdinným vojevůdcem v polsko-sovětské válce roku 1920. Poláci Sověty porazili na hlavu, zostudili je a zasadili Leninovi jednu z nejhorších ran. Na tuto pohanu Lenin do smrti nezapomněl. V osmdesátých letech 19. století byl mladý Piłsudski za podíl na pokusu o atentát na Alexandra III. odsouzen k pěti letům sibiřského vyhnanství. Piłsudského bratr Bronisław, který kyselinu propašoval do země, byl odsouzen k patnácti letům nucených prací.

Alexandr byl zatčen na Něvském prospektu několik hodin předtím, než mělo k útoku na cara dojít. V kapse měl revolver značky Browning; jelikož ale se zbraněmi nebyl zvyklý zacházet, v podstatě netušil, jak z něj vypálit. Okamžitě se přiznal a vzal na sebe veškerou zodpovědnost, i když původní nápad ani většina plánování nevěděla od něho. Jakmile se Marija Alexandrovna den nato dozvěděla o Sašově zatčení, spěšně odjela do Petrohradu. Doufala, že osobní prosbou zkrátí předpokládané věznění.

V koňském povozu překonala zcela sama zhruba dvěstěkilometrovou vzdálenost k nejbližšímu nádraží v Syzrani. Vladimír dostal za úkol najít kohokoli „slušného“ –, kdo by ji na dlouhé a obtížné cestě doprovodil, ale

nepodařilo se najít člověka ochotného pomoci rodině mladíka podezřelého z terorismu.

Marija Alexandrovna zoufale rozesílala prosebné dopisy na všechny strany, samotnému carovi i nejvýznamnějším hodnostářům. Nejprve k návštěvě žaláře neobdržela povolení, ale nakonec vězně navštívit směla. Do věci se vložil sám panovník a k její žádosti připsal: „Považuji za žádoucí dovolit jí syna vidět, aby se mohla sama přesvědčit, co je její drahý synek za člověka, ... a aby viděla, jaké syn zastává názory.“

Spatřila ho 30. března. Při plačtivém rozhovoru se zhroutil a prosil ji za odpuštění.

„Ale Sašo, drahoušku, proč se uchýlovat k terorismu, k vraždě? To je hrozné.“ Na to odpověděl: „Co se dá dělat, matko, když žádné jiné prostředky nejsou na dosah?“

Soudní jednání započalo 15. dubna a trvalo čtyři dny. Obžalováno bylo patnáct mladíků. Saša opět přiznal vinu a přičkl si zodpovědnost za skutky ostatních obžalovaných. Podle strážného, který ho zaslechl, v jednu chvíli v soudní síni Geněralovovi pošeptal: „Jestli je to potřeba, můžeš na mě všechno hodit.“

Před vynesením rozsudku měl povoleno přečíst připravené prohlášení.

„Teror je jediná forma obrany, jediná cesta, po níž se jednotlivci mohou dát, když jejich nespokojenost dospěje do krajnosti,“ řekl. „My [studenti] ... jsme pobízeni rozvíjet své intelektuální schopnosti, ale není nám dovoleno využít jich ve prospěch rodné země. Mezi Rusy vždy najdete tučt lidí, kteří jsou svým idejím natolik oddáni a neštěstí jejich vlasti jim leží na srdci tak, že smrt za svou věc nepovažují za oběť. Takovému lidu nemůže nic vyděsit ani zastrašit.“

Rozsudek byl vynesen 25. dubna 1887. Všichni obžalovaní byli odsouzeni k smrti. Marija Alexandrovna opět obdržela svolení se synem mluvit a naléhala na něj, ať poníženě prosí o milost. Dávni přátelé jejího muže, vysocí hodnostáři ve státní správě, jí řekli, že car je připraven projevít slitování. Saša to odmítl: „Odpusť, matko, ale po všem, co jsem při procesu řekl, to udělat nemohu. Bylo by to nepoctivé.“

Nakonec ho přemluvila a on sepsal žádost o milost – ale už bylo pozdě. Před vykonáním poprav si car přečetl spis celého případu. K protokolárnímu záznamu Sašova proslovu si na okraj připsal: „Ta přímost ... a poctivost je až dojemná!“ Zmínil tresty u deseti odsouzených, ale u Saši nařídil vykonání poprav.

Na okraj poslední stránky příslušné zprávy si Alexandr III. zaznamenal: „Tentokrát nás Bůh zachránil! Ale na jak dlouho?“

Synova smrt byla pro Mariju Alexandrovnu zdrcující ranou. „Když se vrátila z Petrohradu, nezazvonila a nezaklepala, nýbrž tiše vešla zadními dveřmi,“ vzpomínala dcera Marija. „Mladší děti se kolem ní shlukly a vísely na ní. Připadalo mi, že jí naprosto zešedivěly vlasy.“

O Sašovi a jeho popravě se v domácnosti Uljanovových několik následujících let mluvilo jen vzácně – „bylo to příliš bolestivé“. Hluboký a okamžitý dopad, který událost měla na Vladimíra, však byl zcela zjevný. Málodky své city projevoval před cizími lidmi a o jeho reakci podle všeho existuje jen jeden dobový záznam. Původcem vzpomínky je kamarád ze školy, který s ním mluvil o několik dnů později: „Večer byl tak tichý, jako by nás sama příroda chtěla utiшит a posilnit. Řekl jsem to Volodovi. Po chvíli mlčení mi řekl, že ... Sašu popravili. Byl jsem ohromený. Voloda si sklesl a shrbený sedl vedle mě. Pod nápořem myšlenek se nedalo nic říct. Dlouho jsme seděli mlčky. Nakonec vstal a beze slova jsme vykročili k městu. Šli jsme zvolna. Viděl jsem Volodův hluboký žal, ale současně jsem měl pocit, že je odhodlán nedat ho najevo. ... Před odchodem jsem mu silně stiskl ruku. Podíval se mi do očí, oplatil mi stisk, rychle se obrátil a šel domů.“ Měšťanský Simbirsk se Uljanovovým začal vyhýbat...

Co vás inspirovalo k napsání Leninovy biografie?

Téměř dvacet let nevyšel v angličtině jeho velký životopis – to byl jeden z hlavních důvodů. A od té poslední se objevilo docela dost nového materiálu, včetně pamětí lidí, kteří Lenina znali.

Z minula sice máme několik dobrých biografii. Ale většina z nich byla poplatná studené válce, ideologickému boji. Předě mnou se otevírala šance být nezaujatý.

Další věc je, že velké postavy, které změnily historii, musí hodnotit každá generace. Životopisy Napoleona vycházejí velmi pravidelně; Stalinova také. Ale Lenin nějakou dobu chyběl. Napadlo mě, že už je na čase tuto mezeru zaplnit.

Které Leninovy vlastnosti vám připadaly nejzajímavější?

Co mě jako vypravěče dostalo, byla skutečnost, že tento muž, který byl většinu svého života v exilu jen s hrstkou spolupracovníků, převzal jedno z největších impérií na světě.

Jak se to stalo?

Mnoho lidí věřilo ve stejnou ideologii jako Lenin. Velké množství ruských revolučních skupin soupeřilo s bolševiky, a mnohé z nich byly stejně přísně marxistické. Třeba Julius Martov, představitel menševiků, který byl velkým vyzyvatelem Lenina, byl naprosto dogmatický marxista. Menševici nebyli rozhodně „jemní demokraté“.

Proč vyhrál Lenin? Hrodně to souviselo s jeho osobností. Vyhrál, protože chtěl převzít moc a tomuto záměru byl bezezbytku oddán. Ostatním by třeba stačilo sedět v kavárnách a povídat si o tom, ale on to opravdu chtěl.

Jeho osobnost tak vyvrací marxistickou myšlenku historie hnané velkými vlnami ekonomických nebo společenských sil. Leninova revoluce by se bez Lenina neuskutečnila. Dokonce i Trocký, který byl rovněž přesvědčeným marxistou, to potvrzuje.

Můžete se zmínit o Leninově radikalizaci, co jí předcházelo?

Nic v jeho výchově by nikoho nepřivedlo k tomu, aby si myslel, že se promění v jednoho z velkých rebelů historie. Měl velmi liberální výchovu. Jeho otec patřil k menší šlechtě s postavením úředníka ve státní službě. Prožil šťastné dětství, až do svých šestnácti let, kdy zemřel jeho otec Iľja Uljanov, nezažil v rodině nějaké tragické události. O politiku se nezajímal, hodně četl, patřil k vzorným žákům, miloval šachy, procházky a cvičení. O politiku se začal zajímat až po popravě bratra Alexandra. Radikalizovala ho skutečnost, že bratrovi bylo v době popravě pouhých 21 let. Konzervativní buržoazní společnost v Simbirsku jeho rodinu zavrhl a zcela se jí vyhýbala. V Leninovi se hromadila nenávisť k buržoazii a přivedla ho ke studiu Marxe a jiných radikálních myslitelů. Ale jeden aspekt možná převážil nad všemi ostatními. Miloval svou matku. Spousta bezohledných a cynických mužů byla vůči matkám sentimentální, ale Lenin byl ve svých citech upřímný. Poté, co byl jeho bratr

Mnoho ideálů je špatných

zatčen, matka se vydala z provinčního Simbirsku do Petrohradu za něho orodovat. Vladimír se pokoušel najít někoho, kdo by ji na její zhruba tisícikilometrové cestě doprovodil. Ale v Simbirsku nebyl nikdo, kdo by se matky ujal. Způsob, jakým byla zavržena celá jeho rodina – vehnalo Lenina do náruče radikální politiky.

Lenin je často prezentován jako chladná, logicky uvažující postava, ale stejně jako kohokoli jiného ho poháněly emoce. Což mě zase zaujalo. Dokud jsem se nezačal Leninem podrobně zabývat, tak jsem to tak úplně nechápal.

Jaká byla situace v Rusku, přispívala k Leninově radikalizaci?

Rusko tehdy nesměřovalo k liberální demokracii, k politické reformě. Prožívalo extrémně autoritářskou část své historie. Poslední dva carové se vůbec nesnažili režim liberalizovat. Stále byly statisíce lidí posílány do exilu nebo odsouzeny k těžké práci jen za to, že četly „špatné“ knihy. V sedmdesátých, osmdesátých a devadesátých letech 19. století nebyly povoleny žádné politické strany. Neexistovala střední třída, buržoazie byla v plenkách a neměla šanci se rozvíjet. Středostavovská politika byla tabu. A to je třeba mít na paměti při pohledu na to, co se dělo v Rusku v první polovině dvacátého století. Téměř všichni studenti by byli obviňováni z nějaké formy nezákonného jednání, což byl důvod, proč zhruba každých pět nebo šest let Alexandr III. a Mikuláš II. zavírali

univerzity. Stalo se to třikrát mezi koncem osmdesátých let devatenáctého století a rokem 1905.

Jak v těchto podmínkách získával Lenin politické zkušenosti?

Hodně četl. Politické knihy začal vyhledávat poté, co byl jeho bratr popraven. Dostal se na univerzitu, ale ty velké a prestižní v Petrohradě nebo Moskvě měl kvůli bratrovi zapovězeny. Přijali ho na univerzitu v Kazani, kde si vysloužil skvělé hodnocení. Projevoval se jako „nadaný učenec, chytrý muž. Byl neuvěřitelně pracovitý.“

Nicméně ani to ho neochránilo před vyloučením z univerzity po dokončení dvou semestrů. Důvodem byla účast na pokojné demonstraci. Další dva roky prožil na venkově, jen četl, četl a četl. Vyhledával díla politické filozofie a ruské radikální klasiky. Tehdy i začal studovat Marxe. Nedošlo u něho však k okamžité konverzi, jak často uváděly sovětské biografie. Vůbec to tak nebylo. Než se stal přesvědčeným marxistou, trvalo docela dlouho.

Brzy pokračoval ve studiu a získal právnícký titul. Dostal se do Petrohradu a od té doby v podstatě vedl život radikálního politika, do něhož kromě četných přednášek náležela i konspirativní ilegální práce. Cokoli, co napsal, mohlo být zveřejněno pouze v nelegálním tisku.

V Rusku působilo mnoho revolučních skupin, z nichž některé měly v programu násilné akce. Za posledních patnáct let impéria socialističtí revolucionáři zabili přibližně dvacet tisíc státních zaměstnanců a vojáků. Lenin atentátům na guvernéry a drobné státní úředníky nevěřil. Považoval je za zbytečné a nemyslel si, že povedou k nějakému úspěchu. Jeho skupina se tedy nikdy nedopustila teroristických činů. Lenin zpočátku nebyl ani marxista, říkalo se mu populista – zajímavý termín, vzhledem k tomu, jak to slovo používáme nyní. Populisté však věřili, že revoluce přijde od rolnictva.

Několik měsíců cestoval, aby se setkal s dalšími revolučními skupinami. To byl jeho první pohled do Evropy. A když se pak v roce 1890 vrátil, byl zatčen a uvězněn na 18 měsíců. Kdybyste nebyl zatčen, neměl jste šanci získat v Rusku status revolucionáře.

Pak byl odsouzen na tři roky na Sibiř, ale zde to měl oproti některým ostatním docela snadné. Byl totiž odeslán na jižní Sibiř, ne za polární kruh. Měl povolenou zbraň, takže mohl střílet a rybařit. Přivedl si snoubenku a oženil se. Lébanky strávil v exilu překládáním Sidneyho a Beatrice Webbových Dějin britského odborářství.

Co následovalo po sibiřské anabázi?

Vyrostl v jednoho z nejdůležitějších a nejvýznamnějších revolucionářů. Byla založena Ruská sociálně demokratická dělnická strana. Roku 1903 se rozštěpila na dvě frakce – umírněnější menševiky vedené Julijem Martovem a radikální Leninovy bolševiky, z nichž později vznikla Komunistická strana Sovětského svazu.

Stále více si uvědomoval, že potřebuje tisk, aby se potřebné informace dostaly k širší populaci. Ale uvnitř země vydávat noviny nešlo: tajná policie byla příliš efektivní. To byl tedy jeden z hlavních důvodů, proč spolu s Martovem a ostatními odešli na dlouhá léta do exilu v Evropě, aby zde mohli vydávat první ruské marxistické noviny — nazvané Iskra.

Šlo o tiskovinu dobré úrovně, psali do ní šikovní lidé. Ke čtenářům ve vlasti se podařilo propašovat asi patnáct procent z celkového počtu výtisků. Ale Lenin nepochyboval: „No, stojí to za to.“

Kromě vydávání novin založil Lenin tajnou skupinu. Pomáhala zahajovat stávky. Pokud potřebovala získat peníze, vykrádala banky.

Bankovní loupeže organizoval Stalin, což byl jeden z důvodů, proč o něho Lenin tolik stál. Největší loupež se odehrála v roce 1907 v Tbilisi. Účelem nebylo někoho zavraždit, přesto byli někteří lidé zabití.

Lenin dokázal lépe než všichni ostatní organizovat odboj. Jeho přínosem byl návod, jak vytvořit revoluční stranu. Popisuje to v brožurce *Co dělat?* Přesně stanoví, jak vytvořit revoluční stranu, jaká by měla být a jak fungovat. Známy je jeho výrok: „Dejte mi skupinu sta revolucionářů a můžeme obrátit svět vzhůru nohama.“

Bylo to neuvěřitelně pozitivní, nadějně a Leninovi přivedlo velké množství příznivců. Jeho taktika se jim zdála správná.

Ale měl i špatné vlastnosti. Jednou z nich byla netolerance. Neustále

potenciální revolucionáře rozděloval. Odtud ten rozkol mezi bolševiky a menševiky, který pokračoval přes socialismus a komunismus až do konce Stalinovy vlády. Všechno to souviselo s Leninovým velmi netolerantním pohledem na politiku.

Pak přišla revoluce v roce 1905, které se Leninova skupina prakticky neúčastnila. Byla to spontánní erupce hněvu. Jestli někdo kromě Lenina přispěl k revoluci, byl to car Nicholas. Původní komunistický vtíp byl, že car dostal první Leninův řád za svůj velký přínos socialistické revoluci. Protože byl tak bezmocný.

Lenin vždy předpovídal, že dojde k povstání proti carovi, které pravděpodobně napoprve nevyjde. Ale když se to stalo, byl překvapený jako kdokoli jiný. Tato vzpoura zradikalizovala velké skupiny lidí v Rusku. Nemělo by se zapomínat na to, jak brutální byly represe rebelů – a národností. Celé vesnice v Lotyšsku, Litvě, na Ukrajině a v Gruzii byly vypáleny, a vymazány z mapy. O život na popravištích přišly desítky tisíc lidí.

Existoval sice jakýsi parlament, Duma. Na chvíli došlo k určitému uvolnění cenzury, ale car ve skutečnosti nic z dílčích reforem nemyslel vážně. Řekl: „V příhodném okamžiku se toho všeho prostě zbavím, protože nic z toho nepřijímám. Ke změnám jsem byl donucen pod nátlakem.“ Jedním z dalších hlavních důvodů revoluce v roce 1905 byla Rusko – Japonská válka, kterou Rusko prohrálo. Být poražený „orientálními lidmi“ znamenalo v ruských očích naprosté ponižení. Takže autokracie byla ještě více oslabena.

Jak velkou část Leninova vzestupu způsobila Kerenského slabost?

Značnou. Kerenskij udělal hrozné chyby. Nemyslím si, že by nějaká vláda, která by pokračovala ve válce, mohla přežít. Jakmile se Kerenskij rozhodl, že se nechystá uzavřít separátní mír, vzdal se i posledních možností, jak tíživou situaci lidí řešit.

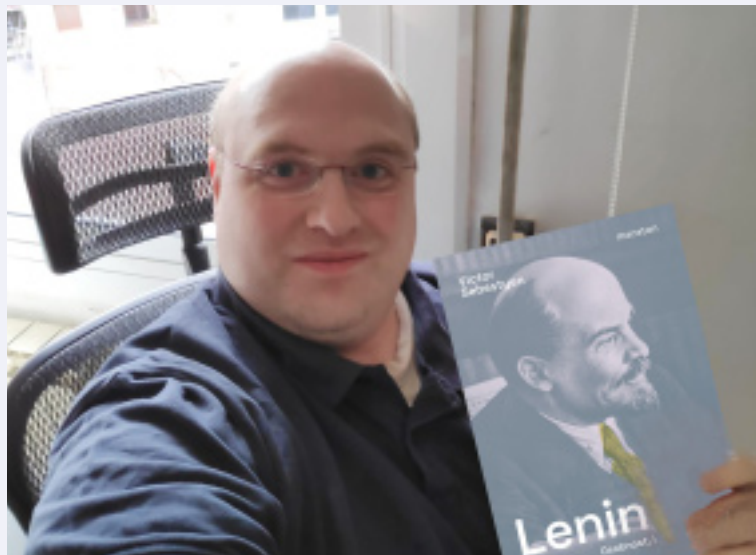
Jak vypadalo Leninovo Rusko po rychlém a překvapivém vítězství bolševiků v říjnu? Jak se změnil Lenin, když získal moc?

Sovětské Rusko se velmi podobalo Leninově osobnosti. Tajemný, hrubě netolerantní, paranoidní. Jakmile se dostal k moci, jediné, na čem mu po zbytek života skutečně záleželo, bylo udržet si ji. O tom to bylo. Od začátku byl neuvěřitelně netolerantní. Od prvních hodin revoluce věděl, že bude muset dojít ke státnímu terorismu a násilí a přesvědčil o tom spoustu ostatních. Ve skutečnosti nechtěli revoluci. Rádi by o ní jen mluvili. Nevěděli, co si počít s mocí. Lenin je k ní přitáhl. To je velký příspěvek do světové politiky. Proti vůli mnoha dohnal masy k tomu, aby nastartovaly povstání a převrat.

Řekl jim: „No, teď to máme, jediný způsob, jak si moc udržet, je použít násilí, teror.“

Po revoluci Lenin dva dny nespál. Když únavou padl, vydal jeho zástupce Lev Kameněv dekret, kterým zastavil trest smrti na frontě. Jakmile se Lenin probudil a slyšel, co se stalo, ztratil nervy a řekl: „Opravdu si myslíš, že dokážeš udělat revoluci bez popravčích čet?“

Stalo se to během několika hodin po revoluci, která měla

změnit svět idealistickým způsobem. Okamžitě věděl, jak bude vládnout, že to bude prostřednictvím teroru.

Do jaké míry navazuje Stalinova politika na Lenina?

Levice už téměř sto let prosazuje názor, že Lenin byl velký idealista a všechno by bylo jiné, kdyby žil déle.

Ne. Byl to Lenin, kdo stvořil Stalina. Byl to Lenin, kdo od samého počátku budoval všechny instituce represe a státního teroru. Byl to Lenin, kdo vytvořil Čeku, která se pak proměnila v NKVD a KGB. Byl to Lenin, kdo vytvořil Gulag. Byl to Lenin, kdo vždy říkal, že cokoli je ospravedlněno, je-li to děláno pro vyšší dobro. Tento neuvěřitelně tajnůstkářský, netolerantní, paranoidní stav vytvořil Lenin. Stalin to zdokonalil. Stalin to zefektivnil a byl pravděpodobně osobně násilnější. Ale všechny instituce teroru vytvořil Lenin.

Zákony, které Stalin ve velkých čistkách používal nejučinněji – zákon zakazující frakce v rámci komunistické strany a zákony proti deviaci – byly všechny Leninovy zákony. Stalin je použil k očištění strany. Pravděpodobně by to udělal i Lenin.

K otázce ruských etnických nebo národnostních menšin – jak se internacionalistická revoluce vypořádá s nacionalistickými aspiracemi?

S mírou pokrytectví. Komunisté a marxisté mají být internacionalisty. Když přijde velká světová revoluce, chřadnou státy, chřadnou národy – neměl by existovat žádný nacionalismus.

Stalin a Lenin se v této otázce do jisté míry neshodli. Lenin vytvořil sovětskou ústavu, která by byla volnou federací. Stalin chtěl naprosto přísnou kontrolu. Sovětský svaz byl vysoce centralizovaný stát. Tak to chtěl Stalin. Lenin, myslím, by se snažil fungovat trochu jako federace, ale zase, kdyby k tomu došlo a kdokoli z nich by se chtěl odtrhnout, nedovolil by to. Například na Ukrajině, když v prvních dnech došlo k povstáním, Lenin použil všechny metody, aby Ukrajinu udržel ve své moci. Myslím, že Lenin by se to pokusil vyladit trochu víc, nemusel by nutně používat stejnou brutální taktiku – ale myslím, že konec by byl pravděpodobně stejný.

Pokud existuje jedna mylná představa o Leninovi, která by to podle vás byla?

Hlavní věc, na kterou bych chtěl upozornit, je, že Lenin nebyl idealista. Lenin byl tvůrcem Sovětského svazu.

Leninova ambice byla ve svém měřítku epická. Nechtěl jen vytvořit jinou zemi, přepracovat ekonomiku nebo rozšířit sociální práva. Věřil, že

socialismus a komunismus vytvoří jiný druh lidské bytosti – zdokonalí lidstvo. To je téměř duchovní záležitost. Když pak lidstvo odmítá být zdokonaleno, musí se vůdce brzy uchýlit k teroru, aby prosadil svou ideu.

Nebylo to tak, že ideál je správný, ale praxe je špatná. Mnoho ideálů je špatných a mnoho z nedobré praxe bylo ve skutečnosti docela dobře implementováno.

(Ze zahraničních pramenů)

Sigi Bigstain (ŠVEJK) AFGHÁNSKÝM VETERÁNEM

Tenhle Švejek je o současném českém chlapíkovi, který se umí navzdory postižení chovat jako chlap, ale je také o ženách, protože Švejekova pečovatelská Eržika toho o světě ví stejně tolik a se svým zaměstnavatelem si dovede poradit lépe než paní Müllerová. Je to vyprávění o nás, Čechách a Češkách. Svět vnuka slavné literární postavy je zalidněn postavami smyšlenými i skutečnými, osobami s pozmeněnými jmény, které možná poznáte i podle řeči. O humorné historky, hlášky, anekdoty a nekorektní mystifikace zde rozhodně nouze není. Současný Josef Švejek je celoživotní vozičkář, ovšem nezdolný. Dovede si poradit v každé situaci. I když je člověkem pevných zásad, nerozpakuje se tvořivě nakládat s absurdními předpisy či zákony. Naši současnost tedy ironicky nejen glosuje, ale doslova spoluvytváří, a na rozdíl od svého dědečka bývá k ženám galantní.

Brožovaná, 180 stran, 238 Kč, ISBN 978-80-88322-05-4, EAN 9788088322054

Zakoupit můžete zde

<https://www.kosmas.cz/knihy/277203/svejek-afghanskym-veteranem/>

Volné pokračování knihy, ukázky a rozhovor s autorem

www.novelabohemica.cz

„Jak vy jste se k nám vůbec dostal?“ zeptal se Švejka při vstupní prohlídce nadporučík MUDr. Puškáš na ortopedickém oddělení Ústřední vojenské nemocnice. „Na doporučení svý praktický lékařky, paní doktorky Haškové,“ odpověděl Švejka trpělivě už potřetí, protože na totéž se ho ptali v kartotéce a pak i na

sesterně, kde museli nejprve jeho přijetí zúradovat.

„Ale proč vás poslala zrovna k nám? My sice už pětadvacet let fungujeme nejen pro armádu, nýbrž i pro civilní pacienty, tedy hlavně ty ze spádových pražských čtvrtí, ale vám dělali, jak tady čtu, tu vaši trojnásobnou zlomeninu holenní kosti v kladenské nemocnici.“

„Přesně tak, pane doktore,“ souhlasil Švejka, „jenže ono se mi to prej nehodí tak, jak by mělo. A když paní doktorka Hašková slyšela, že jsem veterán z Afghánistánu, rozhodla, že patříím k vám a nikam jinam.“

„Vy jste veterán z Afghánistánu?“ zvedl obočí doktor.

„Poslušně hlásím, že nejsem,“ přiznal Švejka barvu.

„Tak jak na to vaše lékařka přišla?“

„Já jí to sám řek,“ pravil Švejka a provínile se usmál. „Já totiž před časem začal mít problémy se svým praktickým lékařem, protože mi vodmítal dát potvrzení, že jsem schopnej jezdit s dročkou, respektive taxíkem nebolin tágem. A můj osobní ornitolog, pan docent Kačinský, kterej tady mimochodem dřív pracoval, akorát že na urologii, a kterému jsem se se svejma problémama svěřil, mě napřed doporučil na adiktologický oddělení u Apolináře. Tam mě na nějakou dobu hospitalizovali a když mě pouštěli, dali mi potvrzení, že můžu svou profesi vykonávat, i když ne u taxislužby, ale u Uberu, což je taková ta sdílená ekonomika. Jenže teď do toho přišel můj nešťastnej úraz při autohavárii. Sice to nebylo z mý viny, ale můj starej pan doktor se začal znovu cukat, takže mi nezbylo, než pokusit se změnit svýho praktickýho lékaře, což se ostatně doporučuje i v případě, když doktor člověku zakáže pít. A právě to se, pane doktore, ukázalo bejt jako nejtěžší ze všeho...“

„Sakra, člověče, já tomu přestávám rozumět, přerušil ho nadporučík Puškáš. „Nemůžete to nějak zkrátit?“

„Rozkaz, pane nadporučíku!“ zasalutoval Švejka předpisově, i když jen vsedě. „Takže já se chtěl přihlásit k paní doktorce Haškové, která si otevřela ordinaci u nás v Kotvovicích, má moc dobrou pověst, a navíc mě k ní přitahovalo to její jméno. Jenže když jsem jí v tý věci zavola, tak mi řekla, že už má plnej stav a nový pacienty nebere. Já v tu chvíli nevěděl, co mám honem dělat, a tak ze mě vylítlo, že jsem veterán z Afghánistánu, kde jsem šlápnul na minu. A vona v ten moment

votočila a řekla mi, ať teda přijdu kdykoli, že i kdyby tam zrovna nebyla, budu mít u sestřičky doporučení do vojenský nemocnice. A tak jsem prosím tady.“

„Takže vy jste doktorce Haškové lhal?!“

„Tak bych to neformuloval,“ odmítl takové podezření Švejka.

„A jak byste to formuloval?“

„Že jsem jen trochu upravil skutečnost v zájmu dosažení snazší průchodnosti svýho záměru. Tak to přece dělá jak pan prezident Seemann, což německy znamená námořník – a taky že už má z tý věčný chůze po vratký palubě svý státní lodi nejstej krok – tak pan premiér Hrabíš, co je v permanentním konfliktu zájmů, ale taky předseda Poslanecký sněmovny pan Vandráček a vůbec všichni politici zleva doprava a zase zpátky. Já totiž v tom Afghánistánu vopravdu byl. Ale přiznávám bez mučení, že jen se zážitkovou agenturou Adrenalin Tůr na zájezdu, kterej jsem svýho času vyhrál na plesu tělesně postiženejch v tombole. A dokonce jsem tam vopravdu šlápnul na minu, teda

ne na tom plese, ale v Kábulu, a jenom na takovou, co už byla vod pyrotechniků zneškodněná, to dá rozum. Dokonce mám v mobilu selfičko, jak stojím jednou nohou na tý mině, druhou na tý krvi nasáklý zemi a rukou se opírám vo svý invalidní vozejk. Kdybyste ho chtěl vidět, teda to selfičko, rád vám ho ukážu... Nechtěl. Já si to myslel... Ale v tu chvíli, kdy to ze mě vylítlo jak špunt ze šampaňskýho, už se to nedalo vzít zpátky, a já se navíc začal na mou duši cejtít jako jeden z těch našich sta-

tečnejch hochů, který v afghánskejch horách nezištně bojujou za demokracii, riskujou svý mladý životy a někdy je dokonce za nás vostatní hrdinně pokládaj na oltář vlasti.“

Nadporučík Puškáš vyslechl Švejko vo vyprávění s jistým pobavením, pak se nakrátko osříhanou hlavou zamyslel a nakonec řekl: „No dobře, když už jste tady, tak vám uděláme čerstvé snímky té vaší zlomeniny a pár dalších vyšetření, a uvidíme. Ale potřebuju vědět, jak jste přišel k tomu starému defektu obou vašich dolních končetin. To tady ve vašich papírech není. Ono je toho tady vůbec nějak málo, skoro nic.“

„To mám prakticky od narození,“ řekl Švejka. „Postihla mě novorozecká obrna, což byl možná boží trest za to, že se mý rodiče v padesátých letech ze strachu z politickýho pronásledování, otočili k pánu Bohu zády. Ale pámbu na mě kvůli jejich zaváhání ve víře našťestí nezanevřel navždycky a dopustil, aby se o mě postaralo socialistický zdravotnictví, který mě poslalo na devět let do dětský léčebny, kde mě nejen aspoň trochu rozhodili, ale taky po všech stránkách připravili na život, jakej vopravdu je. Potkat mě to dneska, tak bych musel vo peníze na tak dlouhou a nákladnou léčbu vopakovaně žebrat někde v televizi. Ale vona i taková charita a soucit, ze kterýho pramení, časem vyschnou.“

„No ano, to jistě, řekl vojenský lékař MUDr. Puškáš co možná neutrálním tónem a už jen věcně dodal: „Tady máte čtyři žádanky. S tou první půjдете do laboratoře, s tou druhou na rentgen, s tou třetí na cétéčko a s tou poslední na denzitometrii. Až to budete mít všechno za sebou, což bude nejdřív za dvě hodiny, tak se zase posadíte do čekárny a budete čekat, až si vás zavolám. Zatím zlomte vaz, vy veteráne!“

Švejka afghánským veteránem

(ŠVEJKOVA)
manž
elská
a_
ana
báz
e

SIGI
BIGSTAIN

NOVELA
BOHEMICA

Sigi Bigstain (ŠVEJKOVA) MANŽELSKÁ ANABÁZE

Ubertaxikář Josef Švejk toho jména třetí, náš současník, se podobně jako v prvním dílu dovede otáčet nejen na svém invalidním vozíku, ale raduje se ze života a trouší dál ironické glosy a moudra. Jelikož mu ale nic lidského není cizí, na stará kolena se podvolí přirozenému běhu věcí – z pečovatelky Eržiky se stává paní Švejková a na pomyslné dveře zaklepe plod jejich soužití. Ale taky nezvaný host z globalizovaného světa, čínský virus.

Brožovaná, 266 stran, 298 Kč,
ISBN 978-80-88322-20-7, EAN 9788088322207

Zakoupit můžete zde

<https://www.kosmas.cz/knihy/295476/svejko-manzelska-anabaze/>

Volné pokračování knihy, ukázka a rozhovor s autorem

www.novelabohemica.cz

Snad o ničem jiném se nevykládá tolik nesmyslů jako o lásce. Vezměte si třeba takové tvrzení, že láska prochází žaludkem! Kde by asi taková láska musela zákonitě končit? Naštěstí Švejk na podobné pitomosti nevěřil.

Jeho žaludek, od dětství odkázaný na nemocniční, školní a hospodskou stravu, byl tak dlouho a soustavně zanedbávaný, že se stal zvláštním způsobem vybíravý. Byl zvyklý jen na pár jídel tradiční české, kuchyně, protože v hromadných vývařovnách mívaly cizokrajně se tvářící pokrm, jako ruský boršč, segedínský guláš, milánské špagety, svíčková Stroganov či srbské čevabčiči, až příliš často nevábný vzhled i chuť. A výsledek? Josef Švejk III. viděl na talíři nejraději smažený kuřecí řízek s bramborovým salátem, moravské vrabce, svíčkovou na smetaně, pečenou kachnu anebo katův šleh. Jenže to všechno muselo být v prvotřídní kvalitě, za kterou by se nemuseli stydět ani v Hliněné baště či ve Zlaté studni.

Eržika sice vnesla do jeho života chutnější a pestřejší domácí stravu, ale cestu k jeho srdci si tím neprokletila. Švejk dlouho odmítal všechno, na co nebyl zvyklý – včetně jejich jídel a citů. To, že z ní nakonec udělal svou manželku, nebyl tedy výsledek nějakého náhlého citového vzplanutí, ale docela obyčejné racionální úvahy.

Josef Švejk věděl, že lidé s těžkým fyzickým postižením se jen málokdy dožívají vysokého věku. A protože neměl žádné děti ani sourozence, zato však disponoval poměrně silným sociálním citěním a sklonem k nezřízené charitě, rozhodl se vyslyšet zprvu jen nesmělé zmínky, ale později už otevřené návrhy své hospodyně, pečovatelky, a nakonec i osobní asistentky, které nepovažoval za nic jiného než za symptom zlaté horečky, jež zachvátila nemalou část ženské populace v Čechách a na Moravě, imigrantky z východní Evropy nevyjímaje.

„Já se dokážu smířit skoro se vším,“ řekl během svatební oslavy v hostinci Na Šachtě svému příteli a svědkovi Jiřímu Jungovi, když se ho ve chvíli, kdy Eržiku vyzval jeden ze štamgastů k tanci, zeptal, co ho to napadlo, lézt na stará kolena do chomoutu, „a dokázal bych si zvyknout i na šibenici, ale pomyšlení, že to, co mám, a na co jsem se dost nadřel, přestože bych bejval moh celej život proležet na gauči, případně prosedět v křesle a serfovat na netu nebo po televizních kanálech, by jednou mělo vletět do chřtánu tohohle státu, kterej nemám nejmenší důvod milovat, tak takový pomyšlení bylo pro mě čím dál nesnesitelnější. A už vůbec bych nechtěl, aby se jednou vo to, co po mně zbyde, servali nějaký synovci a neteře z druhého kolena, a ještě kvůli tomu prosoudili majlant. Ale odkazovat to nějaký nečitelný charitativní organizaci nebo údajný neziskovce by mě nenapadlo ani

v nejdivočejším snu. A tak jsem se rozhodl splnit přání jediný ženský, která se vo mě stará jak vo vlastního, která mě hlídá a která se se mnou v mým vlastním zájmu celý ty léta hádá, a to tak, že na slušný úrovni.“

„No dobře,“ řekl Jung, „to bych ještě chápal. Jenom doufám, že si vod toho neslibuješ, že ti poslouží až do hrobu. Protože to by ses taky moh dožít šerednýho zklamání. Jestli je to jen dobře maskovaná a vytrvalá zlatokopka, tak se s tebou může, až získá naše občanství, rozvíst. A při tý příležitosti by tě mohla oholit, jak obecního sirotka.“

„Nemohla,“ řekl lakonicky Švejk. dopil svoje pivo, zvedl ruku jak záček ve škole a zavolal na hostinského: „Pudile, já vím, že naše vlast je vážně vohrožená suchem, na což už léta marně poukazuje pan poslanec Martinů z Poličky, ale to je dlouhodobej a možná že i nevratnej proces. Co ale nedokážu pochopit, je, proč bych měl trpět suchem ausgerechnet i já a mý svatební hosti. Tady platěj slavný hesla sametový revoluce Kdo, když ne my? a Kdy, když ne teď? dvojnásob. Koukej nám

přinýst dvě piva a dva velký panáky, a to tak, že rychle, jinak bych si musel stěžovat ombudsmanovi na porušování svejch lidskejch práv provozovatelem kotvovický hospody Na Šachtě!“

„Proč myslíš, že se s tebou Eržika nemůže rozvíst?“ nechtěl se Jung spokojit s předcházející Švejkovou odpovědí.

„Protože bude ráda, když se toho občanství se mnou dočká. Doktoři mi dávaj rok života. Maximálně dva.“

„No jo, doktoři,“ pronesl pohrdavě

přítel Jung. „V jejich zájmu je lidi léčit, a ne uzdravovat! Uzdravit pacienta pro ně znamená to samý jako zabít slepici, která snáší zlatý vejce... Co ti to ty felčaři zase našli, že jsem tak směřej?“

„Skoro všechno. Ale to zase není nic divnýho, když si člověk uvědomí, jaký svinstva žereme, pijeme a dejcháme.“

„A co že na to přišli teprve teď a tak najednou?“

„Za to můžou ty nový zdravotní prohlídky kvůli řidičáku. Nebejt jich, tak jsem moh umřít jako zdravěj člověk. No nic, hlavně před Eržikou ani muk!“

„Neboj,“ řekl trochu zaražen Švejkův svědek, já umím mlčet jako skartovaný archivní ministerstva vnitra. Ale jestli je to tak, jak říkáš, tak bys možná neměl tolik pít.“ „A to mám jako leknout žízni?“

„Můžeš pít vodu, ne?“

„Vodu? To doufám nemyslíš vážně! Voda z vodovodu je samej chlór, a přesto je každou chvíli něčím infikovaná. A průmyslově vyráběný nealkoholický nápoje jsou samá chemie. Podle profesora Šamánka alkohol v rozumným množství nejen že lidskému tělu neškodí, ale dokonce působí jako blahodárná prevence kardiovaskulárních chorob i různých nervovejch a psychickejch problémů! Nadarmo se vo něm neříká, že kudy teče, tudy léčí.“

„No, nevím, kamaráde, já slyšel nedávno v televizi – nebo jsem to čet na netu? – že alkohol způsobje rakovinu.“

„A odkdy ty věříš tomu, co se říká v televizi a piše na netu? Nenech se vysmát, Jungu! Tahle kampaň je jenom taková dělostřelecká příprava na zvednutí spotřební daně z alkoholu a cigaret, protože stát potřebuje prachy na povinný příspěvky Evropský unie a taky na důchody. ....“

Odložená svatební noc

Pane Bigstaine, je tohle vůbec vaše skutečné jméno? Nezní zrovna příliš česky.

Není a nezní. Je to něco jako kolektivní pseudonym, protože s psaním mé první knížky mi vypomohli tři kamarádi, z nichž jeden v minulosti pracoval na FAMU, druhý v nakladatelské branži a třetí jako lektor tvůrčího psaní. Ten mi pomohl nejvíc.

Můžete prozradit jeho jméno?

Nemůžu. Podobně jako hrdina jedné povídky divadelníka a spisovatele Ivana Vyskočila z jeho skvělé knížky Vždyť lézat je přece tak snadné, chce můj učitel a přítel zůstat neznám.

Ale své vlastní jméno byste čtenářům prozradit mohl, ne?

Nemohl. Proč bych si potom ten pseudonym vůbec dával? Už William Shakespeare se ptal, co že je po jménu. I kdyby se růže jmenovala jinak, voněla by stejně! Důležité je jediné – jestli budou mé knížky vonět čtenářům.

Mně voněly. Skvěle jsem se bavil a často jsem se smál. Občas dokonce sám sobě. A zdá se, že docela voněly i literárním kritikům. Tedy alespoň některým. Třeba takový Jan Nejedlý napsal v Lidových novinách, že váš Švejk afghánským veteránem je zdařilá satira, rozhodně vtípnější než pokračování Saturnina z pera Miroslava Macka. Těší vás to?

František Halas svého času napsal, že také chce být někým čten a pochválen. Já moc nevěřím autorům, kteří tvrdí, že jim nezáleží na tom, jestli se jejich knihy čtenářům líbí nebo ne. To je jako kdyby kuchařka prohlásila, že jí nezáleží na tom, jestli její jídlo lidem chutná nebo nechutná. Jenže čtenáři jsou různí. Někdo má rád holky, někdo vdolky. Takže ano, jsem rád, ale nepřeceňuji to.

Vy jste samý citát, ovšem sám toho o sobě moc neprozrazujete. Přitom jsem někde četl, že vaše knížky jsou silně autobiografické. Je to pravda?

Do jisté míry. Řekl bych, že asi tak ze šedesáti procent. Můj hrdina, údajný vnuk dobrého vojáka Švejka, je sice o sedm let starší než já a jeho rodiče se nepodobají těm mým, ale ve svém vozíčkářském životě zažíval a zažívá skoro to samé, co já. V mládí jsem strávil řadu let v léčebně dětí podobně postižených, kde mě naučili ujít aspoň pár metrů o francouzských holích, číst, psát, počítat a zvládat různá řemesla. V dospělosti jsem pracoval nejprve v chráněné dílně, pak několik roků jako trafikant a posledních dvacet let jako taxikář neboli dročkář. Jezdil jsem u klasické taxislužby, Uberu i Boltu, jsem ženatý, mám syna a pořád ještě nevzdávám boj s větrnými mlýny asociálních institucí, úřadů a různých šmejdů. Můj hrdina

Švejkův vnuk hlásí příchod

(Nouzový výslech vozíčkáře, který vzkřísil Švejka)

Novinář Karel Hviždala napsal svého času známý Dálkový výslech, ve kterém zpovídal disidenta Václava Havla. Jejich rozhovory probíhaly na dálku, protože jim v osobním kontaktu bránila „železná opona“. Mne od Sigiho Bigstaina, autora knih Švejk afghánským veteránem a Švejkova manželská anabáze, žádá železná opona nedělit, ale osobní setkání nám zkomplikoval „nouzový stav“. A také skutečnost, že invalida Sigi Bigstain prodělal dětskou mozkovou obrnu, takže se pohybuje převážně na invalidním vozíku. Navíc ho nedávno postihl srdeční infarkt. Proto i náš předvánoční rozhovor mohl proběhnout jen telefonicky nebo písemně. Nakonec jsme se dohodli na „nouzového výslechu“ prostřednictvím e-mailů. Následující řádky jsou jeho záznamem.

Švejkovým vnukem dál? Budete v jeho osudech pokračovat?

Už se stalo. Třetí a poslední díl plánované trilogie je hotový. Má pracovní název Švejk se stává milionářem a byl bych rád, kdyby mohl vyjít někdy ve druhé polovině roku 2022.

Milionářem je dnes každý, kdo vlastní rodinný dům, byt či chalupu...

Máte pravdu, jenže Švejkův vnuk se stane dolarovým milionářem – a to už je rozdíl! Ale jak se mu to povede, vám zatím neprozradím.

A co si proboha počne s tolika penězi?

To se dočtete v poslední části Osudů dobrého vozíčkáře Švejka. Tedy pokud vyjde. Zatím vám řeknu jen to, že jeho empatie a sociální citění ho přivedou na nápad založit pro vysloužilé české politiky něco podobného, jako bývaly ústavy zchudlých šlechticů. Aby ti ušlechtilí lidé, kteří se obětovali pro naši šťastnou budoucnost, nemuseli trávit podzim života v nějakých nedůstojných podmínkách.

**Výslech ukončen 12. 12. 2021 ve 12.10 hod.
Zapsal Bruno Kiss**

je ovšem pohotovější polemik a vtípnější diskutér než já, protože na vymyšlení jeho vtípů, replik a invektiv mám u počítače víc času než na ty vlastní někde na ulici. Já totiž nejsem žádný velký řečník. Proto jsem se taky nikdy nedal na politiku. Mně stačí ke štěstí, že ji mohu glosovat.

Co třeba covid? Také vás nějak postihl?

A koho nepostihl? Sám jsem covid sice neprodělal, nechal jsem se včas očkovat, ale ani to nebylo úplně bez problémů. O první dávce jsem skoro nevěděl, po druhé mě bolela ruka a po třetí bolí celé tělo. Takže jen doufám, že jestli to dotáhnu až k desáté posilující dávce, dočkám se nějaké věrnostní prémie. Třeba medaile Za zásluhy, kterou mi bude osobně předávat prezident firmy Pfizer.

Což o to, já bych vám to přál! Ale co vaše živnost? Také utrpěla různými restriktivními opatřeními?

Samozřejmě. Loni jsem nemohl jezdit na jaře a pak zase koncem roku a letos celkem bezmála šest měsíců. To je ztráta jako vrata!

Loni přece mohli postižení živnostníci žádat o nějakou tu třicítku. Vy jste si žádost nepodal?

Podal. Měl jsem zájem o nějakou zrzku, ale bylo mi řečeno, že zrzky už došly. O brunetu jsem nestál a blondýnu mám doma.

Aha. Chápu. Chtěl bych mít váš smysl pro humor. Ale co bude se

Jiří Cingroš: Sám sobě doktorem

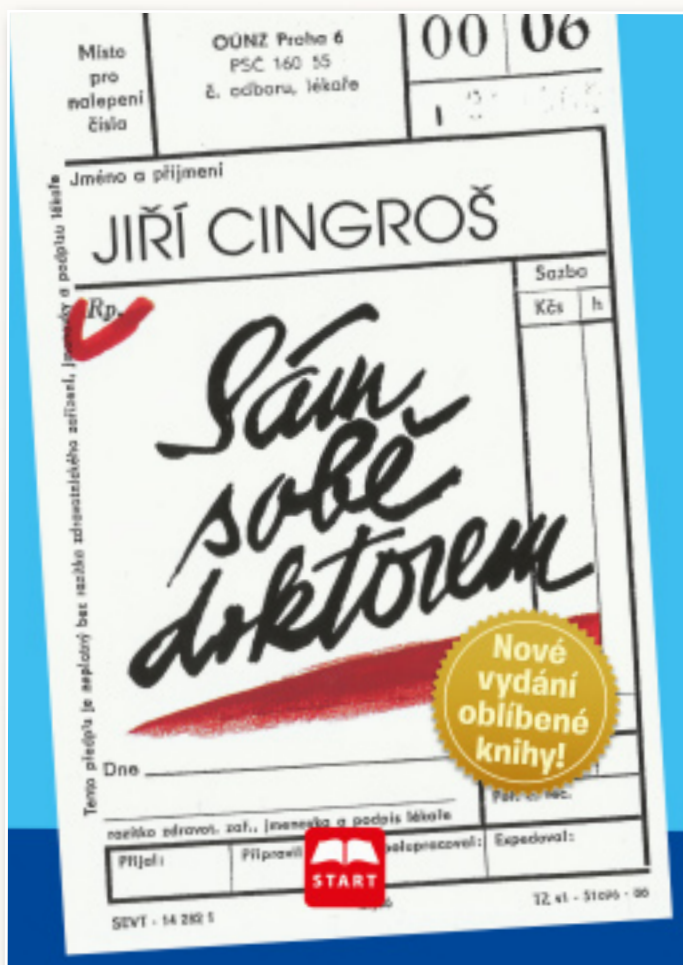
NAKLADATELSTVÍ START VYDÁVÁ

Jiří Cingroš SÁM SOBĚ DOKTOREM

*Mimořádně úspěšná kniha založená
na principu celostní medicíny
léčící organismus jako celek*

Autor čtenáři nic nezakazuje, pouze radí a doporučuje. Jeho metody a recepty vycházejí ze zkušeností lidového léčitelství, ověřených desítkami generací. Základem je sedm očistných kroků, během nichž jednoduchými a zcela přirozenými prostředky zbavíte své orgány letitých nánosů a vytvoříte předpoklady pro jejich úspěšnou léčbu.

Kniha vyšla poprvé v roce 1995 a byla neustále dotiskována. I dnes má čtenářům co nabídnout, vychází tedy v nové, přehlednější a modernější úpravě, ale s původní obálkou. Nyní se vám dostává do rukou její nové vydání.

Brožovaná, bar. obálka, 272 stran, 269 Kč, EAN 978-80-86231-67-9

Zakoupit můžete zde <https://www.luxor.cz/product/sam-sobe-doktorem-zbo000449484>

[Ukázka z knihy na následující straně](#)

NAKLADATELSTVÍ START, Jindřich Brožek
www.nakladatelstvi-start.cz
Distribuc: EUROMEDIA GROUP a.s.

Proč lidé brzy umírají, jsou stále nemocní a neznají příčinu svých neduhů?

Podle názoru dr. Normana Walkera a dalších vědců jsou téměř všechny nemoci a předčasná úmrtí následkem nesprávné výživy, nepřipustných směsí potravin, a nakonec znečištění a deformací tlustého střeva. Většina lidí se chová ke svému zažívacímu traktu jako k nějaké troubě, kam se jídlo nahází horem a odpadky vypustí spodem.

Hoď tam, co chceš, všechno se spálí! Při takovém postupu však shoří desítky let vašeho života. Proč se v tlustém střevě většiny lidí hromadí tolik kalů celou řadu let? Podle dr. Walkera je to především způsobeno konzumací škrobových látek a vařených, pečených či smažených jídel. Částice škrobu tvoří v našem krevním oběhu jakousi krupici, která znečišťuje krev. Ta má pak snahu se škrobu zbavit a ukládá ho, kde se dá. Přitom vařená nebo jinak tepelně zpracovaná strava nedává vůbec žádnou výživu buňkám a stěnám tlustého střeva a doslova je trápí hladem. Naopak rostlinná strava, zejména syrové ovoce a zelenina, má magnetické vlastnosti a vyživuje stěny tlustého střeva. Navíc z něj na své cestě ven jako metla vymetá všechny nečistoty a jedovaté zplodiny.

Za 40 let života sní člověk přibližně 40 000 různých jídel. Pokud konzumoval převážně uhlovodany (škroby) a vařenou nebo pečenou stravu, pak každé jídlo zanechalo v jeho tlustém střevě vrstvičku kalu. Peristaltika bývá u většiny lidí silně narušena v důsledku nahromadění obrovského množství kalových kamenů. To vyvolává zácpu. (Takový český pivní břich obsahuje kromě tuků i deset kilogramů ztvrdlých výkalů.) Při odpovědi na otázku, proč lidé brzy umírají a jsou často nemocní, lze tedy uvést jako hlavní příčinu následující chyby ve stravování:

1. V důsledku mylného názoru, že bílkoviny dávají sílu, jíme příliš mnoho masa! To vyvolává jeho zahnívání ve střevech a intoxikaci krve.
2. Nesprávnou přípravou jídel, zejména dlouhým vařením, ničíme vitaminy a vyvařujeme z potravy užitečné minerální soli.
3. Přílišná konzumace bílého chleba, pečiva, sladkostí a cukru způsobuje nadbytek kyselin v krvi a neustálé kvašení uhlovodanů v žaludku. Přitom chronický nedostatek zásadité stravy znemožňuje tyto kyseliny neutralizovat.
4. Nedostatek syrové zeleniny a ovoce v naší stravě (zejména v zimních měsících) a z toho pramenící nedostatek minerálů a vitamínů.
5. Málo pohybu, zejména při sedavém zaměstnání, společně s uvedenými nedostatky vede ke špatné činnosti žaludku a tlustého střeva, zácpám a otravě celého organismu v průběhu mnoha let. Užívání projímadel jen zhoršuje situaci.
6. Nadměrné konzumování masných výrobků, zejména salámů, masových vývarů, ostrých masových omáček, přílišné pití alkoholu, hlavně piva, ničí předčasně ledviny a játra před čtyřicátým rokem života a zkracují jej o 15–20 let.
7. Přejídání a nesprávné kombinování potravin vedou k poruchám látkové výměny, které léčíme často zbytečnými léky s mnoha vedlejšími účinky. Zapomínáme, že východiskem je pouze střídavá a oddělená strava, složená alespoň z poloviny ze syrové zeleniny, ovoce a ořechů.

Za jednoho z největších škůdců lidského zdraví považuje většina západních dietologů, ale i východních léčitelů mléko. Vedle dr. Walkera ani velký americký vědec Mac Ferrin, autor 84 knih o zdraví, neshledává na mléce nic dobrého. Tvrdí, že zejména kravské mléko nikdy nebylo přírodou určeno pro dospělého člověka, ale pro malé tele, které nemůže žrát tvrdou stravu. Nikdy proto nemáme pít mléko, ani ráno, ani v poledne, ani večer. Někteří lidé během 15–30 dnů při tzv. mléčné dietě pili pouze mléko a zlepšili si zdraví. Tady ovšem nepomohlo mléko, ale skryté hladovění. Pití mléka, zejména pasterizovaného (a k jinému se městský člověk prakticky nedostane), vyvolává zácpy, což mnozí lidé nevědí. Naše klouby tvrdnou stejně jako naše cévy a ztrácejí pružnost. Doktor Walker dodává: Kravské mléko je pro člověka ten nejzávadnější produkt a způsobuje mu různé nemoci z nachlazení, chřipku, bronchiální onemocnění, astma, sennou rýmu, zápal plic, tuberkulózu a zánět nosních dutin. K takovému závěru došel dr. Walker po půlstoletí zkoumání účinků mléka. V kravském mléce je o 300 % více kaseinu než v mléce mateřském.

Kasein je látka k tvorbě kostí. Kráva váží až 1 000 kg, zatímco člověk 100 kg. Z kaseinu se dělají hřebeny a nejpevnější truhlářský klíž. Proto také lidské klouby a cévy tak rychle tvrdnou. Kasein se odděluje při odstředování mléka, a proto si můžeme klidně občas dopřát dvě lžičce šlehačky do salátu. Ale i tak se používání smetany nemá přehánět, zejména v zimě, protože, stejně jako mléko, vytváří mnoho slizu, který je příčinou nemocí z nachlazení. Tvzení, že pasterizace zabíjí mikroby v mléce, je také nepravdivé. To bychom ho museli svařit a smetana by pak nevystoupila na povrch. Také dr. Mac Ferrin doporučuje jíst hlavně ovoce a zeleninu v syrovém stavu. Maso jen zřídka a libové a pokud možno je nahrazovat rybou. Vejce nikoli každý den a nic pečeného. Pokud ne všechny, pak určitě většina nemocí zažívacího traktu podle dr. Mac Ferrina pochází z chleba, který se špatně stráví, kysá a produkuje velké množství plynů. Proto musíte chléb (nejlépe včerejší nebo pečený jako toust) hodně žvýkat. Nikdy ho nejezte se škroby. V Rusku například existuje zvyk přikusovat chléb k čemukoli i k bramborové kaši. Proto dr. Mac Ferrin doporučuje jako přílohu k masu pouze šťavnatou syrovou zeleninu. Člověk by měl podle něho jíst chléb do 45 let, po padesátce už ani drobek! Nahradit by ho měly ořechy všeho druhu. (Jako samostatné jídlo však chléb lze doporučit; hrubozrnný či z naklíčeného obilí je pro organismus dokonce nezbytný – pozn. autora.)

Pokud už nemůžete vydržet bez kávy, omezte ji na dva odpolední šálky bez cukru, případně ji postupně nahrazujte čajem. Čínský, indický či cejlonský čaj obsahuje dvakrát více látky podobné kofeinu než samotná káva. Musíte ho však pouze dovést do bodu varu a pak při vysoké teplotě louhovat 10–15 minut. (Podle mne je vůbec nejlepší přejít na neslazený bylinkový čaj, kdy často střídáte jednotlivé bylinky či spíše bylinné směsi.)

....

European Enterprise Awards 2021

Spojené království, 2022 –

EU Business News oznamuje vítěze soutěže European Enterprise Awards 2021.

Cílem udělení EU Business News European Enterprise Awards, které se koná již čtvrtým rokem, je ocenit úsilí a inovace podniků v celé Evropě, které rok co rok obohacují ekonomiku nebo zdoknalují působení reklamy

Po dvou letech nejistoty v mnoha průmyslových odvětvích se ekonomika otřásla a mnoho podniků se zastavilo. Na celém kontinentu však existuje také mnoho malých a středních firem a nezávislých podniků, které za těchto okolností prosperovaly a dokonce vykázaly rekordní maxima.

Koordinátor ceny Kaven Cooper se zamyslel nad vítězi **European Enterprise Awards 2021**. „V turbulentních časech posledních let ukázali nominovaní a vítězové svou odolnost a vyšli z krize s pozitivy. Gratulujeme všem vítězům a přejeme jim do budoucna jen to nejlepší.“

Ocenění získal spolu s šedesáti firmami zhruba z patnácti zemí i **Deník KNIHY**.

EU Business
European Enterprise
Awards 2021

denik
KNIHY

Best Multi-Genre Literature
Promotional Platform - Czech Republic

EU Business
news

European Enterprise Awards

Knihy

Nejlepší multižánrová platforma pro propagaci literatury -
Česká republika

Nejlepší platforma pro propagaci
multižánrové literatury –
Česká republika